

"Абай облысында М -44-65-(10В-5g-1,2,6,7) блогы шегінде қатты пайдалы қазбаларға арналған геологиялық барлау жұмыстарының жоспарына" ықтимал әсерлер туралы есеп бойынша ашық жиналыс нысанындағы қоғамдық тыңдаулар хаттамасы

1. Әкімшілік-аумақтық бірліктің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың) жергілікті атқарушы органының немесе аумағында қызметі жүзеге асырылатын немесе аумағына ықпал ететін тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің (ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) әкімі аппаратының атауы: «Абай облысы Жарма ауданы Қаратөбе ауылдық округі әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесі.
2. Қоғамдық тыңдау мәні: "Абай облысында М -44-65-(10В-5g-1,2,6,7) блогы шегінде қатты пайдалы қазбаларға арналған геологиялық барлау жұмыстарының жоспарына" ықтимал әсерлер туралы есеп.
3. Атына қоғамдық тыңдауларға шығарылатын материалдар жіберілген қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның және жергілікті атқарушы органның (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың) немесе тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік әкімі аппаратының (ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) атауы: ҚР ЭГТРМ жанындағы "Қоршаған ортаны қорғаудың ақпараттық-талдау орталығы" ШЖҚ РМК, "Абай облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ.
4. Көзделіп отырған қызметтің орналасқан жері: Абай облысы, Семей қаласынан оңтүстік-батысқа қарай 30 км жерде. Координаттары: 1. 50°10'00'' се, 80°05'00'' шб; 2. 50°10'00'' се, 80°07'00'' шб; 3. 50°08'00''се, 80°07'00'' шб; 4. 50°08'00'' се, 80°05'00'' шб.
5. Көзделіп отырған қызметтің ықтимал әсеріне ұшыраған барлық әкімшілік-аумақтық бірліктердің атауы: Абай облысы, Жарма ауданы, Қаратөбе а. о.
6. Көзделіп отырған қызметтің бастамашысының деректемелері мен байланыс деректері:
«АстанаВостокГрупп» ЖШС, Қазақстан Республикасы, 070000, Өскемен қаласы, Михаэлиса көшесі, 24/1, БСН: 160540003608.
7. Ықтимал әсерлер туралы есептерді құрастырушылардың немесе стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есептерді дайындау жөніндегі сыртқы тартылған сарапшылардың немесе мемлекеттік экологиялық

сараптама объектілерінің құжаттамасын әзірлеушілердің деректемелері мен байланыс деректері: «Legal Ecology Concept» ЖШС, Өскемен қ., 070002, М. Горький к-сі, 21, БСН: 211040029201, тел: 87774149010.

8. Қоғамдық тыңдауларды өткізу күні, уақыты, орны (қоғамдық тыңдаулардың ашық жиналысының күні (-рі) және уақыты): Тыңдаулар 2026 жылдың 7 сәуір белгіленді, қатысушыларды тіркеу – 14:45, қоғамдық тыңдаулардың басталуы – 15:00, аяқталуы – 15:31. Қоғамдық тыңдаулар офлайн режимінде Абай облысы, Жарма ауданы, Қаратөбе ауылдық округі, Қаратөбе ауылы, 2-тоқсан, 1-ғимарат мекенжайы бойынша орналасқан «Қаратөбе ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ ғимаратында және онлайн режимде ZOOM платформасы арқылы өткізілді. Онлайн қосылуға арналған сілтеме: <https://us06web.zoom.us/j/84475982957?pwd=savEr4xk625pj9jmiDhMH51GQ2LeQz.1>. Конференция идентификаторы: 844 7598 2957, кіру коды: 525277.

9. Бастамашыдан сұрау-хаттың көшірмесі және әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың) жергілікті атқарушы органдарының қоғамдық тыңдаулар өткізу шарттарын келісу туралы жауап - хатының көшірмесі осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қоса беріледі. Сұрау салу хатының және жауап-хаттың көшірмелері осы қоғамдық тыңдау хаттамасына 1-қосымшада ұсынылған.

10. Қоғамдық тыңдауларға қатысушыларды тіркеу парағы осы қоғамдық тыңдау хаттамасына қоса беріледі. Қатысушылардың тіркеу парағы осы қоғамдық тыңдаулардың хаттамасына 2-қосымшада ұсынылған.

11. Қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы ақпарат қазақ және орыс тілдерінде мынадай тәсілдермен таратылады:

1) «Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі» порталда: <https://ndbecology.gov.kz/>, "қоғамдық тыңдаулар күнтізбесі" бөлімі;

2) жергілікті атқарушы органның (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың) ресми интернет-ресурсында немесе әзірлеуші мемлекеттік органның ресми интернет-ресурсында: <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat?lang=ru> "Қоғамдық тыңдаулар" бөлімінде;

3) қозғалатын аумақ шегінде толық немесе ішінара орналасқан тиісті әкімшілік - аумақтық бірліктердің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың) аумағында таратылатын бұқаралық ақпарат құралдарында, оның ішінде кемінде бір газетте және кемінде бір теле-немесе радиоарна арқылы жиырма жұмысшыдан кешіктірмей қоғамдық тыңдаулар өткізудің басталу күніне дейінгі күндер: "Вести Семей" газеті 2026 жылғы 27 ақпандағы № 16 (2172); «Семей таңы» газеті № 16 (19768) 27 ақпан 2026 ж.;

"Қазақстан" РТРК "АҚ ШҚОФ "ALTAI" телеарнасы - 2026 жылғы 25 ақпандағы №5 хабар тарату ақпараты.

Газеттің электрондық нұсқасы және эфирлік анықтама осы қоғамдық тыңдау хаттамасына 3-қосымшада ұсынылған.

4) тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) аумағында мүдделі жұртшылық үшін қолжетімді орындарда мекенжайлар бойынша 2 хабарландыру саны: "Қаратөбе ауылдық округі әкімінің аппараты" ММ ақпараттық тақтасында, қоғамдық орындарда мәтіндік хабарландыруды орналастыру. Фотоматериалдар осы қоғамдық тыңдау хаттамасына 4-қосымшада ұсынылған.

12. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімдері:

Қоғамдық тыңдаулардың хатшысы болып "Legal Ecology Concept" ЖШС экологы Д. Е. Калиаскарова тағайындалады. "қолдап" дауыс берді – 8 қатысушы, "қарсы" - 0, "қалыс қалды" - 0.

Қоғамдық тыңдаулардың келесі регламенті ұсынылды:

1. жоба материалдарын баяндама нысанында қарау. Ұсынылған ереже - 10 мин.

2. Сұрақ-жауап. Барлық тілек білдірушілер баяндамашыға сұрақтар қойып, жоба бойынша өз пікірлерін айта алады. Ұсынылған ереже - 10 мин.

3. Қоғамдық тыңдауларды қорытындылау және жабу. Ұсынылған регламент - 5 мин. "қолдап" дауыс берді – 8 қатысушы, "қарсы" - 0, "қалыс қалды" - 0. Регламент бірауыздан қабылданды.

13. Барлық тыңдалған баяндамалар туралы мәліметтер: Калиаскарова Д. Е. - "Legal Ecology Concept" ЖШС экологы, "Қойтас учаскесін жою жобасына" әсер етуге экологиялық рұқсат алу үшін құжаттар материалдары бойынша баяндама (4 беттік баяндама, 19 слайдтағы презентация). Баяндама мәтіні мен презентация осы Хаттамаға 5, 6-қосымшада ұсынылған.

14. Қоғамдық тыңдауларды өткізуге дейін және өткізу кезінде алынған ескертулер мен ұсыныстардың жиынтық кестесі:

№ п/п	Қатысушылардың ескертулері мен ұсыныстары (қатысушының тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, ұсынылатын ұйымның атауы)	Ескертулер мен ұсыныстарға жауаптар (жауап берушінің тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, ұсынылатын ұйымның атауы)	Ескерту (алынған ескерту немесе ұсыныс)
----------	--	--	--

1	Ауыл тұрғыны Байжуменов Н.: Сонда бұл разведканы қай жерден бастамақшы?	«АстанаВостокГрупп» ЖШС басшысы Главацкий А.: В границах координат. Эколог ТОО Legal Ecology Concept Қалиасқарова Д.Е.: Семей қаласынан 30 км. жерде.	Шешілді
2	Ауыл тұрғыны Шарыпхан Е.: бес жыл бұрын келген разведка жасауға осылай, халық экологияға қарсы деп бердік, түнделетіп келді әне ана жакты қарашы бытшыт, содан кейін тағы келді түзетеміз деді, міне бес жыл өтті, ана жолы келгенде жеті жыл деген бірақ жүрегің ауырады ананы көрсең, пожалуйста қазып алсын жауып кетсін	«АстанаВостокГрупп» ЖШС басшысы Главацкий А.: я в первый раз приехал сюда в Каратобе, я знаю прекрасно я тесно работаю с полицией с КНБ с прокуратурой с акимом района, с акимом сельского округа, мы с этим боремся в данное время круглосуточно дежурит полиция, я борюсь с чернокопательством и нарушителям земель этих	Шешілді
3	Ауыл тұрғыны Шарыпхан Е.: чернокопатели они лопатой копают, а техникой копают да там посмотри через спутник эту сторону всю	«АстанаВостокГрупп» ЖШС басшысы Главацкий А.: ну я свою территорию еле охватываю я же не могу все территории охватывать	Шешілді
4	Ауыл тұрғыны Шарыпхан Е.: какая- то помощь будет оказываться населению жителям	«АстанаВостокГрупп» ЖШС басшысы Главацкий А.: сейчас работаем над меморандумом, все налоги выплачиваются в местный бюджет	Шешілді

15. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың жоба және қаралатын құжаттардың сапасы (негіздемемен) туралы пікірі, оларды түсінудің толықтығы мен қолжетімділігі тұрғысынан тыңдалған баяндамалар, оларды жақсарту жөніндегі ұсынымдар: Сапаға қатысты ешқандай қарсылықтар жоқ. Қоғамдық тыңдаулар өткізілді деп танылды.

16. Қоғамдық тыңдаулар хаттамасына шағымдану Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексіне сәйкес сот және сотқа дейінгі тәртіппен мүмкін болады.

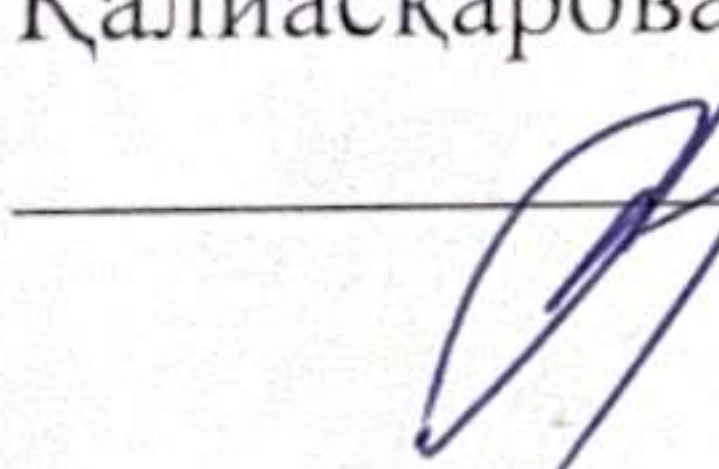
17. Қоғамдық тыңдаулардың төрағасы:

"Абай облысы Жарма ауданы Қаратөбе ауылдық округі әкімінің аппараты"
ММ Әкімі
Заирбеков Н.З.

« 10 » 04 2026 ж.

18. Қоғамдық тыңдаулар хатшысы:
Қалиасқарова Д.Е.

« 10 » 04 2026 ж.

Форма письма-запроса от инициатора общественных слушаний на проведение общественных слушаний в местные исполнительные органы административно-территориальных единиц (района, города)

исходящий номер: 26292510001, Дата: 25.02.2026

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

Информируем Вас о: Проведение оценки воздействия на окружающую среду (в том числе сопровождаемой оценкой трансграничных воздействий)

(наименование в соответствии с пунктом 12 настоящих Правил)

Будет осуществляться на следующей территории: область Абай, Жарминский район, Каратобинский с.о., а.Каратобе (15 км)

(территория воздействия, географические координаты участка)

Предоставляем перечень административно-территориальных единиц, на территорию которых может быть оказано воздействие, и на территории которых будут проведены общественные слушания: Тема: Астана Восток Груп
Время: 7 апреля 2026 15:00 АМ Астана, Алматы Подключиться к конференции Zoom <https://us06web.zoom.us/j/84475982957?pwd=saVEr4xk625pj9jmiDhMH51GQ2LeQz.1> Идентификатор конференции: 844 7598 2957 Код доступа: 525277

Предмет общественных слушаний: ОТЧЕТ О ВОЗМОЖНЫХ ВОЗДЕЙСТВИЯХ к плану ГЕОЛОГОРАЗВЕДОЧНЫХ РАБОТ НА ТВЕРДЫЕ ПОЛЕЗНЫЕ ИСКОПАЕМЫЕ М-44-65-(10b-5g-1,2,6,7) в Абайской области

(тема, название общественных слушаний, предмет общественных слушаний в обязательном случае должен содержать точное наименование, место осуществления, срок намечаемой деятельности и наименование инициатора намечаемой деятельности)

Просим согласовать нижеуказанные условия проведения общественных слушаний: область Абай, Жарминский район, Каратобинский с.о., с.Каратобе. здание акимата, квартал 2, здание 1, 07.04.2026 15:00

(место, дата и время начала проведения общественных слушаний)

Место проведения общественных слушаний в населенном (-ых) пункте (-ах) обосновано их ближайшим расположением к территории намечаемой деятельности (15 км).

Объявление о проведении общественных слушаний на казахском и русском языках будет распространено следующими способами:

Газета областного значения; Телеканал областного значения

(наименование газеты, теле- и радиоканала, где будет размещено объявление)

доски, объявления, акимат, магазины

(расположение мест, специально предназначенных для размещения печатных объявлений (доски объявлений))

Просим также подтвердить наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний.

В соответствии с Экологическим кодексом Республики Казахстан и Правилами проведения общественных слушаний, общественные слушания проводятся под председательством представителя местного исполнительного органа соответствующей административно-территориальной единицы (района, города). Местный исполнительный орган обеспечивает видео- и аудиозапись открытого собрания

общественных слушаний. Электронный носитель с видео- и аудиозаписью всего хода открытого собрания общественных слушаний с начала регистрации до закрытия общественных слушаний и подведением итогов слушаний, подлежит приобщению (публикации) к протоколу общественных слушаний.

В соответствии с требованиями законодательства просим обеспечить регистрацию участников общественных слушаний и видео- и аудиозапись общественных слушаний.»

Товарищество с ограниченной ответственностью ""АстанаВостокГрупп"" (БИН: 160540003608), +7(777)-414-90-10, astanavostokgroup@gmail.com,

Представитель: Мустафаева Светлана Ивановна

Составитель отчета о возможных воздействиях : ТОО "Legal Ecology Concept"

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

Форма письма-ответа инициатору общественных слушаний от местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (района, города) на проведение общественных слушаний

исходящий номер: 26292510001, Дата: 02.03.2026

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

«В ответ на Ваше письмо (исх. №26292510001, от 25.02.2026 (дата)) о согласовании предлагаемых Вами условий проведения общественных слушаний, сообщаем следующее:

«Согласовываем проведение общественных слушаний по предмету ОТЧЕТ О ВОЗМОЖНЫХ ВОЗДЕЙСТВИЯХ к плану ГЕОЛОГОРАЗВЕДОЧНЫХ РАБОТ НА ТВЕРДЫЕ ПОЛЕЗНЫЕ ИСКОПАЕМЫЕ М-44-65-(10b-5g-1,2,6,7) в Абайской области, в предлагаемую Вами 07.04.2026 15:00, область Абай, Жарминский район, Каратобинский с.о., с.Каратобе. здание акимата, квартал 2, здание 1(дату, место, время начала проведения общественных слушаний)»

(к причинам несогласования относятся: место проведения не относится к территории административно-территориальных единиц, на которую может быть оказано воздействие в результате осуществления намечаемой деятельности; дата и время проведения выпадает на выходные и/или праздничные дни, нерабочее время. "Поддерживаем, предложенные Вами способы распространения объявления о проведении общественных слушаний". или "Предлагаем дополнить (заменить) следующими способами, для более эффективного информирования общественности").

«Подтверждаем наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний».

«Перечень заинтересованных государственных органов: 1. 2.»

Товарищество с ограниченной ответственностью ""АстанаВостокГрупп"" (БИН: 160540003608), +7(777)-414-90-10, astanavostokgroup@gmail.com,

Представитель: Мустафаева Светлана Ивановна

Составитель отчета о возможных воздействиях: ТОО "Legal Ecology Concept"

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

**"Абай облысында М -44-65-(10В-5g-1,2,6,7) блогы шегінде қатты пайдалы қазбаларға арналған
геологиялық барлау жұмыстарының жоспарына" ықтимал әсерлер туралы есеп бойынша 07.04.2026 жылғы
қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың тіркеу парағы**

**Регистрационный лист участников общественных слушаний 07.04.2026 года по отчету о возможных воздействиях
к «плану геологоразведочных работ на твердые полезные ископаемые в пределах блока М-44-65-(10b-5g-1,2,6,7) в
Абайской области»**

№ п/п	Қатысушының аты жөні/ участников	ФИО	Қатысушы санаты (мүдделі жұртшылықтың, жұртшылықтың, мемлекеттік органның өкілі, Бастамашы)/Катего рия участника (представитель заинтересованной общественности, общественности государственного органа, Инициатора)	Байланыс телефон нөмірі/Контактный номер телефона	Қатысу форматы (жеке немесе конференц - байланыс арқылы)/Форма т участия (очно или по средством конференцсвязи)	Қолы (ашық жиналысқа қатысқан жағдайда) Подпись в случае участия на открытом собрании
1	2		3	4	5	6
1	Зирибаев Нурман Зирибаевич	ауыл тұр.	87711096907	жеке		
2	Курсашинов Динар	ауыл тұр.	-	жеке		
3	Календаров Т.С	ауыл тұр.	87778809280	жеке		
4	Манжабаев Н.	ауыл тұр.	84052581508	жеке		
5	Камистарова Д.С	ауыл тұр.	87379926373	жеке		
6	Байтұрсын Н. Т.	ауыл тұр.	87776212164	жеке		
7	Нуртәженова С.А.	ауыл тұр.	87715129575	жеке		

[illegible]

ЗАСЕДАНИЕ

РЕГИОНАЛЬНАЯ КАРТА ЗАНЯТОСТИ

Под председательством акима области Берика Уали состоялось заседание акимата. На повестке дня были рассмотрены итоги социально-экономического развития региона за январь 2026 года, а также вопросы реализации Региональной карты занятости. В заседании приняли участие руководители областных управлений и региональных департаментов. Акимы городов и районов подружились в режиме видеоконференции.

С докладами по вопросам повестки выступили заместитель руководителя управления экономики и бюджетного планирования Акбота Тунгышханкызы и заместитель руководителя управления координации занятости и социальных программ Марат Аленов.

По итогам января текущего года краткосрочный экономический индикатор составил 107,5%, что позволило области войти в первую шестерку регионов республики. Рост обеспечен в инвестициях – 137,4%, транспорте – 136%, обрабатывающей промышленности – 127,1%, промышленности – 106,5%, сельском хозяйстве – 104,6%, внутренней торговле – 104,2%, связи – 103,6%. В январе в регион привлечено 16,3 млрд тенге инвестиций (в прошлом году – 11,1 млрд тенге). По объему инвестиций область входит в тройку лидеров среди регионов. Объем производства в обрабатывающей промышленности составил 49,4 млрд тенге, что обеспечило региону первое место в республике по данному показателю.

Глава региона подчеркнул, что для сохранения положительной динамики необходимы системная работа и строгий контроль.

В прошлом году по ряду экономических показателей область продемонстрировала устойчивый рост. Чтобы сохранить эту тенденцию, требуется слаженная работа и ежедневный контроль. На расширенном заседании Правительства президент поставил перед регионами задачи по диверсификации экономики, привлечению качественных инвестиций, развитию малого и среднего бизнеса с созданием новых рабочих мест, модернизации инфраструктуры, ускорению цифровизации, повышению эффективности социальной поддержки и рациональному использованию бюджетных средств. Реализация этих задач – наша общая цель, – отметил аким области.

В рамках реализации Региональной карты занятости в прошлом году в области было трудоустроено более 27 тысяч человек, годовой план перевыполнен. В соответствии с поручением главы государства по созданию 100 новых рабочих мест на каждые 10 тысяч жителей на новые предприятия были трудоустроены 10 360 человек. Меры государственной поддержки также показали результат: для реализации бизнес-идей выдано 205 грантов, по программе «С дипломом – в село» предоставлено 103 микрокредита. На 2026 год в области утвержден показатель по созданию 13 324 новых рабочих мест. В этих целях принята Региональная карта занятости.

На прошлой неделе в области стартовала реализация пилотного проекта «Қаладан – ауылға». Его основная цель – обновление жизни сельских территорий и укрепление кадрового потенциала. Проект направлен на стабилизацию сельского населения, привлечение граждан из городов в сельскую местность, сохранение демографического баланса и сокращение кадрового дефицита. В этой связи каждому акиму необходимо уделить особое внимание качественной реализации Региональной карты занятости. Важно не просто создавать рабочие места, а обеспечивать их устойчивость и достойные условия труда, – подчеркнул Берик Уали.

Подводя итоги заседания, глава региона поручил ответственному заместителю обеспечить выполнение планов развития курируемых отраслей и взять под строгий контроль достижение запланированных показателей. Также дано поручение утвердить Региональную карту занятости на 2026 год. Аким подчеркнул необходимость полного исполнения плана по созданию рабочих мест, а также своевременной и качественной реализации инфраструктурных проектов.

Пресс-служба акима области Абай

БЛАГОУСТРОЙСТВО

На острове Бейбитшилик в рамках акции «Абайға құрмет» прошла церемония закладки капсулы площади Государственных символов – подарка Северо-Казахстанской области нашему региону.

ЗАЛОЖИЛИ КАПСУЛУ НА ОСТРОВЕ МИРА

Напомним, в прошлом году в области Абай по случаю 180-летия великого мыслителя был запущен проект «Абайға құрмет» по инициативе и при поддержке президента Касым-Жомарта Токаева, в рамках которого другие регионы обязались возвести в области Абай новые объекты.

В нынешнем торжественном мероприятии приняли участие аким области Абай Берик Уали и заместитель акима Северо-Казахстанской области Нурлан Кенесов. Выступая на церемонии, глава нашего региона отметил особую значимость проекта и выразил благодарность акиму Северо-Казахстанской области Гауезу Нурмухамбетову за поддержку инициативы главы государства.

Считаю сегодняшнее событие ярким примером единства двух регионов нашей страны и укрепления национальной идентичности. Северо-Казахстанская область и область Абай, несмотря на то, что расположены на северной и восточной окраинах республики, продемонстрировали общность намерений и единство стремлений. Как вы видите, площадь Государственных символов будет построена на острове Бейбитшилик. Здесь в честь прекращения ядерных испытаний был установлен 20-метровый монумент «Сильнее смерти», а к 20-летию закрытия ядерного полигона возведена 25-метровая стела Мира. Теперь, в период нового этапа становления области Абай, здесь появится площадь Государственных символов, с монументом высотой 35 метров. Это событие символично совпадает с 35-летием Независимости нашей страны. Три этих объекта придадут острову Мира завершенный смысл, обогатив облик и историю города, – сказал Берик Уали.

Закладка капсулы под строительство площади Государственных символов и стелы – это не просто начало работ, это реальное проявление любви к Родине, идущей от сердца. Этот проект – подарок Северо-Казахстанской области земле Абая, священному Семену, в честь 180-летия великого мыслителя Абая Кунанбаева. Это искренний жест братского уважения и знак почтения одного региона другому, – отметил и Нурлан Кенесов.

Планируется завершить строительство ко Дню государственных символов РК. В ходе мероприятия глава региона также сообщил, что по специальному поручению президента на острове Бейбитшилик будет создан Экологический парк площадью 56 гектаров, предназначенный для прогулок и отдыха горожан.

Нурай БАЙТОРИНА

ГОД ЦИФРОВИЗАЦИИ И ИИ

ОБРАЗОВАНИЕ ИДЕТ В НОГУ СО ВРЕМЕНЕМ

Аким области Берик Уали провел встречу с представителями компании Paradigm Shift. В ходе встречи были обсуждены вопросы реализации в регионе проекта «Qazaq Digital Mektebi», направленного на развитие цифровых решений в сфере образования, сообщает пресс-служба акимата области.

Представители компании презентовали ключевые направления проекта и возможности образовательной платформы, основанной на технологиях искусственного интеллекта. Предлагаемая система включает базовые инструменты управления учебным процессом, цифровые учебники, AI-ассистентов для учеников и педагогов, механизмы контроля качества обучения, а также маркетинг образовательного контента.

Управляющий директор компании Paradigm Shift Алмас

Утегулов отметил высокий потенциал региона в сфере образования и сообщил о намерении реализовать проект в маломасштабных школах области.

Глава региона подчеркнул, что цифровизация системы образования и внедрение технологий искусственного интеллекта являются важным направлением развития области, и отметил, что все озвученные в ходе встречи предложения будут приняты во внимание.

Соб.инф.

НАШ ГОРОД

МОДЕРНИЗАЦИЯ ИНФРАСТРУКТУРЫ – ПЕРВООЧЕРЕДНАЯ ЗАДАЧА

В Семее продолжается поэтапная модернизация городской инфраструктуры. Основное внимание будет уделено теплоснабжению, в частности, замене изношенных участков магистральных и внутриквартальных сетей, а также стабилизации гидравлического режима. Реализация данных мероприятий позволит повысить надежность теплоснабжения и сократить тепловые потери.

Об этом сообщил в ходе пресс-конференции на площадке Региональной службы коммуникаций и.о. руководителя отдела ЖКХ Т.Семей Рустам Айткулов. Также он поделился итогами работы городского отдела ЖКХ за прошлый год и основными задачами на нынешний сезон.

ТЕПЛОСНАБЖЕНИЕ

На очередном этапе модернизации при подготовке к отопительному сезону прошлого года проведены ремонтные работы на 13 теплоисточниках, выполнена замена 3,49 км тепловых сетей. На это было выделено около 5 млрд тенге из резерва правительства и местного бюджета. – Выполнен текущий ремонт котлоагрегатов и паровых котлов, завершены пуско-наладочные работы турбины на ТЭЦ-1, произведен ремонт распределительных устройств. Проведена замена изношенных участков магистральных и внутриквартальных тепловых сетей. В поселке Березовский полностью обновлена тепловая сеть, что позволило повысить надежность теплоснабжения данного поселка, – уточнил представитель ЖКХ.

Рустам Айткулов добавил, что все запланированные мероприятия выполнены в установленные сроки. Отопительный сезон начат 29 сентября в штатном режиме. Объекты социальной сферы и жилой фонд обеспечены теплоснабжением в полном объеме.

С весны мы продолжим модернизацию инженерной инфраструктуры в целях снижения уровня износа сетей. Эта задача останется приоритетной. Планируется для подготовки к следующему отопительному сезону 2026–2027 годов из местного бюджета предусмотреть 2,5 млрд тенге. Эти средства будут направлены на проведение ремонтных работ на 11 теплоисточниках и обновление 11,41 км тепловых сетей, – рассказал о планах на ближайшее время руководитель городского отдела ЖКХ.

Напомним, что теплоснабжение города осуществляется ТЭЦ и 21 котельной.

Функционируют 76 центральных тепловых пунктов и 92 котлоагрегата. Общая протяженность тепловых сетей составляет 325,5 км.

ВОДОСНАБЖЕНИЕ И ВОДООТВЕДЕНИЕ

Как сообщил спикер, в 2025 году построены новые и модернизированы существующие водопроводные сети, что позволило повысить уровень обеспечения населения качественной питьевой водой. Было реализовано 14 проектов в сфере водоснабжения и водоотведения, из них семь профинансированы за счет государственного специального фонда. Все объекты завершены и введены в эксплуатацию в установленные сроки. В результате у жителей ряда микрорайонов и частного сектора появилась возможность подключения к централизованным сетям водоснабжения.

По словам и.о. руководителя отдела ЖКХ, в 2026 году первоочередной задачей является завершение переходящих проектов. Продолжится реконструкция канализационных коллекторов. В целях снижения аварийности планируется проведение технического обследования наиболее изношенных участков сетей с последующей разработкой проектно-сметной документации на их реконструкцию при подтверждении необходимости. Также будет продолжена работа по модернизации и цифровизации систем водоснабжения и водоотведения для повышения оперативности управления и реагирования на аварийные ситуации.

Кстати, этим летом часть Семее впервые за долгое время будет обеспечена горячей водой в летний период. При этом во время плановых ремонтов на отдельных источниках возможны временные отключения. Полностью обеспечить город горячей водой круглый год пока не позволяет высокий уровень износа инфраструктуры. Однако после завершения запланированной модернизации в последующие годы такая возможность появится.

БЛАГОУСТРОЙСТВО ДВОРОВЫХ ТЕРРИТОРИЙ

Три года назад в Семее началось активное благоустройство дворов, была принята пятилетняя программа. Тогда бывший аким Семее Нурбол

Нурсагатов констатировал факт – состояние дворов крайне плачевное.

При планировании работ на 2023 год мы обошли все дворы, я встречался с жителями города и всех поселков, которые входят в территорию Семее, и докладывал о планах, в том числе и по благоустройству. Действительно, детские площадки и дворы находятся в очень плачевном состоянии. Мы посчитали 576 дворов и только 10% из них не требуют благоустройства, остальные надо делать. Все дворы в текущем году благоустроить не получится, поэтому составлен пятилетний план. В течение этого времени мы поэтапно будем приводить в порядок дворы: пространства, – сообщил тогда градоначальник.

По данным акимата, в 2023 году работы по благоустройству были проведены в 71 дворе города. В 2024 году велась работа по благоустройству 46 дворовых территорий города, из которых по бюджету народного участия – 14 дворов. Нужно особо подчеркнуть дальновидность администрации областного центра – в первую очередь были заменены трубопроводы теплотрасс и водопроводов, установлено освещение, а лишь затем положили асфальт, установили детские игровые и спортивные площадки, провели озеленение.

По информации Рустама Айткулова, в 2025 году в городе благоустроено 23 дворовые территории. Кроме того, в рамках программы «Бюджет народного участия» реализовано девять проектов. В ходе работ отремонтированы внутридворовые проезды и тротуары, установлены детские и спортивные площадки, проведено наружное освещение и озеленение. Реализация данных мероприятий направлена на повышение качества городской среды и создание комфортных условий для жителей.

В 2026 году запланировано благоустройство 35 дворовых территорий, в том числе в рамках программы «Бюджет народного участия». Кроме того, в целях увеличения количества дворовых территорий, подлежащих благоустройству в текущем году, в область направлена дополнительная бюджетная заявка.

Айман ШАРИПХАНОВА
фото из архива

РЕФЕРЕНДУМ

РЕГИОНАЛЬНАЯ КОАЛИЦИА
ВСТРЕЧАЕТСЯ С ТРУДОВЫМИ КОЛЛЕКТИВАМИ

На производственной площадке ТОО «Daewoo bus Kazakhstan» в городе Семей состоится открытая встреча с трудовым коллективом предприятия в преддверии республиканского референдума. Мероприятие организовано по инициативе региональной коалиции «За Народную Конституцию Справедливого и Прогрессивного Казахстана».

Во встрече приняли участие председатель маслихата области Абай, руководитель региональной коалиции Шалкар Байбеков и члены коалиции. Собралось около 100 работников предприятия. В ходе диалога были подробно разъяснены ключевые положения проекта новой Конституции, содержание предлагаемых изменений и политико-правовое значение предстоящего 15 марта республиканского референдума. Шалкар Байбеков остановился на результатах работы Конституционной комиссии. Он отметил, что в соответствии с указом главы государства 15 марта состоится общенациональный референдум, а основная задача созданной в регионе коалиции - обеспечить широкое и корректное разъяснение проекта новой Конституции населению. Отдельно он подчеркнул значимость предприятия для экономики региона.

На данном производстве трудятся около 450 человек. Вы не просто выпускаете продукцию - вы вносите реальный вклад в социально-экономическое развитие области. Мнение людей труда всегда имеет особое значение. Поэтому в момент принятия важного решения, касающегося будущего страны, призываю вас проявить активность гражданскую позицию, - отметил Шалкар Байбеков.

В ходе встречи также выступили члены коалиции - председатель областного филиала партии «Ауыл» Кайрат Смагулов, депутат областного маслихата Куаныш Касенов, советник Женского крыла по области Абай Айгерим Смагулова и председатель об-

ластного филиала партии «Respublica» Алмас Айтмукаш. Они подчеркнули, что конституционные изменения направлены на совершенствование системы государственного управления, усиление правовых гарантий граждан и обеспе-

- Мы хотим верить, что изменения, предусмотренные в проекте новой Конституции, откроют возможности для дальнейшего развития страны. В обществе звучит запрос на открытость и эффективность власти. Референдум - это

чение устойчивого социально-экономического развития. Также были разъяснены изменения, вносимые в статьи 3 и 30 Конституции.

В завершение представители трудового коллектива высказали свое мнение. По словам работника предприятия Серика Омарова, содержание проекта Конституции было изложено четко и доступно.

исторический момент, определяющий ответственность каждого гражданина. Мы выражаем поддержку проекту новой Конституции, - сказал он.

Встреча прошла в открытом и содержательном формате. Участники подтвердили поддержку проекта новой Конституции.

Пресс-служба маслихата
области Абай

КАЖДЫЙ ГОЛОС - РАДИ БУДУЩЕГО СТРАНЫ

Я хочу выразить искреннюю поддержку референдуму о принятии новой Конституции. Это не просто юридический документ - это фундамент нашего общего будущего, отражение наших ценностей, стремлений и ответственности перед следующими поколениями.

Наша страна прошла непростой путь. Мы вместе преодолевали трудности, защищали свою независимость, строили экономику, укрепляли государственность. Нас всегда объединяли любовь к Родине, уважение к традициям и стремление к справедливости. Новая Конституция продолжает этот путь - она опирается на наш опыт и открывает дорогу к новым достижениям. Новая Конституция - это шаг вперед. Она закрепляет современные принципы развития государства, усиливает защиту прав и свобод человека, расширяет механизмы общественного контроля и участия граждан в принятии решений. Это означает больше прозрачности, больше справедливости и больше возможностей для каждого из нас.

Особенно важно, что проект Конституции формировался с учетом общественного мнения. Это результат диалога, в котором

звучали голоса людей из разных регионов нашей страны. В этом проявляется сила нашего единства - когда судьба государства решается вместе, а не кем-то за нас. Данный документ действительно отражает волю народа, а не интересы узкого круга лиц.

Принятие новой Конституции - это сигнал стабильности для бизнеса, инвесторов и международных партнеров. Это прочная правовая основа для экономического роста, социальных гарантий и укрепления суверенитета страны.

Но самое главное - это наш выбор. Референдум дает каждому гражданину возможность повлиять на будущее страны. Это проявление зрелости общества и доверия к людям. Я призываю всех принять участие в голосовании и поддержать новую Конституцию. Вместе мы можем заложить надежную основу для сильного, справедливого и процветающего государства.

Гульшат СУЛЕЙМЕНОВА,
учитель химии и биологии СОШ №17

КОММУНХОЗ

ОБЪЕКТЫ КОММУНИКАЦИЙ ОБНОВЛЯЮТСЯ ПО ВСЕЙ ОБЛАСТИ

С каждым годом все больше домов и социальных учреждений в Семей, Курчатове, Аягозе, Жанасемейском, Жарминском, Бородулихинском, Абайском, Бескарагайском и Урджарском районах подключаются к централизованному отоплению.

Это стало возможным благодаря реализации программ по модернизации инфраструктурных объектов, на которые ежегодно государством выделяются миллиарды тенге. Подробнее об этом рассказал руководитель управления энергетики и ЖКХ области Абай Раджан Сейтканов в ходе брифинга на площадке Региональной службы коммуникаций.

В соответствии с поручением главы государства, необходимо развивать область и повышать уровень жизни населения, для этого мы должны, прежде всего, улучшить инфраструктуру. В первую очередь это касается системы теплоснабжения области. Общая протяженность тепловых сетей по области превышает 408 км, уровень износа 55,6%. По городу Семей уровень износа 58,2%, - отметил глава управления.

По его информации, централизованным отоплением охвачены три города и пять населенных пунктов района. В частности, города Семей, Курчатове, Аягос, а также поселки Шуак и Ауэзов Жарминского района, село Бородулиха и поселок Жезкент Бородулихинского района, поселок Шульба Жанасемейского района, село Карауыл Абайского района, село Урджар. Централизованное теплоснабжение в указанных населенных пунктах обеспечивают 183 котлоагрегата из 46 источников тепла на 10 предприятиях.

Раджан Сейтканов отчитался о работах, проведенных в прошлом году.

В рамках подготовки к очередному отопительному сезону из казны выделено 12,6 млрд тенге. В том числе: 3,8 млрд тенге из резерва правительства; 5,1 млрд тенге из областного бюджета; из республиканского бюджета - 500 млн тенге; из Национального фонда - 3,3 млрд тенге. Таким образом общая сумма составила 11,8 млрд тенге. На эти средства были проведены работы по строительству, модернизации и текущему ремонту 23 теплоисточников и 22 км тепловых сетей - информировал руководитель управления.

Кроме того, дополнительно выделено 884 млн тенге на текущий и капитальный ремонт 80 автономных котельных социальных объектов области (74 школьные котельные, два теплоисточника на объектах здравоохранения и 4 котельные объектов социальной защиты).

Благодаря поддержке главы государства и правительства из республиканского бюджета и государственного резерва выделено 7 млрд 579 млн тенге. Из них 6 млрд 176 млн тенге направлено в областной центр и 1 млрд 403 млн - в город Аягос. Кроме того, из областного и местных бюджетов предусмотрено 4 млрд 267 млн тенге, - подчеркнул спикер.

Далее он конкретизировал результаты работ, проведенных в прошлом году.

В целях бесперебойного теплоснабжения в

городе Семей проведена масштабная модернизация 12 теплоисточников. Полностью заменены 13,6 км изношенных тепловых сетей. В Центральной котельной Аягоза три изношенных котельных мощностью 4,4 Гкал/час были переведены в котельные мощностью 10 Гкал / час с профицитом тепловой энергии 17,7 Гкал / час. Кроме того, заменена изношенная тепловая сеть на 3, 9 км. В городе Курчатове, Жарминском, Бескарагайском, Жанасемейском районах проведены ремонтные работы на девяти теплоисточниках и 4 км тепловых сетей. В результате проведенных работ уровень износа тепловых сетей по области снизился с 59,3% до 55,6%, в городе Семей с 61,5% до 58,2%, - подчеркнул глава ведомства.

ПЛАНЫ НА 2026 - 2028 ГОДЫ

Говоря о планах развития системы теплоснабжения, Раджан Сейтканов сообщил о подготовке к реализации пяти проектов, направленных на увеличение мощности котельных.

Он отметил основные проекты по Семейю. В этом году намечена реконструкция котельной «103», в том числе замена аварийного дымохода, на сумму 4,3 млрд тенге, что позволит увеличить ее мощность на 30 Гкал/час.

Модернизация котельной «35 квартал» на сумму 4,1 млрд тенге (2027-2028 гг.) Это увеличение мощности на 16 Гкал/час с установкой нового водогрейного котла. Модернизация котельной «Зооветинститут» - 4 млрд тенге (2027-2028 гг.): установка котельной мощностью 15 Гкал/час и устранение дефицита в этом районе. Строительство блочно-модульной котельной на 40 Гкал/ч для нового административно-делового центра - 4,9 млрд тенге (2026 год). Приобретение блочно-модульной котельной для микрорайона Карагайлы на 21,5 Гкал/ч - 6 млрд тенге (2026 год).

С целью бесперебойного теплоснабжения города и перевода неэффективных котельных в режим насосных станций, в Курчатове за два года планируется строительство и модернизация котельной №1 с использованием твердого топлива, а также строительство тепловых сетей и железнодорожного подъезда.

В Аягозе намечено приобретение котельной для гимназии и строительство блочно-модульной котельной на 2 Гкал/ч для теплоснабжения пяти жилых домов военного городка. В селе Карауыл в этом году также будет начато строительство БМК и тепловых сетей. В районе центре Бескарагайского района в 2027 году будет построена БМК и тепловые сети на 10 Гкал/час.

Далее руководитель управления рассказал об обеспечении Семейя горячей водой в летний период.

В соответствии с непосредственным поручением акима области Берика Уалиевича в летний

период велись работы по горячему водоснабжению. Сегодня в городе имеется 1380 многоквартирных жилых домов, подключенных к централизованному отоплению, количество абонентов составляет 70,5 тысяч. Из 1380 многоквартирных жилых домов в зимний период будет обеспечено горячей водой 683 многоквартирных жилых дома или 47,8 тысяч абонентов. Это 49% многоквартирных жилых домов, 68% всех абонентов, - сообщил руководитель ЖКХ.

Сейчас проводятся соответствующие расчетно-планировочные работы. По плану горячее водоснабжение будут осуществлять девять источников тепла.

В частности, теплоисточник РК-3, который отопляет микрорайоны Мирный, Затон, Карагайлы; теплоисточники «Зооветинститут», «5 интернат», «МЭН» (кварталы 342; 343; 352, обувная фабрика и гипермаркет «Апрель»); котельная «ул. Габбасова» (Таткрай и Казкрай) теплоисточники «103-103а» и «Центральный» (центральную часть города); «ТЭЦ-1» (от мясокомбината до кольцевой развязки на левом берегу); «35 квартал» (одноименный жилой массив).

Кроме того, в летний период осуществляется плановый ремонт 11 источников тепла, не включающих горячую воду: «РК-1», «АБ квартал», «Тубдиспансер», «Солнечная», «Дорожник», «ВИРП», «Привокзальная», «ПН», «ПЧ-39», «ДЕПО», «ЭЦ». Спикер объяснил причину, являющуюся основным барьером для 100-процентного доведения горячего водоснабжения в летний сезон.

К сожалению, пока мы не можем поставлять горячую воду в квартиры всех горожан из-за высокого уровня износа инфраструктуры. В этой связи, ежегодно предполагается поэтапное снижение уровня износа тепловых сетей и теплоисточников путем плановых ремонтных и модернизационных работ в летний период. Таким образом, по итогам ремонтной кампании каждого года количество абонентов горячего водоснабжения в летний сезон увеличится, - разъяснил ситуацию специалист.

Он пообещал, что после полного завершения проектов модернизации котельных и тепловых сетей, запланированных на 2027-2028 годы, а также ввода в эксплуатацию первого пускового комплекса строительства ТЭЦ-1, будут созданы четкие предпосылки для круглогодичного 100-процентного охвата города Семей горячей водой.

ЭЛЕКТРОСНАБЖЕНИЕ

Износ электросетевого оборудования по области на 84,4% требует не только огромных финансовых вливаний, но и времени. Приведение в порядок сетей и оборудования велось, в том числе и за счет инвестиционной программы, рассчитанной на 2023-2025 годы. Было модернизировано 94 под-

ТРАНСПОРТ И ЛОГИСТИКА

В Семей на системной основе проводится работа по организации пассажирских перевозок и субсидированию социально значимых маршрутов. В случае несоблюдения требований по стабильности движения, в соответствии с действующими правилами и условиями договоров, из суммы субсидий производится удержание пропорционально объему невыполненных работ.

КОНТРОЛЬ НА ЛИНИЯХ

О том, как местные власти контролируют работу автобусных парков, обслуживающих городские маршруты и как выполняются условия договоров, на основании которых перевозчики получают субсидии, сообщил исполняющий обязанности руководителя отдела пассажирского транспорта и автомобильных дорог Семей Адильбек Увасилов.

Все общественные транспортные средства оснащены GPS-трекерами, движение контролируется в онлайн-режиме через программу «Bus Report» и мобильное приложение «InfoBus». Во всех автобусах установлены электронные системы оплаты и валидаторы. Эти меры позволяют повысить прозрачность работы городской транспортной системы, эффективно управлять движением и формировать для жителей удобный и безопасный общественный транспорт, - информировал представитель профильного управления.

Кроме этого, с 1 января 2026 года функции централизованной диспетчерской службы переданы КГУ «Semei Transportation Systems». Сведения о стабильности движения отражаются в ежемесячных сводных отчетах, предоставляемых каждым перевозчиком.

По словам спикера, для улучшения технического состояния общественного транспорта, повышения качества обслуживания пассажиров и обеспечения безопасности движения, в договорах с перевозчиками были прописаны обязательства автопарков по инвестированию в собственные предприятия. Главным образом в приобретение новых автобусов.

С момента образования области Абай ведется системная работа по обновлению парка общественного транспорта. За этот период перевозчиками приобретено более 200 новых автобусов, которые были выпущены на городские и пригородные маршруты. В течение ближайших 2-3 лет перевозчики планируют полностью обновить действующий автобусный парк. В результате на городских маршрутах будут курсировать исключительно современные автобусы, полностью соответствующие техническим требованиям, - подчеркнул Адильбек Увасилов.

В настоящее время работа по обновлению автобусного парка продолжается в плановом режиме.

Напомним, что сейчас на территории города функционируют 43 маршрута, на которых задействовано 329 единиц автобусов. Маршруты обслуживаются автобусами большого, среднего и малого классов. Перевозчики, обслуживающие городские маршруты: «Таксомоторный парк» - 13 маршрутов; «Семавтопарк» - четыре маршрута; «Авто Транс Семей» - 23 маршрута; «ЕсоBus QK» - два маршрута; ИП Пинчук Г.В. - один маршрут. Пригородный маршрут «Семей - поселок Приречный» обслуживается ИП «АрМад».

В целом в городе Семей проводится системная и планомерная работа по развитию дорожной инфраструктуры и обеспечению стабильных пассажирских перевозок. Все эти меры направлены на повышение безопасности и комфорта жителей города, - сказал в заключении спикер.

Айман ШАРИПХАНОВА

станции и 193,8 км линий электропередачи на сумму 13,2 млрд тенге. В 2026 году АО «Объединенная Энергосервисная Компания» планирует модернизировать 26 подстанций и 217,2 км линий электропередачи на сумму 9,9 млрд тенге. Напомним, что основной энергопередающей организацией в регионе является акционерное общество «ОЭСК».

Кроме того, в целях усиления электроснабжения по региону рассматривается ряд крупных проектов и инфраструктурных инициатив, в том числе проекты, направленные на покрытие дефицита энергии на правом берегу города Семей, и прорабатываются решения для повышения надежности сетей.

Производство электроэнергии в области осуществляют 10 электростанций установленной мощностью 885,7 МВт. На территории области имеется 17,2 тыс. км электрических сетей, 2667 трансформаторных пунктов и 150 подстанций.

ВОДОСНАБЖЕНИЕ И ВОДООТВЕДЕНИЕ

По словам спикера, в рамках исполнения поручения главы государства по водоснабжению населенных пунктов в целях обеспечения 100% доступа к услугам водоснабжения реализуются 32 проекта на общую сумму 24,9 млрд тенге. На эти цели в 2025 году было выделено 16,4 млрд тенге. В перечне было 15 проектов, перенесенных с 2024 года, и18 новых проектов. В этом году предстоит масштабная реконструкция сетей водоснабжения области, протяженностью 3688 км, в том числе в городе Семей - 881 км. Средний показатель изношенности - чуть более 44% или 1625,1 км, в том числе в Семейе - 64,5%, в Курчатове - 87%. В целях дальнейшего снижения уровня износа реализуются 30 проектов на общую сумму 26,9 млрд тенге. В результате реализации проектов планируется снижение уровня износа водопроводных сетей до 36%.

В целях бесперебойного водоснабжения населенных пунктов в 2026 году планируется разработка проектно-сметной документации на 29 проектов: девять объектов в Бородулихинском районе, в Жарминском, Бескарагайском, Аягосском районах - по четыре; в Жанасемейском - три; в Урджарском районе - два; в Курчатове, районах Аксуат и Маканчи - по одному проекту.

В 2027 году планируется разработка проектно-сметной документации на 10 проектов, расположенных в Аягосском (1), Жанасемейском (2), Жарминском (2), Урджарском (3), Маканчинском (2) районах. Общая прогнозируемая стоимость данных проектов составит 40,5 млрд тенге. В Семейе предстоит реконструкция водозабора «Смычка», (предварительная стоимость проекта - 14 млрд тенге), а также источников подачи воды Большой, Свобода, Затон.

На ближайшие годы также запланированы работы по реконструкции канализационной системы, износ которой достиг от 75 до 95%, а также очистных сооружений и полигонов ТБО.

Айман ШАРИПХАНОВА

ПО ПОРУЧЕНИЮ ПРЕЗИДЕНТА

КАКИЕ ПРОЕКТЫ РЕАЛИЗУЮТ В ГОД ЦИФРОВИЗАЦИИ И ИИ

В КАЗАХСТАНЕ НАЧАЛАСЬ РЕАЛИЗАЦИЯ МЕРОПРИЯТИЙ В РАМКАХ ГОДА ЦИФРОВИЗАЦИИ И ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА ЭТО ЧАСТЬ ПОРУЧЕНИЙ ГЛАВЫ ГОСУДАРСТВА КАСЫМ-ЖОМАРТА ТОКАЕВА. ПЛАН МЕРОПРИЯТИЙ УТВЕРЖДЕН ПРЕМЬЕР-МИНИСТРОМ ОЛЖАСОМ БЕКТЕНОВЫМ, СООБЩАЕТ МИНИСТЕРСТВО ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА И ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ РК.

План состоит из 8 блоков и включает 100 ключевых мероприятий. Он охватывает широкий круг задач цифровой экономики: организационное сопровождение Года, стратегическое и регуляторное обеспечение, цифровизацию развития человеческого капитала в рамках инициативы AI-SANA, переход госорганов к модели GovTech. Отдельный акцент сделан на кибербезопасности и цифровой инфраструктуре, цифровизации отраслей, комплексном цифровом развитии городов и регионов, а также формировании новой экономики страны. Официальное открытие Года состоится на площадке Alem.AI в марте.

СТРАТЕГИЧЕСКОЕ И РЕГУЛЯТОРНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ

В рамках этого блока планируется разработка Стратегии «Digital Qazaqstan», а также формирование налоговых и регуляторных стимулов для отечественных IT-компаний. Также предусмотрено принятие и внесение в установленном порядке не менее 90% ключевых законодательных инициатив в сферах цифровизации, ИИ, данных, кибербезопасности, телекоммуникаций и цифровых активов.

РАЗВИТИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА

В рамках инициативы AI-SANA предусмотрено масштабирование проекта для внедрения ИИ-образования на всех уровнях в школах, университетах, а также в программах переобучения и повышения квалификации взрослого населения. На уровне среднего образования прорабатываются инициативы Day of AI Qazaqstan и открытие TUMO Centers. Охват составит не менее 450 тысяч обучающихся и педагогов всех уровней образования и секторов программами развития цифровых и AI-навыков.

Кроме того, в текущем году стартует запуск первого этапа AI University и масштабирование школы искусственного интеллекта Tomorrow School в регионах Казахстана для подготовки ИИ-специалистов. Дополнительно реализуется программа подготовки цифровых лидеров государственного и квазигосударственного секторов «AI Governance 500». Продолжает разви-

нов к модели GovTech упор делается на цифровое рабочее место госслужащего, расширение возможностей eGov (включая eGov business), развитие услуг в рамках Социального кошелька, внедрение ИИ-решений на Нацплатформе ИИ.

Предполагается охват не менее 80% государственных служащих цифровым рабочим местом Gov Workspace с еди-

тие программа для госслужащих AI Qyzmet и стартует новая программа для бизнеса AI Corporate, которая научит сотрудников компаний делегировать рутину искусственному интеллекту

GOVTESH: ЦИФРОВАЯ МОДЕЛЬ ГОСУПРАВЛЕНИЯ

По блоку перехода госорга-

ным входом во все ключевые системы; предоставление не менее 50 государственных услуг с применением ИИ; перевод не менее 30% государственных информационных систем на платформу QazTech.

Параллельно будет обеспечиваться доступ к интернету в поездах, самолетах, туристических локациях и на объектах пограничной инфраструкту-

ры, включая запуск передовой спутниковой связи Direct to Cell. В результате качество предоставления цифровых госуслуг для граждан и бизнеса повысится - с ростом не менее 75%.

КИБЕРБЕЗОПАСНОСТЬ И ЦИФРОВАЯ ИНФРАСТРУКТУРА

В этом блоке предусмотрено усиление мер кибербезопасности и защиты персональных данных: укрепление единого контура информационной безопасности, аудит кибербезопасности информационных систем госорганов, устранение уязвимостей, внедрение обязательных средств защиты информации и другие мероприятия. Отдельно План предусматривает приоритетный перевод государственных информационных систем в новый государственный центр обработки данных.

ЦИФРОВИЗАЦИЯ ОТРАСЛЕЙ

В блоке цифровизации отраслей акцент сделан на внедрение цифровых решений в секторах - основных драйверах экономики. Среди мероприятий: автоматизация процессов диспетчерского и оперативного управления, оцифровка данных и формирование Big Data, анализ данных с помощью ИИ, создание цифровых двойников, применение IoT-датчиков и дронов, внедрение проактивной и цифровой модели налогового администрирования и др.

Запланировано: внедрение ИИ во все ключевые контуры управления энергетикой с обеспечением киберустойчивости критически важных систем; формирование не менее 90% геологических данных за счет оцифровки единой цифровой геологической среды; запуск и функционирование полного цифрового контура трансграничных торгово-логистических процессов;

охват ИИ-мониторингом сельхозугодий и производств с увеличением урожайности на 10% и цифровым следом «от поля до прилавка»; реализация не менее 30% строительных проектов с применением цифровых генеральных планов и BIM-моделирования; подключение не менее 30% финансовых организаций к единой интеграционной цифровой среде госуслуг; развитие цифровых платформ социально-трудовой сферы с обеспечением не менее 90% охвата ключевых процессов в цифровом формате.

ГОРОДА И РЕГИОНЫ

Один из ключевых блоков предусматривает комплексное цифровое развитие городов и регионов. В текущем году запланированы работы по строительству ВОЛС в селах, обеспечению автодорог мобильным интернетом, а также развитию покрытия 5G в 20 городах.

ЦОНЫ планируется трансформировать в Цифровые офисы населения, где будут преобладать зоны самообслуживания. Предусмотрены запуск проекта Smart City в Астане и расширение IT-хабов.

Ожидаемые результаты: доступ к высокоскоростному интернету для 99% граждан; 100% покрытие 5G в 20 крупнейших городах; ежегодный рост индекса комфортности городской среды не менее чем на 15%; реформирование не менее 20 ЦОН в цифровые офисы населения с зонами самообслуживания.

НОВАЯ ЭКОНОМИКА

Среди мероприятий по формированию новой экономики предусмотрены: развитие беспилотной индустрии и экономики малых высот (запуск не менее 5 пилотных проектов в рамках ЭПР), запуск регулируемой криптоиндустрии и цифровых активов, государственно-го майнинга, а также вывод на орбиту и экспорт отечественных спутников.

Соб.инф.

ОБЩЕСТВО И РЕЛИГИЯ

КАК ЗАЩИТИТЬ СЕБЯ ОТ МАНИПУЛЯЦИЙ

В современном мире вопросы веры тесно переплетены с вопросами безопасности. О том, почему религиозная грамотность сегодня невозможна без знания Конституции, из каких «витаминов» состоит иммунитет к деструктивным идеологиям и как интернет-проповедники расставляют свои сети, мы побеседовали со специалистом информационно-разъяснительного отдела Центра исследования проблем религии области Абай Асель Кусембековой.

- Асель Муратбековна, в своей работе вы часто объединяете правовую и религиозную грамотность. Почему это важно для жителей Казахстана?

- Мы живем в правовом, светском государстве. Это значит, что уважение к закону - обязанность каждого гражданина, независимо от его национальности или вероисповедания. В Казахстане нет запрещенных религий, но есть четкие нормы, которые регулируют их деятельность. Понимание того, что на первом месте в нашем государстве стоит Конституция, - это главная защита человека. Когда верующий знает свои права и обязанности, он видит грань, которую нельзя переступить.

- Вы часто используете термин «религиозный иммунитет». Из каких «витаминов» он состоит и почему простого посещения мечети или церкви недостаточно для его формирования?

- Религиозный иммунитет - это наше скрытое оружие. Это способность человека критически оценивать информацию. Почему недостаточно просто ходить в храм? Религиозные объединения дают духовные знания, но они ограничены вопросами веры. Мы же говорим о правовой ответственности. «Витамины» иммунитета - это критическое мышление и знание законов. Если человек понимает, что он прежде всего гражданин правового государства, риск того, что он попадет в радикальную группировку, сводится к минимуму.

- Религиозная грамотность - это знание догм или нечто иное?

- В первую очередь - это умение анализировать. Религий много, и у каждой свои правила. Но мы учим граждан, особенно молодежь, смотреть на информацию через призму закона. На встречах я всегда напоминаю: у каждого из нас есть не только права, но и ответственность. Мало кто из молодых людей задумывается, что по особо тяжким статьям ответственность наступает уже с 14 лет, а в полной мере - с 16 и 18 лет. Знание этих «порогов» помогает человеку осознавать последствия своих действий и не поддаваться на манипуляции.

- Существует мнение, что «светскость» - это ограничение религии. Так ли это?

- Напротив, светский характер государства - это защита прав каждого. Государство отделено от религии, оно не вмешивается во внутренние дела общин, но оно поддерживает традиционные конфессии и контролирует безопасность. Мы отдыхаем на Рождество и Курбан-айт - это поддержка государства. Но государство также пресекает призывы к экстремизму. Наличие официально зарегистрированных конфессий и межконфессиональное согласие - это гарантия того, что мы

обезопасили наше общество со всех сторон.

- Сегодня многие ищут ответы на духовные вопросы в TikTok или Instagram. В чем главная опасность такого поиска?

- Интернет-пространство - это поле для незаконной миссионерской деятельности. Распространять религию и призывать к ней вне отведенных мест запрещено законом. В сети работают профессиональные вербовщики, которые маскируют деструктивный контент под истинное знание. Распознать их можно, сверяясь с официальными сайтами. Например, Asan.kz, Sunna.kz, Muslim.kz и другие. Есть списки разрешенных и запрещенных проповедников. Мы всегда советуем: возник вопрос - задайте его официально специалистам на проверенных ресурсах, а не случайному «блогеру».

- Расскажите о форматах работы с молодежью. Как достучаться до студентов и школьников?

- Мы уходим от скучных лекций. Используем презентации, видеоролики, основанные на реальных событиях и историях людей, получивших реальные сроки за правонарушения. В игровой форме разбираем ситуации, которые на первый взгляд кажутся простыми, но могут привести к уголовной ответственности. Также мы обучаем тех, кто работает с молодежью: педагогов, имамов, психологов, чтобы они могли вовремя распознать угрозу в своей среде.

- С какого возраста нужно начинать разговоры о религии и праве в семье?

- Чем раньше, тем лучше. Любая тема в семье должна быть открытой, без табу. Если вы начнете обсуждать эти вопросы с ребенком до пяти лет, у него сформируется база доверия. Ребенок должен знать: с любым вопросом, даже самым странным или пугающим, он может прийти к родителям, а не искать совета на улице или в интернете. Открытость и доверие - это лучшая профилактика деструктивного влияния.

- Что вы посоветуете прочитать или узнать в первую очередь, чтобы чувствовать себя в безопасности?

- Мы регулярно распространяем информационные листовки, где доступно объясняется, «что такое хорошо и что такое плохо» в религиозном контексте. Государственным служащим, предпринимателям и даже трудовым коллективам мы рекомендуем обращаться к нам в Центр для проведения тематических бесед. Полностью оградить область от потока информации из интернета нереально, но мы можем дать людям инструменты, чтобы они сами могли защитить себя и своих близких.

- Спасибо за интервью!

Беседовала Татьяна ДЕРЯБИНА

Центр исследования проблем религии области Абай оказывает консультативную помощь населению. Специалисты центра ведут работу по повышению религиозной грамотности и профилактике религиозного экстремизма. Вся полезная информация может почерпнуть из странички в Инстаграмм @din_abaib_obl

ОБЫЧАИ И ТРАДИЦИИ

КУРАК - НАЦИОНАЛЬНОЕ НАСЛЕДИЕ КАЗАХОВ

В Семее чествовали мастериц прикладного национального творчества, представляющих древнее искусство лоскутного шитья – курак. Рукодельницы и их уникальное творение попали в международную книгу рекордов Global Book of Records.

Более 30 женщин, девушек и девочек в возрасте от 10 до 80+ из Семей, Абайского, Кокпектинского, Аксуатского, Урджарского, Маканчинского, Аягозского районов были отмечены медалями международной организации Global Best Of Records - международной гуманитарной и медиа-инициативы, направленной на регистрацию, продвижение и признание выдающихся достижений людей, организаций и стран Азии и Африки.

Как рассказала региональный куратор культурного проекта «Аламан курак» Бакытжан Шапенова, лоскутное шитье получило вторую жизнь в Казахстане три года назад. Сначала появилась идея проекта «Аламан Курак» - большого национального движения, объединяющего женщин со всей страны. Его цель - не просто популяризировать рукоделие, а возродить духовные ценности, показать силу женского единства и сохранить идентичность казахского народа. За три года проект вырос в огромное сообщество, объединяющее сотни мастериц из всех регионов Казахстана. Автор проекта наша землячка Нургуль Абайхан из села Таныс Аягозского района.

В первые два года рекорды, достигнутые в рамках этого культурного проекта, дважды вошли в казахстанскую книгу рекордов. В 2023 году в Астане 250 мастериц объединили свои курак корпе, сложив покрывала в дорожку длиной 500 метров. Во второй раз мы собрались в 2024 году, на пятых Всемирных играх чочевников, где 450 участниц соединили корпе в большую композицию вокруг Тайказана. Это общее произведение из текстиля заняло площадь 11200 квадратных метров. Тогда проект вошел в казахстанскую Книгу рекордов. А в 2025 году на Медве мы уже установили международный рекорд - 660 мастериц создали новое полотно, общей площадью 1366 квадратных метров. Выглядело очень впечатляюще. В первый раз на конкурсах наш город Семей представлял один человек. Во второй раз нас было уже 34 человека. В этом году в рамках проекта «Аламан курак» мы готовимся к очередному большому событию. 4 июня в Усть-Каменогорске при поддержке акимата Восточно-Казахстанской области состоится очередная встреча кураков, куда приедут представительницы со всей страны. Отмечу, что наши ряды ширятся, и мы поедем в еще большем составе. Это свидетельствует о том, что древнее рукоделие перешло на новый уровень своего возрождения и развития, - говорит Бакытжан Шапенова.

За последние три-четыре года курак получил широкое распространение среди народа. Этого способствовали различные конкурсы, мастер-классы и фестивали. В их числе - фестиваль «Аламан курак», благодаря которому восточные мастера курака стали известны миру. Олжас Соғымбай, заместитель руководителя управления культуры поздравил женщин и передал поздравления от имени акима области Берика Уали и руководителя управления культуры, развития языков и архивного дела области Жанжигита Омархана.

На разных мероприятиях, в том числе посвященных празднованию 180-летнего юбилея Абая Кунанбаева, управлением культуры были организованы выставки народного творчества, где были продемонстрированы и ваши произведения, выполненные на высоком художественном уровне. Аким области Берик Уали видел ваши уникальные изделия, в том числе и ставшее известным на весь мир курак корпе и высокого оценил плоды ва-

шего творчества. Нашему отделу он дал поручение особо отметить ваш вклад в сохранение и популяризацию древнего народного ремесла. На республиканском уровне ваш труд и мастерство также не остались незамеченными, - отметил Олжас Соғымбай. - Есть народная поговорка «Әке көрген оқ жонар, шеше көрген тон пішер» - «Видевший воспитание отца - стрелу мастерит, видевшая воспитание матери - шубу скроит». Эта мудрость говорит о преемственности поколений, наглядном воспитании детей, которое основывается не на словах, а на деле. Отрадно, что вы сохраняете и передаете наследие предков будущим поколениям, воспитываете девочек и девушек любви и уважению к народному ремеслу, не дадите ему исчезнуть. Более того, выводите национальные ремесла на международную арену. Как сказал наш президент - культура определяет облик нации и весь мир знакомится с нашей страной, прежде всего, через наше искусство. Кроме того, своими высокими достижениями вы поднимаете престиж мастеров нашего региона.

Участницы мероприятия раскрыли глубокий смысл ремесла и определили его место в современном обществе. Курак - это не просто способ шитья из обрезков ткани, а целая философия, которую передавали из поколения в поколение. Через это искусство народ впитал бережливость, терпение и выдержку, вкус к прекрасному. Тем не менее, курак до сих пор остается одним из видов национального искусства, требующим глубокого изучения. Курак - это наше культурное наследие, завет предков. В старину наши бабушки шили одеяльца из сорока видов обрезков, накрывали им новорожденного младенца и приговаривали: чтобы глаз не пал, а будущее было светлым. Курак берет начало именно с этого одеяла.

Представитель управления культуры выразил готовность оказывать поддержку народным рукодельницам и призвал предлагать новые идеи.

В этом году мы планируем провести традиционный фестиваль народных мастеров «Асыл мұра». Предлагаю всем нам предвзято встретиться и обсудить формат и программу культурного события. Мы готовы выслушать предложения, новые креативные идеи по проведению фестиваля. Может быть, он будет проходить на более обширной площадке. Например, на зеленом поле спортивного стадиона. Может быть, это будет курак корпе не просто с орнаментом, но и с местными узнаваемыми брендами: логотипом области, портретом Абая и так далее. Мы готовы предоставить всяческую поддержку, в том числе при изготовлении эскиза с использованием цифровых технологий, - отметил Олжас Соғымбай.

В конце хотелось бы привести слова президента, точно отражающие роль культуры, материального и духовного наследия в жизни нации.

«Мы - прямые наследники уникальной культуры Великой степи. Непревзойденные произведения, созданные на казахской земле, сыграли важную роль в формировании национальной идентичности. Ныне наша самобытная культура обретает всемирное признание», - сказал глава государства.

По его словам, государство неизменно уделяет особое внимание развитию сферы искусства, поскольку от уровня развития культуры зависит и состояние духовности в стране.

Айман ШАРИПХАНОВА

Президент отметил, что «Неэффективное использование уникального положения Казахстана на Евразийском континенте станет стратегической ошибкой, которую наш народ не простит. Именно поэтому данная задача имеет исключительное значение». По мнению главы государства, эта сфера должна быть встроена в общую систему промышленной и инвестиционной политики.

- Транзитная отрасль, которая до этого времени имела доминирующую инфраструктурную роль, теперь становится преимущественно экономической. Это крайне важный шаг в условиях нынешней глобальной конкуренции. На сегодняшний день 60% грузооборота в нашей стране приходится на железную дорогу. Поэтому дальнейшее укрепление железнодорожного каркаса страны – задача первостепенной важности, – акцентировал внимание президент РК.

Напомним, что рассматриваемые сейчас вопросы уже поднимались ранее, в частности, в Послании президента и на Национальном курултае. Токаев подчеркнул необходимость в установленные сроки ввести в эксплуатацию линию Бахты – Аягыз и призвал к конкретным результатам в этой области, отметив, что «сбавлять темпы недопустимо». Эти меры направлены на оптимизацию транспортной логистики и повышение общей эффективности экономики Казахстана.

ПРОГНОЗ ЭКСПЕРТОВ ПО ПРОЕКТУ «БАХТЫ – АЯГЫЗ»

Аким области Абай Берик Уали на встрече с жителями Аягызского района отметил, что после завершения строительства железной дороги Бахты – Аягыз откроются второе и третье дыхание для области и Аягызского района.

- В ближайшие два года железная дорога будет построена, а вдоль нее появятся новые рабочие места. Все это – деньги, которые вливаются в экономику нашей области. Это крупные инвестиции. Мы должны привлекать их. Президент Касым-Жомарт Токаев и председатель КНР Си Цзиньпин ввели безвизовый режим, чтобы укрепить взаимные связи. И вы можете ездить в Китай, заниматься торговлей. Китайские туристы приезжают сюда. Откройте возле дома точку обслуживания. Разводите скот, продавайте продукцию. В этом году сколько китайских туристов приехало на Алаколь – и ведь никто из них здесь не остался. Они приезжают, работают и уезжают, – сказал аким области.

Строительство железнодорожной линии на казахстанско-китайской границе началось 21 июля 2025 года. Работы ведутся на 42 км с использованием 120 единиц техники и 272 работников. Завершение строительно-монтажных работ планируется до 31 декабря 2027 года. Реализация проекта «Бахты – Аягыз» направлена на увеличение пропускной способности на маршруте Казахстан – Китай, что позволит уменьшить нагрузку на существующие переходы и повысить эффективность экспорто-импортных и транзитных перевозок. Этот проект находится под особым контролем правительства, что подчеркивает его важность для страны.

В настоящее время на китайско-казахстанской границе существуют два железнодорожных пограничных пункта с развитыми грузовыми терминалами – речь идет о пунктах Хоргос и Достык-Алашанькоу. Через них проходит до 50% всех грузов, следующих по маршруту Китай – Европа: почти в два раза больше, чем через российско-китайский пограничный пункт Забайкальск – Маньчжоули, и в 2,5 раза больше, чем через трансмонгольскую железную дорогу (Эрэн-Хото – территория Монголии – Наушки). По этой причине можно сделать вывод о том, что мощность работы данных пограничных переходов и их грузовых терминалов почти достигла их технической пропускной способности. По прогнозам экспертов, в нынешних условиях динамичного роста объемов «евразийского транзита» сохранение такого положения будет означать значительные убытки для ряда государств – и, в первую очередь, для самого Казахстана, который потеряет часть «транзитной ренты». Именно для предупреждения подобной ситуации в декабре 2023 года началось строительство железнодорожной линии Бахты-Аягыз.

Обе ныне существующие трансграничные железнодорожные ветки, проходя через границу Казахстана и КНР, вскоре соединятся в единую магистраль в китайском городе Цзиньцзи, после чего единый грузовой поток уйдет на восток Китая. Новая железная дорога Бахты – Аягыз выходит на казахстанско-китайскую границу севернее данных переходов, и соединяется с основной железной дорогой гораздо восточнее. Это позволяет нарастить за счет ввода в эксплуатацию данной дороги и продолжающего ее китайского участка пропускную способность нынешних двусторонних коридоров наиболее эффективно избегая перегрузку железнодорожной сети на территории Синьцзян-Уйгурского автономного района КНР. В результате, после ввода в эксплуатацию третьего железнодорожного перехода на границе двух стран их суммарная пропускная способность увеличится не на треть, а почти на 40% – с нынешних 28 миллионов тонн до 48 миллионов.

Вероятнее всего, Бахты-Аягыз станет частью нового международного коридора, соединяющего Китай с Европой через Казахстан и Российскую Федерацию: дорога Бахты-Аягыз ориентирована на северо-запад, тем самым обеспечивая прямой выход на российско-казахстанскую границу через Семей и Павлодар до российского Омска – или же до Челябинска через Астану. В пользу этой теории говорит и статус Бахты в качестве самого северного железнодорожного пограничного перехода на границе КНР и Казахстана, предусмотренного в национальных планах развития железнодорожной сети.

СУХОЙ ПОРТ В РАЙОНЕ БАХТЫ

В районе Маканчи области Абай ведется строительство третьего пограничного железнодорожного перехода на казахстанско-китайской границе Аягыз-Бахты с устройством сухого порта в селе Бахты. Новая двухпутная железная дорога выйдет на существующий железнодорожный участок Семей – Актогай.

Проектов такого уровня в регионе не было давно. В управлении предпринимательства и индустриально-инновационного развития области Абай рассказали, что строительство железной дороги ве-

в своем выступлении на расширенном заседании Правительства, прошедшем 10 февраля нынешнего года Касым-Жомарт Токаев, подчеркнул, что «В рамках перехода к новой экономической модели в высшей степени стратегическое значение приобретает развитие транспортной логистики». Эту сферу активно развивают и в области Абай. Во-первых, идет строительство железнодорожной ветки от Аягоза к Бахты, во-вторых, - создают условия для развития авиaperевозок, в-третьих, есть перспектива развития речного транспорта. Более подробно об этом в нашем аналитическом материале.

РОЛЬ ТРАНЗИТНОЙ ОТРАСЛИ: ОТ ИНФРАСТРУКТУРНОЙ К ЭКОНОМИЧЕСКОЙ

дет частный инвестор ТОО «Глобал Транс Компани». Стоимость проекта – более 577 млрд тенге.

Этот проект, реализуемый по поручению президента Казахстана Касым-Жомарта Токаева в рамках концепции «Один пояс, один путь», направлен на улучшение транспортной инфраструктуры, расширение международных торговых путей. Товары из области Абай, Павлодарской, Восточно-Казахстанской областей будут транспортироваться в соседний Китай по этой ветке.

Для реализации амбициозного проекта по строительству 272 километров железной дороги акимат области Абай выделил земельный участок площадью свыше 10 тысяч га. Из них почти 6 тысяч га находится в государственной собственности, а

АВТОПЕРЕВОЗКИ – БЕЗОПАСНОСТЬ И КАЧЕСТВО ДОРОГ

Президент страны поручил Правительству помимо железных дорог взять на особый контроль реализацию масштабных проектов по развитию автомобильных перевозок. Развитие автомобильных перевозок должно сопровождаться обеспечением безопасности и качества дорог.

В конце 2025 года во исполнение поручения главы государства Касым-Жомарта Токаева завершены основные

584 км: Талдыкорган – Калбатау – Усть-Каменогорск и Калбатау – Майкапшагай. Кроме того, на 10 участках общей длиной 258 км проведен средний ремонт.

Это участки на магистральных Семей – Кайнар, Караганда – Аягыз – Тарбагатай – Богас, Семей – граница Российской Федерации, Усть-Каменогорск – Семей, Таскескен – Бахты.

50 млн тенге выделено для проведения контроля качества дорожного строительства, который проводил Центр национально-го качества дорожных активов.

– В 2026 году на развитие местных автомобильных дорог предусмотрено 20,8 млрд тенге, на средний ремонт не –

пассажиров. В регионе функционируют два аэропорта – в Семее и селе Урджар. Открыты новые направления «Шымкент – Семей – Шымкент» и «Караганда – Семей – Караганда».

- Из международного аэропорта города Семей выполняются рейсы: «Алматы – Семей – Алматы» – 9 раз в неделю, «Астана – Семей – Астана» – 7 раз в неделю, «Шымкент – Семей – Шымкент» – 2 раза в неделю, «Семей – Урджар – Семей» – 5 раз в неделю, «Караганда – Семей – Караганда» – 2 раза в неделю, – проинформировал руководитель управления пассажирского транспорта и автомобильных дорог области Абай Мерей Байырханов на брифинге в Региональной службе коммуникаций.

По его словам, в летний период частота рейсов по направлениям «Алматы – Семей – Алматы» и «Астана – Семей – Астана» увеличивается до 12 в неделю. По маршруту «Семей – Урджар» направлено 276,6 млн тенге, перевезено 8688 пассажиров. В туристический сезон из аэропорта Урджара выполняются рейсы «Астана – Урджар – Астана» и «Алматы – Урджар – Алматы» – по 7 раз в неделю.

О ПЕРСПЕКТИВАХ РАЗВИТИЯ СУДОХОДСТВА НА ИРТЫШЕ

Ранее не раз поднимался вопрос о перспективности судоходства на реке Иртыш. Сейчас этот вопрос поднимается снова. Профессор Региональной академии менеджмента, экономист-международник Аска́т Дюсе́мбаев обратился к президенту страны с письмом-предложением направить инвестиции в судоходство.

Занимается он проблемой возрождения судоходства на Иртыше уже больше 20 лет. Аска́т Дюсе́мбаев – автор книги «Предпосылки создания и функционирования в Семее специальной экономической зоны», изданной в 2001 году. И уже тогда, рассматривая транзитный потенциал региона, он говорил об утерянных возможностях реки.

— Казахстанская часть Иртыша находится посередине между Китаем и Россией. Мало того, что наша страна не занимается развитием речного судоходства, но и мешает финансовым интересам обоих соседей. А ведь, только пропуская по собственной части Иртыша грузы, можно зарабатывать миллиарды. Река в долгосрочном плане рассматривается Россией как инструмент для широкого экономического проникновения в Китай, для получения доступа к самому емкому в мире рынку. А Китай, в свою очередь, рассчитывает получить доступ к быстрорастущему рынку и расширить экономические связи с Казахстаном и Россией. И существует масса доводов в пользу необходимости возобновления давнего торгового пути по Иртышу, потому что перевозка грузов речными судами по-прежнему дешевле, чем автомобильным или железнодорожным транспортом, – говорится в письме.

Филиал «КазАвтоЖол» по области Абай планирует средний ремонт пяти участков дорог республиканского значения общей протяженностью 288 км. Таким образом, в 2026 году в области Абай будет реализован масштабный комплекс мероприятий по развитию дорожно-транспортной инфраструктуры, повышению транспортной доступности и обеспечению безопасности жителей. В настоящее время общая протяженность автомобильных дорог и улиц населенных пунктов области Абай составляет 10 038 километров.

В том числе дороги республиканского значения – 2176 км, областного значения – 1588 км, районного значения – 2878 км, улицы населенных пунктов – 3396 км, из них улицы города Семей – 756 км.

ПРИГРАНИЧНЫЕ ПУНКТЫ АВТОПРОПУСКА

Заместитель премьер-министра – министр национальной экономики Серик Жумангарин провел совещание по вопросам повышения эффективности работы приграничных пунктов автопропуска. Наиболее динамично растет грузопоток автотранспорта на казахстанско-китайском направлении. Если в 2022 году через границу с КНР проследовало 639,6 тысяч автотранспортных средств, то в 2025 году – 1,68 млн. Таким образом, за три года показатель увеличился более чем в 2,5 раза. С учетом поставленной задачи по доведению двустороннего товарооборота между Казахстаном и Китаем до 100 млрд долларов в год ожидается дальнейший рост нагрузки на пограничную инфраструктуру.

Министерством финансов предложен комплекс мер по повышению пропускной способности, ключевой из которых является синхронизация времени работы пунктов пропуска с китайской стороной.

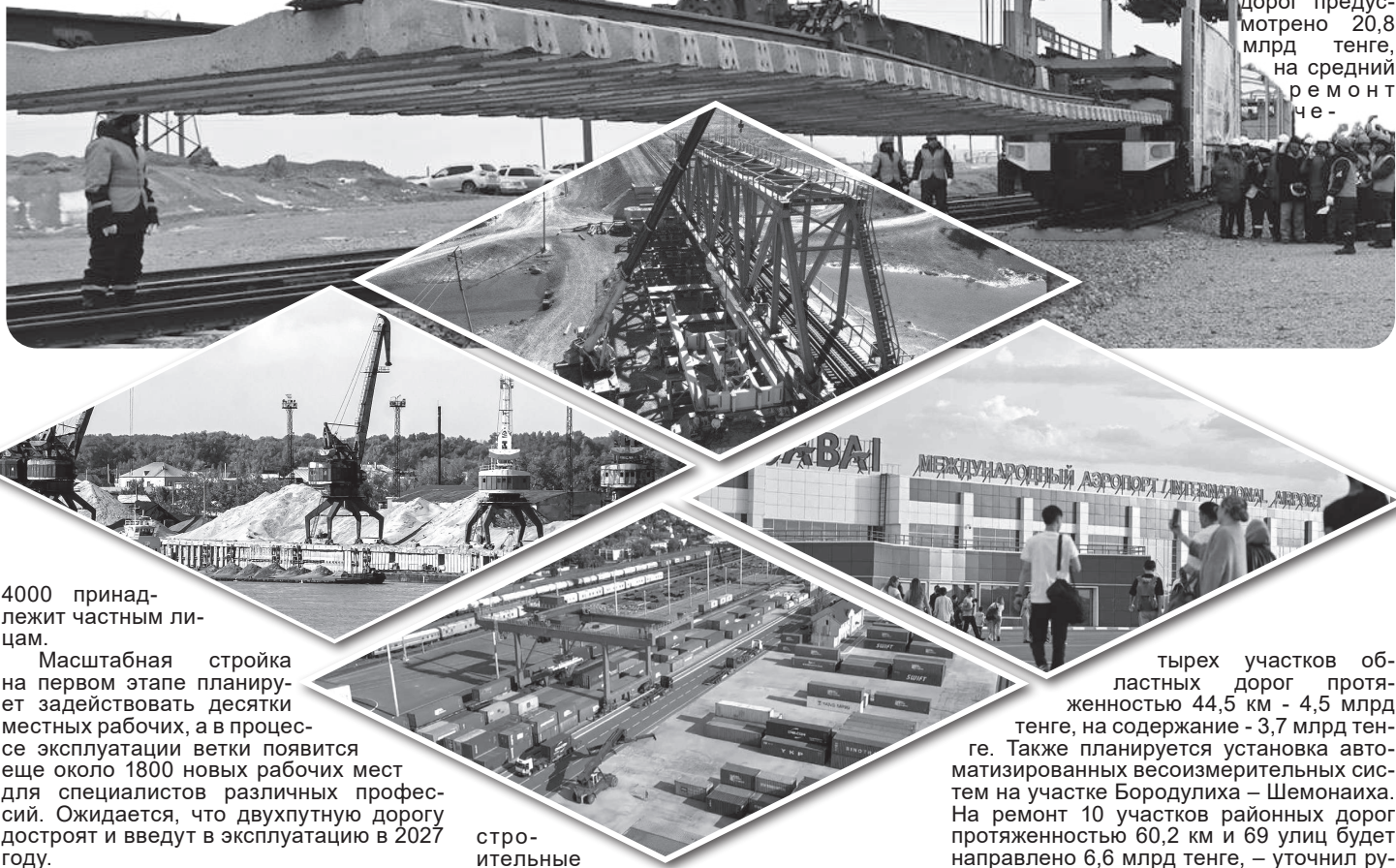
Дополнительно реализуется модель выноса сопутствующих операций за пределы территории пунктов пропуска. Оформление грузов, брокерские и иные процедуры переносятся в торговые-логистические центры и склады временно хранения, расположенные, как правило, в радиусе 1-10 км от государственной границы. Это позволяет сосредоточить в пунктах пропуска исключительно контрольные функции и сократить время нахождения автотранспортных средств в зоне погранично-таможенного контроля.

На сегодняшний день эта модель полностью внедрена на казахстанско-китайском направлении в пунктах пропуска, включая «Бахты». Поэтапная реализация продолжается на других автомобильных пунктах пропуска на внешней границе ЕАЭС.

В ходе совещания также рассмотрены вопросы дальнейшего увеличения пропускной способности, включая обеспечение удаленных пунктов автопропуска стабильными источниками электроэнергии, интернетом и иной необходимой инфраструктурой. Отдельно обсуждена координация работы в области Абай с учетом строительства железной дороги Бахты – Аягыз.

АВИАПАССАЖИРСКИЕ ПЕРЕВОЗКИ

В 2025 году по семи авианаправлениям в области Абай перевезена 41 тысяча

4000 принадлежит частным лицам.

Масштабная стройка на первом этапе планирует задействовать десятки местных рабочих, а в процессе эксплуатации ветки появится еще около 1800 новых рабочих мест для специалистов различных профессий. Ожидается, что двухпутную дорогу достроят и введут в эксплуатацию в 2027 году.

Железнодорожная линия Бахты – Аягыз значительно увеличит пропускную способность между Казахстаном и Китаем на 20 миллионов тонн, подняв общий объем с 28 до 48 миллионов тонн. Это поможет разгрузить южные пункты пропуска и привлечь дополнительные объемы транзита.

В частности работа на пункте пропуска «Бахты» с января 2023 реализуется в рамках государственной программы «Модернизация и техническое оснащение пунктов пропуска».

Здесь, в селе Бахты района Маканчи, планируется увеличить количество комплексов для сканирования товаров и транспортных средств, а также линий для измерения их весо-габаритных параметров. Запланировано возведение современного пассажирского терминала. Количество полос для автотранспорта на пункте пропуска будет увеличено с двух до шести, из которых три полосы закрепятся за операциями по экспорту и импорту. Соответственно, повысится пропускная способность. При восьмичасовом рабочем режиме она вырастет с 60 до 500 автомобилей, а количество пассажиров, проходящих контроль в одном направлении, увеличится с 150 до 1000 человек.

Планируется полная автоматизация всех таможенных процессов и интеграция между информационными системами таможенного контроля.

С середины 2023 года автомобильные пункты пропуска, расположенные на границе Казахстана и Китая, работают без выходных по 12 часов в день. После реализации проекта пропускная способность пункта «Бахты» возрастет еще на 50%.

В областном акимате отмечают, что пост имеет стратегическое значение для экономики региона и является частью важного транспортного хаба Евразийского континента. Кроме того, как сообщили в пресс-службе акимата области Абай, представители китайской инвестиционной компании Zhongcai Financial Holdings Investment Co презентовали акиму области Абай Берик Уали несколько крупных проектов. «Один из них – международный логистический парк. Здесь будут производства по переработке сельскохозяйственной продукции, сборке большегрузных машин, выпуску и хранению беспилотных летательных аппаратов. Общая стоимость трехэтапного проекта, охватывающего период с 2025 по 2027 год, составляет 1 млрд долларов США», – говорится в сообщении. Также инвесторы предложили открыть крупнейший ДАТА-центр в Центральной Азии.

Отмечается, что при реализации строительства железной дороги Аягыз – Тэчен все эти инвестиционные проекты внесут значительный вклад в рост экономики. Аким области не раз говорил, что все представленные инвесторами планы играют важную роль в развитии местной экономики.

Добавим, что в 2025 году министерством транспорта Республики Казахстан и АО НК «Қазақстан темір жолы» продолжалась реконструкция железнодорожных вокзалов. В том числе 10 объектов в области Абай: Семей, Аягыз, Шар, Актогай, Жаланапшоль, Дегелен, Ушибик, Жарма, Бель-Агай и Ауыл. Завершение работ запланировано на второе полугодие 2026 года. В железнодорожном сообщении по маршрутам «Семей–Шар», «Актогай–Аягыз» и сезонному направлению «Семей–Жаланапшоль» перевезено 71 346 пассажиров, субсидировано 390,8 млн тенге.

С 1 января 2026 года Казахстан переходит на Единый пакет медицинских гарантий. Все пациенты с хроническими заболеваниями продолжают получать лечение и лекарства в прежнем объеме - изменения направлены на то, чтобы сделать систему здравоохранения более справедливой, устойчивой и доступной для всех.

Напомним, что 14 июля 2025 года был принят Закон «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам обязательного социального медицинского страхования и оказания медицинских услуг». Он направлен на повышение эффективности системы обязательного социального медицинского страхования (ОСМС) и максимальный охват населения медицинской помощью.

По поручению главы государства впервые вводятся нормы, которые предусматривают финансовые механизмы, позволяющие регионам страховать социально уязвимые категории граждан (категории D и E). Это позволит дополнительно обеспечить доступ к медицинской помощи еще свыше 1 млн человек.

Государство, как и прежде, сохраняет свои гарантии в отношении всех льготных категорий граждан, включая детей, беременных женщин, пенсионеров, студентов, лиц с инвалидностью и безработных - в общей сложности это более 11 миллионов казахстанцев, в том числе это касается всех пациентов с ДЦП.

ПЕРЕЧЕНЬ БЕСПЛАТНЫХ ЛЕКАРСТВ УВЕЛИЧЕН

Так, с 1 января 2026 года обновлен перечень лекарственных средств и медицинских изделий, предоставляемых гражданам бесплатно или на льготных условиях. Изменения распространяются на пациентов с хроническими заболеваниями (включенными в утвержденный перечень), находящимися на амбулаторном лечении.

В нашем регионе решением масличата области Абай от 22 октября 2025 года утвержден перечень бесплатного дополнительного предоставления ГОБМП, в том числе лекарственных средств, специализированных лечебных продуктов, медицинских изделий, отдельных категориям граждан, зарегистрированным в области Абай при амбулаторном лечении. Перечень лекарственных препаратов, предоставляемых на безвозмездной основе, предназначен для лечения 22 заболеваний, среди которых язвенный колит, системный склероз, псориаз, поражение более чем одной эндокринной железы, узелковый полиартерит. Также лекарства предоставляются недоношенным детям с бронхолегочной дисплазией и/или с врожденными патологиями; детям (в возрасте от 28-ми дней до 18-ми месяцев) при тяжелом течении бронхолегочной дисплазии или с гемодинамически значимыми врожденными пороками сердца и так далее.

Специализированные лечебные продукты в рамках гарантированного объема бесплатной медицинской помощи получают все категории граждан, состоящие на динамическом наблюдении с диагнозами: кистозный фиброз, комбинированная форма (муковисцидоз), целиакия, буллезный эпидермолиз, церебральный паралич, сопровождающийся белково-энергетической недостаточностью (дети до 10 лет, состоящие на динамическом наблюдении со средней и тяжелой степенью тяжести); дети до 10 лет с множественными врожденными пороками развития (синдром Мебиуса, Бульбарный синдром, аномалии головного мозга и синдром Дауна).

КАКИЕ ЛЕКАРСТВА ОБЯЗАНЫ ВЫДАВАТЬ БЕСПЛАТНО

Давайте разберемся, при каких заболеваниях казахстанцы могут получать лекарства бесплатно и куда звонить, если в аптеке нет нужных препаратов.

Льготные медицинские услуги в Казахстане можно разделить на две категории: услуги в рамках гарантированного объема бесплатной медицинской помощи (ГОБМП); услуги в рамках системы обязательного медицинского страхования (ОСМС).

Поставщиками услуг в системе ОСМС являются медицинские организации, заключившие договор с Фондом социального медицинского страхования. Граждане сами решают, к какой клинике прикрепиться и где получать лекарства. Если пациент не совершает регулярные взносы по медстраховке, клиника может отказать в предоставлении услуг.

Поставщиками услуг по ГОБМП зачастую являются государственные организации. Лечение проводят в учреждениях по месту жительства, по месту происхождения экстренной ситуации или по специальному направлению вне зависимости от статуса медицинского страхования.

Важно, и ОСМС, и ГОБМП предусматривают выдачу бесплатных лекарственных препаратов и медицинских изделий определенным категориям граждан. Чтобы бесплатно получить препараты, нужно иметь рецепт от врача. Именно лечащий специалист определяет вид, дозировку и количество отпускаемых лекарств.

Лица, которые нуждаются в постоянном лечении, должны состоять на специальном учете (сахарный диабет, астма, гипертония и так далее).

Министерство здравоохранения утверждает список лекарств в рамках объема бесплатной медпомощи и заболеваний, при которых они выдаются. Так казахстанцы с бронхиальной астмой, состоящие на учете, должны бесплатно получать препараты для ингаляций (сальбутамол, сальметерол, флутиказон) и таблетки преднизолона. А пациенты с гипотиреозом – препараты лево-

тироксина или тиамазола. В перечень по обеспечению бесплатными лекарствами входят 59 состояний.

ДЕТСКОЕ ПИТАНИЕ

В определенных случаях государство обеспечивает детей первого года жизни адаптивными заменителями грудного молока (молочная смесь). Семья может бесплатно получать детское питание, если: воспитывает детей от многоплодной беременности; воспитывает усыновленных детей; мать страдает заболеваниями, сопровождающимися приемом

КАКИЕ ЛЕКАРСТВА ДОЛЖНЫ БЫТЬ В СТАЦИОНАРЕ?

Все препараты и медицинские изделия закупает единый дистрибьютор согласно утвержденному списку. В перечень лекарственных препаратов входит 1206 позиций, включая антибактериальные препараты (амоксциллин, ампициллин, цефазолин, цефуроксим); противоаллергические

пани.

На следующем этапе планируется подключить к системе все отделения стационара, а затем открыть специализированную зону разведения, где будут персонально готовиться инъекции и инфузионные системы.

Проект отделения госпитальной фармации практикуется во всем мире, и является одним из международных требований. Клиническим фармакологом назначение каждому пациенту дается по параметрам, таким как возраст, вес, противопоказания, суточная доза и прочее.

На уровне медицинских организаций это проявляется в необходимости оперативного перераспределения ресурсов и пересмотра схем лекарственного обеспечения в условиях задержек поставок, либо отсутствия отдельных позиций в централизованных закупках. В результате управленческие и клинические решения нередко принимаются в режиме адаптации к текущей ситуации, а не в рамках долгосрочного планирования.

Однако, в международной практике устойчивость лекарственного обеспечения достигается за счет институцио-

ЛЕКАРСТВА: БЕСПЛАТНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ, ФИНАНСИРОВАНИЕ, ЦЕНЫ

С нового года на законодательном уровне внесены некоторые изменения в документы по лекарственному обеспечению казахстанцев. Министерство здравоохранения сообщает, что в обновленном пакете медпомощи сохраняются все гарантии на бесплатную медицинскую помощь и лекарственное обеспечение для пациентов с социально значимыми заболеваниями.

определенных лекарственных препаратов; у ребенка подтверждена врожденная лактазная недостаточность, галактоземия, фенилкетонурия или болезнь кленового сиропа; мать страдает заболеваниями, представляющими угрозу для ребенка (ВИЧ, туберкулез, психические расстройства).

ЛЕЧЕНИЕ САХАРНОГО ДИАБЕТА

Лекарства и медицинские изделия для лечения сахарного диабета застрахованным пациентам предоставляются бесплатно. По назначению врача пациенты имеют право получать следующие препараты: метформин, гликлазид, глимеиприд, линаглиптин, репаглинид, видаглиптин; дапаглифлозин, канаглифлозин, эмпаглифлозин; инсулин лизпро, инсулин аспарт, инсулин глуглизин; инсулин лизпро двухфазный в комбинации с инсулином средней продолжительности; инсулин аспарт двухфазный в комбинации с инсулином средней продолжительности; инсулин гларгин, инсулин деглудек; глюкагон. И следующие медицинские изделия: одноразовые инсулиновые шприцы с маркировкой; иглы к шприц-ручке; тест-полосы для определения кетоновых тел в моче; тест-полосы для определения глюкозы в крови (при интенсивной терапии); помпы инсулиновые (для пациентов младше 18 лет); инфузионный набор к помпам инсулиновым (для пациентов младше 18 лет); резервуар к помпам инсулиновым (для пациентов младше 18 лет).

БЕСПЛАТНЫЕ ЛЕКАРСТВА ПО ОСМС

Застрахованные граждане старше 18 лет имеют право на получение дополнительных лекарств. В перечень внесено 29 заболеваний и состояний, в числе коих: внебольничная пневмония (амоксциллин, азитромцин); острый или хронический синусит (амоксциллин, азитромцин); острый или хронический гнойный средний отит (амоксциллин, азитромцин); хронические инфекции мочеполовой системы (амоксциллин, цефуроксим, цефиксим); железодефицитная анемия среди женщин репродуктивного возраста (железа сульфат); эндемический (диеногест, левоноргестрел); артроз (диклофенак, мелоксикам, парацетамол); предиабет при наличии ожирения (метформин).

ПРЕПАРАТЫ ДЛЯ ДЕТЕЙ

Для детей разработан отдельный перечень болезней и состояний. Вот некоторые диагнозы, при которых детей обеспечивают льготными препаратами: острые респираторные инфекции верхних и нижних дыхательных путей (ибупрофен, парацетамол); при присоединении бактериальной инфекции нижних дыхательных путей (азитромцин, амоксциллин, амоксциллин и клавулановая кислота), пневмония (цефуроксим, амоксциллин, ибупрофен); железодефицитная анемия 2 и 3 степени (железа сульфат).

Лекарственная форма препарата должна соответствовать возрастным особенностям пациента. Детей младшего возраста обязаны обеспечивать суспензиями и сиропами в тех случаях, когда это возможно.

ВЫДАЧА ПРЕПАРАТОВ

При выдохе поликлиники функционирует аптека – именно там пациентам выдают бесплатные препараты по рецепту врача. Часы работы и порядок выдачи сообщает лечащий врач.

Что делать, если лекарств нет в наличии? Препараты для ОСМС и ГОБМП закупает единый дистрибьютор – компания ТОО «СК-Фармация». Госзакупки проводят на основании заявок медицинских организаций. Поликлиники сами ведут учет пациентов и определяют вид, количество и график поставки медикаментов.

Если в аптеке медучреждения нет нужного препарата, то пациент вправе обратиться в контакт-центр «СК-Фармация» по номеру 1439. Звонок бесплатный. Операторы аккумулируют данные о сбоях и предоставляют информацию о сроках поставки необходимых медикаментов.

При оказании скорой, стационарной и стационарозамещающей помощи все лекарства предоставляются бесплатно. Врачи не должны требовать от пациен-

тов покупать бахилы, перчатки, шприцы, катетеры, бинты и прочие расходные материалы.

КАКИЕ ИЗДЕЛИЯ ДОЛЖНЫ БЫТЬ В БОЛЬНИЦЕ?

В перечень необходимых медицинских изделий входит 642 позиции, включая: латексные перчатки; бахилы; шприцы и катетеры; антисептические средства; операционно-перевозочные изделия; контейнеры для сбора биологического материала; одноразовые комплекты для рожениц (рубашка, простыня, подстилки впитывающие, салфетки); инсулиновые помпы и шприцы; инструменты для проведения разных операций.

Фонд социального медицинского страхования оплачивает фармацевтические услуги в том объеме, который указывают медицинские организации. Брать с пациентов дополнительную плату за лекарственные препараты первой необходимости незаконно.

Если сотрудники больницы требуют самостоятельно купить медицинские изделия и лекарства, указанные в перечне, то пациент может направить жалобу в администрацию больницы или региональное управление здравоохранения.

ГОСПИТАЛЬНАЯ ФАРМАЦИЯ

Важным элементом реформ стала госпитальная фармация. В медицинских организациях создаются отделения клинической фармакологии и госпитальной фармации, призванные контролировать рациональное использование лекарств и бюджетных средств. На сегодняшний день в стране функционируют 99 таких подразделений, к концу 2026 года их число должно увеличиться до 170. Уже сейчас эффективность лекарственного обеспечения в ряде медучреждений благодаря новым подходам выросла до 46%.

В Семей такой отдел открыт в Больнице скорой медицинской помощи. Открытие такого отдела – это еще один шаг к повышению безопасности и качества лекарственной терапии. На первом этапе запущены два стационарных отделения, которые подключены к системе Damumed. Все таблетированные препараты для этих отделений теперь проходят через отдел госпитальной фармации.

По мнению врачей клиники, благодаря новому отделу повысится, во-первых, качество лекарственной терапии, а во-вторых – будут исключены возможные ошибки в назначении препаратов. Этого удалось добиться простым, но очень эффективным способом: теперь все медикаменты раскладывают по отдельным зип-пакетам, а на каждый пакет наносится штрих-код. Отсканировав его, медицинский работник может понять, какие именно таблетки в пакете и какому из пациентов они прописаны. Наименования лекарств персонально фиксируют для каждого пациента в зип-пакеты, на которые наносится штрих-код. Такой же штрих-код есть на браслете пациента. При раздаче лекарств медицинская сестра использует планшет со сканером штрих-кодов, сканирует браслет пациента и пакет с таблетками. Это позволяет убедиться, что нужный препарат в нужной дозе попадает именно к своему пациенту, снижая риск лекарственных ошибок и экономя время медперсонала.

Проект подготовлен при поддержке международного эксперта из Германии, доктора Уве Томаса Шате, который имеет многолетний опыт в обеспечении качества лекарственных средств и работе в госпитальной фармацевтической компании.

Как сообщается на сайте Минздрава, в Казахстане внедрение отделений клинической фармакологии и госпитальной фармации началось в 2022 году. В результате работы 19 медицинских организаций в 2023-2024 годах был достигнут экономический эффект, оцениваемый приблизительно в 1 млрд тенге. Это стало возможным благодаря оптимизации лечебных схем и снижению случаев полипрагматизации.

ЧТО БУДЕТ С ЦЕНАМИ НА ЛЕКАРСТВА В КАЗАХСТАНЕ В 2026 ГОДУ

В 2026 году в Казахстане ожидается умеренное изменение цен на лекарственные средства. Об этом сообщили в Министерстве здравоохранения РК. Напомним, что согласно новому Налоговому кодексу, с 1 января 2026 года на лекарственные средства и медицинские изделия вводится НДС в размере 5%, а с 2027 года ставка увеличится до 10%.

Таким образом, введение нового Налогового кодекса приведет к умеренному росту розничных цен на лекарственные средства, в основном в пределах 5–10%, обусловленному введением НДС. При этом государственное ценовое регулирование и конкуренция на рынке будут играть ключевую роль в сдерживании цен и обеспечении доступности лекарств для населения, - отметили в Минздраве.

В ведомстве уточнили, что для препаратов,купаемых и реализуемых в рамках ГОБМП и системы ОСМС, предельные цены будут формироваться без учета НДС. При этом, в 2025 году Минздравом была обновлена методология расчета предельных цен с учетом референтного ценообразования и актуального курса валют. В результате: пересмотрены цены на 4994 наименования лекарств; по 3801 препарату (76%) зафиксировано снижение розничных цен; среднее снижение составило 26,5%.

Ежемесячный мониторинг показал, что случаев превышения предельных цен не выявлено. В ведомстве также пояснили, что цены на недорогие безрецептурные лекарства стоимостью до одного МРП теперь формируются рынком. Государство не устанавливает на них предельные цены, а стоимость может отличаться в зависимости от конкуренции, спроса и логистики. У потребителей появляется возможность выбора по цене. Ранее в Минздраве сообщили о запуске цифрового сервиса в приложении Naqy Onip, где жители могут проверить предельную цену на лекарство, а также подать жалобу на завышенные цены.

ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ЛЕКАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ

29 января 2026 года состоялось заседание Сената Парламента РК, на котором был озвучен депутатский запрос Айнура Аргынбековой о необходимости принятия комплекса мер для решения проблем, связанных лекарственным обеспечением и совершенствованием деятельности министерства здравоохранения, включая внедрение институционально независимой и обязательной системы оценки медицинских технологий.

Сенатор напомнила, что 24 декабря 2025 года Комитетом по социально-культурному развитию и науке Сената Парламента Республики Казахстан был проведен крупный стол на тему «Обеспечение лекарственной безопасности: вопросы доступности, качества и импортозамещения лекарственных средств».

В ходе обсуждения экспертным и профессиональным сообществом, а также представителями пациентских организаций, было отмечено сохраняющееся влияние высокой импортозависимости, разрозненности решений в сфере регистрации, ценообразования и закупок, уязвимости логистических цепочек и ограниченной долгосрочной предсказуемости лекарственной политики.

нально выстроенных механизмов координации и долгосрочного планирования.

Так, в странах Европейского союза вопросы лекарственного обеспечения рассматриваются в контексте стратегической автономии и сопровождаются оценкой уязвимостей цепочек поставок. В Канаде и Японии на законодательном уровне функционируют системы стратегических запасов жизненно необходимых лекарственных средств с четко регламентированными правилами их формирования и использования. В Республике Корея лекарственная политика интегрирована с промышленной и научно-технологической стратегией государства, что позволяет согласовывать государственные закупки, развитие производства и формирование собственных технологических компетенций. Эти подходы направлены не только на физическую доступность препаратов, но и на формирование устойчивых и понятных правил функционирования системы, снижающих риски дефицита и неопределенности, – пояснила депутат.

В качестве решения вышеуказанных проблем депутат Сената Парламента РК указала на целесообразность анализа и проработки ряда направлений государственной политики в сфере лекарственного обеспечения, включая институционализацию стратегического планирования, повышение регуляторной стабильности и поддержки отечественного производства, а также обеспечение финансовой устойчивости системы в рамках ГОБМП и ОСМС с учетом роста потребности в дорогостоящих и инновационных препаратах.

Среди приоритетных направлений для проработки она назвала развитие эффективной системы оценки медицинских технологий, обеспечение прозрачности ценовой политики, совершенствование централизованных закупок с учетом цифровизации и интеграции с регистровыми данными, сквозная цифровизация цепочки обращения лекарственных средств и улучшение прогнозирования потребности на основе клинических и демографических данных.

ФИНАНСИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ ЛЕКАРСТВЕННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ

Финансирование системы лекарственного обеспечения в Казахстане в 2026 году увеличилось с 270 до 346 млрд тенге за счет нового подхода по персонализации пациентов. Как заявила в ходе пленарного заседания мажлиса министр здравоохранения Акмарал Алыназарова, такой подход, а также создание неснижаемого запаса лекарственных средств позволит устранить перебои в поставках и обеспечить непрерывное лечение вновь выявленных больных.

Действительно, вопрос перебоев поставки лекарственных препаратов – очень сложный. Ежегодно вопросы с перебоями у нас случаются, мы признаем это, – сказала Акмарал Алыназарова.

По ее словам, в этом году для решения проблемы был создан неснижаемый запас лекарственных средств, и решается вопрос по вновь выявленным пациентам.

Мы действительно до сегодняшнего дня имели деперсонифицированное планирование. В целом мы планировали объемы из исторически сложившихся практик. В текущем году утверждена соответствующая новая методика и складывается закуп с увеличением объема на 10-12%, – объяснила министр.

Она отметила, что закупки уже проводятся, и в 2026 году за счет персонализированного подхода объем финансирования увеличится до 346 млрд тенге. В этом году он составляет порядка 270 млрд тенге.

Все эти вопросы в комплексе дадут нам возможность бесперерывно и в том числе оперативно обеспечивать вновь выявленных пациентов лекарственными препаратами, – подчеркнула Алыназарова.

Она также добавила, что за счет изменений в нормативные правовые акты повышена эффективность закупок, что позволило сэкономить более 36 млрд тенге. И до конца года эта сумма вырастет. Также пересмотрена ценовая политика, предусмотрен закуп напрямую у производителей и еще ряд мер, которые находятся на стадии реализации.

Айман ШАРИПХАНОВА

К 115-ЛЕТИЮ Б. МОМЫШУЛЫ

ТВОРЧЕСКАЯ ДРУЖБА С МУХТАРОМ АУЭЗОВВЫМ

МУХТАРА АУЭЗОВА И БАУЫРЖАНА МОМЫШУЛЫ СВЯЗЫВАЛИ ТЕПЛЫЕ ДРУЖЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ, А ПОЗЖЕ, КОГДА ГЕРОЙ МОСКОВСКОЙ БИТВЫ САМ СТАЛ ПИСАТЕЛЕМ, ВЫИДЯ В ОТСТАВКУ, ТВОРЧЕСКАЯ СВЯЗЬ ЕЩЕ КРЕПЧЕ СКРЕПИЛА ИХ. ДВА МЫСЛЯЩИХ ЧЕЛОВЕКА НАШЛИ ТОЧКУ СОПРИКОСНОВЕНИЯ ПОСРЕДСТВОМ ПИСАТЕЛЬСКОГО ДАРА. В XX ВЕКЕ ИХ ПУТИ НЕОДНОКРАТНО ПЕРЕСЕКАЛИСЬ КАК ВО ВРЕМЯ ВОЙНЫ, ТАК И ПОСЛЕ ВОЙНЫ.

Роман-эпопея М. Ауэзова «Путь Абая» произвел глубоко неизгладимое впечатление на мировоззрение молодого Бауке, – это во многом раскрыло и предопределило все более проявляющуюся во мраке войны будущую писательскую стезю легендарного защитника Москвы.

Между Мухтаром Ауэзовым и Бауыржаном Момышулы шла оживленная переписка. Удивительно, что в лихое время самой жестокой и разрушительной в мире войны два человека находили время для философских размышлений о жизни, литературе, о подъеме патриотизма на фронте путем привлечения интеллектуальной элиты Казахстана – ученых, писателей, поэтов и журналистов, своим «пером» способствовавших разгрому врага, приближению славного часа победы.

Летом 1942 года писатель прислал Бауыржану письмо, в котором сообщал, что встречался с Александром Беком, беседовал с ним, и сам хочет написать книгу о войне. Батыр написал ответное письмо Мухтару Ауэзову: «Глубокочитимый Мухтар-ага! Получил ваше письмо, очень обрадовался, словно головой достал до неба, а рукой – до косогора. Большое спасибо. Меня особо радует то, что вы, получив мое письмо и внимательно прочитав его, поняли мои мысли. Меня очень радует ваше решение трудиться над темой Отечественной войны и то, что вы собираетесь взяться за нее только тогда, когда окончательно изучите эту тему. Полковнику казахской литературы иначе поступать и нельзя.. Я верю, что художественное произведение, исторический труд, вышедший из-под вашего пера, займет достойное место не только в казахской литературе, но и в ряду произведений братских литератур, будет образцом, поистине пропагандистским достижением не только для нас, но и для наших внуков и правнуков, будет жить в веках. Мы очень рады выходу первой книги «Абая». Если буду жив-здоров, прочитаю ее и, надеюсь, выскажу искреннее свое мнение... С нижайшим поклоном перед вашим письмом и благородным намерением – Баурджан. 18.8.1942».

данный комдив имел возможность общаться и беседовать с М. Ауэзовым и другими именитыми писателями. Мухтар Ауэзов обратился к академику Канышу Сатпаеву с просьбой устроить встречу батыра с творческой интеллигенцией: «Приехавший на лечение Бауыржан Момышулы – думающий человек. Его мысли и взгляды на нашу действительность отличаются оригинальностью и новизной... Кто знает, как сложится его дальнейшая судьба, когда он вернется на фронт. Давайте организуем с ним встречу, глубже узнаем его, чтобы вникнуть в его взгляды, в его понимание вещей...».

Благодаря им Бауыржан Момышулы в январе 1944 года несколько дней выступал с лекциями в различных аудиториях, на которых рассказывал о подвигах воинов-панфиловцев, о своих размышлениях и выводах о причинах стремительного наступления немецкой армии и первом серьезном поражении под Москвой. Во вступительном слове К. Сатпаев сказал: «Сегодня мы, работники науки, литературы и искусства, собрались, пользуясь пребыванием в Алма-Ате гвардии полковника Баурджана Момыш-улы, чтобы из его уст услышать ряд эпизодов из истории Великой Отечественной войны, и в частности, 8-й гвардейской имени генерала Панфилова дивизии... Полковник Баурджан

«Если уж выбрал писательскую дорогу, то удерживай себя от легких побед»

Мухтар АУЭЗОВ

Момыш-улы является не только участником этих военных событий, но и ведущим командиром, тем для нас ценнее его беседы».

В течение двух месяцев он много встречался с творческой интеллигенцией, выступал с циклом лекций-бесед в Академии наук, в театрах, посещал спектакли Казахского театра драмы. Его лекции-беседы конспектировали многие слушатели, особенно писатели, для которых излагаемые сведения из уст участника боевых действий, были «строительным материалом» для будущих произведений о войне и ее героях. Известны сохранные записи речей лектора в архивах Г. Мусрепова, М. Ауэзова – папка рукописей «Баурджан, его беседы, лекции, читанные в течение 6 дней января 1944 г.» (в архиве Дома-музея М.О. Ауэзова).

Мухтар Ауэзов посвятил панфиловцам пьесу «Гвардия чести» (совместно с А. Абишевым), где главными героями стали И.В. Панфилов и Б. Момышулы. Премьера состоялась 8 ноября 1942 года на сцене Казахского театра драмы в Алматы. Позже Ауэзов посвятил батыру свою поэму «Ер серігі – сергек ой». Уже после войны им приходилось встречаться как коллегам по перу. В 1958 году в Москве проходила Декада казахской литературы и искусства. В те дни в Союзе писателей СССР Бауыржан Момышулы презентовал свою новую книгу «За нами Москва», которая была издана накануне декады. Десять человек во главе с генералом и военным писателем Петром Вершигорой выступили с хвалебными отзывами об этой книге. Писатель Азильхан Нуршаихов, присутствовавший на этом заседании, пишет: «... Из зала вышел Мухтар Ауэзов и, оглядевшись, направился прямо к Момышулы.

– Молодец, Баурджан, ты стал самым модным писателем. Вон как много лестных слов было сегодня сказано о твоей книге. Поздравляю тебя с высокой столичной оценкой! – Мухтар двумя руками пожал руку Баурджана.

– Я очень рад, что оценен не только твой героизм на поле брани, но и твой литературный труд. Да еще такими авторитетами, как Петр Петрович», – он уважительно поклонился в сторону Вершигоры». По итогам декады Б.Момышулы был награжден орденом «Знак Почета».

Современник М.О. Ауэзова, фронтовик И.Н. Дабаев опубликовал забавный случай с Б. Момышулы: «В июле 1956 года Верховный Совет принял группу ан-

глийских писателей, казахстанские их коллеги были представлены Мухтаром Ауэзовым. После дежурных обменов любезностями один из англичан спросил: «А сколько в республике писателей-казахов?» – на что Ауэзов обратился к Момышулы: «Бауыржан, ответь, пожалуйста». – «Пять», – не замедлил с ответом тот. – «Ой, куда! атқан!» – воскликнул Ауэзов. Это выражение означало крайнюю степень его возмущения. («куда! атқан!» – фразеологизм, синонимичный выражению «Черт подери!», обозначающему и крайнее возмущение, и восхищение. – Прим. авт.)

Бауыржан, который заметил недовольство Ауэзова его ответом перед иностранцами, проявил находчивость, смекалку и продолжил невозмутимо: «Это те писатели, которых знает весь мир, – как ни в чем не бывало продолжил Бауке. – Ауэзов, Муканов, Мусрепов, Мустафин, Тажибаев». И далее, без вызова, с напором отчеканил: «Еще есть у нас 25 писателей – их знает весь Советский Союз. Еще 270 – их знает лишь Казахстан. Но если последним оказать внимание, издать их книги, помочь с жильем – их будет знать весь мир. Итого в республике триста писателей».

Ауэзов был доволен ответом Момышулы и резюмировал: «А, куда! атқан!», т.е. все-таки писатель признал, что герой сказал правду, не подвел перед иностранцами».

Вспоминая свою буйную молодость, сам Момышулы признавался: «Характер – что искра. ...Порой моя кипучая воля, выходя из берегов, приносила неприятности окружающим... Не всегда хватало мудрости». И в качестве хорошего примера он привел Мухтара Ауэзова: «Он не вышел из своего русла. Его полноводная река величаво текла своим путем. Величие – это молчаливый труд. И вовсе не нужно выходить из берегов», – заключает Бауке.

Мухтар Ауэзов и Бауыржан Момышулы были и остаются великими деятелями, патриотами, педагогами своей отчизны. Их величие не имеет границ и не ограничивается рамками отдельно взятого государства или нации. Их бессмертие – в сердцах благодарных потомков!

Фатима ОРАЗБЕКОВА, педагог-ветеран, Арман ШАУХАНОВ, кандидат педагогических наук (Отрывок из книги авторов «Творчество Мухтара Ауэзова в искусстве»)

НАЦИОНАЛЬНОЕ ДОСТОЯНИЕ

НЕ ВСЯКОЕ МЯСО – КАЗЫ, НЕ ВСЕ СОБАКИ – ТАЗЫ

Житель Семей Енжебек Алшинбаев занимается разведением тазы около 20 лет. Сегодня он ведущий заводчик породы тазы Семей и владелец питомника – единственного питомника по области Абай, официально зарегистрированного в системе кинологов Казахстана, который входит в международную организацию FCI. Он обладатель сертификата, подтверждающего статус питомника «Тазы из казахских степей».

Но еще задолго до того, как стать заводчиком породы, он держал и знал тазы с детства. Любовь к охоте и тазы сельскому мальчику привили страстные охотники – дядя Мурат и дедушка Муслим, который до 80 лет бодро держался в седле и прожил почти век.

Впрочем, по мнению кинолога, глубокое уважение к тазы, заложено у каждого казаха в геномном коде и является одним из признаков национальной идентичности. «Эта тяга к содержанию собак именно национальной породы – это зов предков, их наказ, наследие», – передает свои чувства Енжебек.

Для него его собаководческая деятельность – это не просто увлечение, а нечто большее – в нем он видит одно из своих предназначений, считает жизненной миссией. Он один из тех, кто помог найти, сохранить и приумножить аборигенные экзотические тазы в чистом виде, приобрести их у чабанов и охотников, постоянно проживающих в сельской глубинке, на дальних отгонах.

– Я рос в селе Бородулиха в окружении богатой природы: сосновый бор, степи, реки, озера, где водились и зверь, и рыба. Как и все мальчишки с малолетства ездил верхом. Но уже тогда в 1970-1980 годы, знатоков конной охоты с тазы было не так много. Мне по-настоящему – у меня были близкие родственники любители охоты. Тогда еще породу тазы держали в чистоте: никогда не подмешивали. На моей памяти не было такого, чтобы «выборски» были или «шата» – это помеси. Мы тогда и не слышали про породы грейхаунд или салюки. Потом уже в конце 80-х пошла мода и начался завоз русских борзых. Началась метизация, которая немного коснулась и Бородулинского района, – вспоминает собаковод.

По мнению Енжебека, благодаря таким людям, как его дядя Мурат, дедушка Муслим, жителю села Новопокровка Мурату Садвокасову и другим энтузиастам и удалось сохранить породу тазы в первоначальном виде.

В 1990 годы Енжебек, как и многие другие сельчане, переехал в город. Парень женился, работал, поднимал детей. Но о своих корнях не забывал –

В области Абай есть энтузиасты, которые занимаются разведением чистокровных казахских тазы – национальной породы собак, за которой официально закреплен статус нашей страны как держателя стандарта.

частенько бывал в родном селе. В 2006 году купил там щенка тазы (за большие по тем временам деньги).

– На своем опыте познал ценность и уникальность этой породы. Она универсальная с точки зрения степняка-охотника. В ней заложены скорость борзой, поиск гончей, злоба на зверя, она боец и охотник. Ни в одной породе собак нет такого сочетания. Она самая красивая: походка, грация – одно удовольствие на нее смотреть. Дома она тише воды, ниже травы, но в степи раскрывается и меняется на сто процентов. Нет породы лучше казахской тазы! С древности степняки никогда не держали в доме животных, исключением были только тазы. Воспитанная благородная собака, у нее есть свое место в квартире – на утепленном балконе и иногда разрешаем ей поспать на коврик в коридоре. В другие комнаты, даже если нас дома нет, нос не сует, никогда на кухню не заходит, не вылазит. Когда

что способно назвала Стеллой. Для двух дочерей (тогда они еще были детьми) это был долгожданный подарок. Сестрички обожали животных – держали хомячков, попугайчиков, кошек, морскую свинку.

С нее то и началось серьезное, осознанное отношение к разведению тазы. Когда щенку исполнился год, всей семьей поехали отдыхать на остров Полковничий. В центре острова Енжебек увидел большое скопление людей и решил полюбопытствовать. К его удивлению, это была выставка

соревнований из Москвы на вопросы Енжебека ответил: «Не смотрите на других участников – у них заводские собачки, а у вас рабочая, эталон. Аборигенная тазы, такая, какой и должна была быть. Посмотрите, как она двигается! Восточная красавица. У нее даже разрез глаз как у восточных женщин. Берегите ее», – ошарашила хозяйка Стеллы эксперт из Москвы и пригласила участвовать в выставке в соседнем Усть-Каменогорске, которая проходила уже на следующий день.

Енжебек, окрыленный успехом, послушался совета.

И снова успех – в высшем классе «бест» начинающая тазы взяла второе место.

К сожалению, через три года Стелла пропала. Долгие поиски ни к чему не привели. Вскоре Енжебек снова приобрел тазы – песик была из одного поме-

Вообще, трепетное отношение казахов к тазы можно проследить по имеющимся образцам народного творчества. Вот некоторые казахские пословицы, посвященные этой породе собак:

«Еттің бәрі қазы болмас, иттің бәрі тазы болмас» (Не всякое мясо будет казы, не все собаки будут тазы);

«Құмай тазы қуғанын алады» (Охотничья пес получит то, за чем гонится);

«Ат жақсысы – бозы, ит жақсысы – тазы» (Самая лучшая лошадь – белая, лучшая собака – тазы).

ваает куски со стола. От нее не исходит ского собачьего запаха, даже если ее не мыть. Иногда подвожу на своем автомобиле чужих собак других пород, потом в салоне остается запах. Тазы по 5-6 вожу, нет запаха, – рассказывает собаковод.

Вообще в отношении людей тазы очень сдержаны, не проявляют ни малейшей злобы. С детьми ласковы и даже заботливы. Самое большее, на

собак, проводимая местным кинологом клубом, в которой участвовали собаководы из Семей, Алматы, Павлодара и Усть-Каменогорска. Среди выставленных на ринге борзых, где выступала Стелла, были многократные победители различных выставок. Для хозяйки тазы это стало открытием. Организаторы разрешили ему зарегистрировать Стеллу и к всеобщему изумлению семьи, собаке присудили первое место. Эксперт и судья

та со Стеллой.

С тех пор Енжебек влился в мир кинологов, где были не только соотечественники. С развитием социальных сетей расширился и круг знакомых и география городов, где проводились выставки. На его счету десятки выпестованных тазы. Теперь он уже работал с собаками, соблюдая все существующие правила: регистрация, участие в выставках, ведение родословной, вязка, селекция и так далее.

Но все же, по признанию энтузиаста, награды на выставках – это не самоцель.

«Все это красивое шоу. Медали – это приятно, но не главное. У нас другая цель – сохранить в чистоте породу, ее рабочие качества. Главное получить оценку, чтобы дальше ценки пошли от титулованных собак-чемпионов, колы это сейчас требуется по правилам. Эксперт на выставках оценивает соотношение собаки, индекс, уши, экстерьер. У моих тазы много званий, как лучших представителей породы и чемпионов», – отмечает собаковод.

Для улучшения породы тазы, по мнению заводчика, надо ужесточать селекционную и племенную работу.

– Собак разводят как лучше угодно, есть метизация. Много аборигенных тазы в селах, у которых нет документов, а они в наш век цифровизации должны быть – тазы это бренд, это национальное достояние. Радует, что есть качественное улучшение породы. Чтобы совершенствовать породу нужно больше полевых испытаний – охотничья тазы, не должна расти, как комнатная собачка, – уверен Енжебек.

А ведь еще три-четыре года назад специалисты говорили, что чистокровных тазы может не остаться из-за метизации. Ситуация изменилась с принятием закона, направленного на сохранение и воспроизводство казахских пород собак.

Работа по официальному признанию тазы как породы началась по поручению президента Казахстана и с 2022 года курируется Управлением делами президента. Ключевым партнером в этом процессе стал Союз кинологов Казахстана. За три года были проведены масштабные мероприятия – от национальных выставок до экспертных обследований породы.

В августе 2023 года СКК получил членство в FCI, а уже в мае 2024-го в Астане прошла монопородная выставка с участием комиссии федерации, обследовавшей 100 представителей тазы. К осени прошлого года FCI утвердил предварительное признание породы и закрепил за Казахстаном право на разработку и ведение ее стандарта. Полное признание может состояться к 2034 году – при условии активного участия породы в международных выставках.

Тазы – не просто красивая собака. Это часть культурного кода казахов, одно из «жеті қазына» – семи сакральных символов, уважаемых в традиционном обществе. За этим признанием стоит не только профессиональная работа кинологов, но и целенаправленная государственная политика по сохранению культурного наследия в современной форме.

Мировая премьера в Хельсинки на Всемирной выставке собак World Dog Show 2025 стала не только важным шагом для дальнейшего признания породы, но и символом того, как национальные ценности могут выходить на международный уровень – грамотно, системно и с уважением к своим истокам.

**Айман ШАРИПХАНОВА
Фото из семейного альбома
Е.АЛШИНБАЕВА**

ВООРУЖЕННЫЕ СИЛЫ

ВЧЕРА - СОЛДАТ, СЕГОДНЯ - СТУДЕНТ

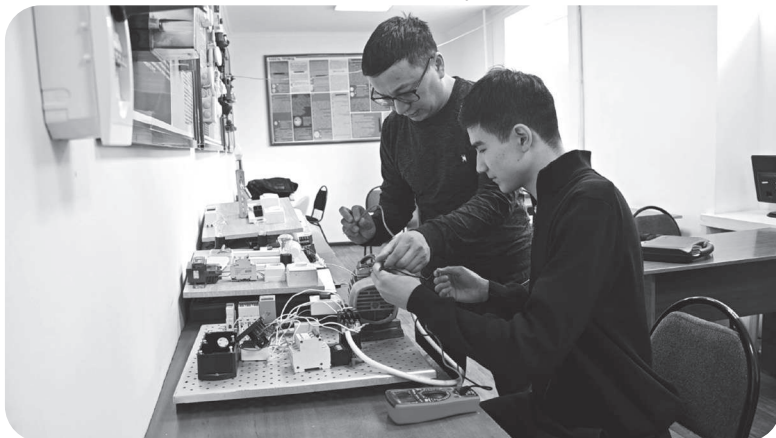
Солдаты, достойно выполнявшие свой гражданский долг перед Родиной, сегодня получают бесплатное образование в вузах страны и уверенно смотрят в будущее.

По информации пресс-службы Абайского регионального гарнизона, в настоящее время ряд бывших военнотружущихся обучаются в Alikhan Bokeikhan University на основе государственного гранта. Данная возможность реализуется в рамках образовательной программы Министерства обороны Республики Казахстан «Срочник 2.0». Программа направлена на создание условий для получения высшего образования молодыми людьми, прошедшими воинскую службу, и поддержку их адаптации к гражданской жизни.

Напомним, что с прошлого года в Казахстане реализуется проект «Срочники 2.0». В рамках программы солдаты могут пройти обучение в университетах страны без вступительных экзаменов. С момента запуска было выдано 4 500 сертификатов на обучение. В прошлом году учебу начали 1 039 солдат, из которых 581 обучается бесплатно по гранту. Каждый сертификат имеет QR-код, что исключает возможность подделки сертификата.

Процесс отбора участников проходит автоматически через систему «Срочники 2.0». При отборе учитываются несколько факторов: уровень боевой подготовки кандидата, его дисциплинированность и психологическая устойчивость. Кроме того, в течение службы в систему вносятся данные о достижениях каждого военнослужащего.

По итогам отбора, комиссия принимает решение о направлении солдат на обучение и выдает рекомендательные письма. В свою очередь, университеты самостоятельно выбирают кандидатов и выделяют им гранты.

Примечательно, что для участников программы предусмотрена квота: 25% от общего числа ежегодного набора. Каждый военнослужащий имеет право выбрать до трех вузов для подачи заявления. Кроме того, солдаты могут поступить на военную кафедру без конкурса и пройти обучение по программе офицеров запаса. На сегодняшний день более 20 человек уже выбрали этот путь и решили продолжить карьеру в армии.

Проект «Срочники 2.0» помогает молодым людям сочетать военную службу и по-

лучение образования. Также помогает развивать потенциал кадров в армии и на гражданской службе. Вчерашние солдаты, а сегодня студенты Alikhan Bokeikhan University Арсен Марауянов и Дамир Байболатов

за время службы добились высоких результатов в боевой подготовке, исполнили возложенные обязанности и продемонстрировали образцовую воинскую дисциплину. Ребята отмечают, что служба в армии научила их многому. Они стали соблюдать дисциплину и за время службы завели много друзей из разных уголков Казахстана. Арсен и Дамир уверены, что в будущем, будь то командировка или путешествие по стране, сослуживцы всегда встретят их с теплотой и гостеприимством.

- Здесь вырабатываются характер, стойкость и дисциплина - важнейшие качества для военного человека. Также особое внимание уделяется интеллектуальному развитию рядовых. Мы много читали и писали. Не забывали и о физической подготовке: стрельба, выполнение нормативов, выезды на полигоны, боевые действия. Армия - это настоящая школа жизни, которую должен пройти каждый гражданин Республики Казахстан, - считает Арсен.

Дамир Байболатов отметил, что этот грант имеет особое значение в адаптации к послевоенной жизни.

- По прибытии из армии появилась уверенность в завтрашнем дне. Государство открыло нам путь к образованию, не оставляя нас без внимания. Это хорошая мотивация для того, чтобы повышать уровень образования и в дальнейшем строить карьеру, - говорит он.

Вчерашние солдаты, а сегодня студенты, обучающиеся в университете, получают глубокие знания по выбранным специальностям и в дальнейшем стремятся внести свой вклад в развитие страны. По их словам, дисциплина и упорство, сложившиеся на военной службе, также оказывают большую помощь в учебе.

Эта инициатива является реальным выражением поддержки молодых ребят, исполнивших воинский долг.

Айман ШАРИПХАНОВА

ЖАРМИНСКИЙ РАЙОН

СОХРАНИТЬ ДЛЯ ИСТОРИИ

В области Абай проводится научная экспедиция по исследованию трагических страниц в истории Казахстана - массового голода в период с 1931 по 1933 годы.

В составе группы сотрудники института истории и этнологии имени Чокана Валиханова: ведущий научный сотрудник института, академик МАИИН А.С.Уалтаева, научные сотрудники Н.К.Дуйсенова, А.Той-

баев, ведут сбор информации в рамках научного проекта для дальнейшего издания книги. Они провели исследовательскую работу в областном центре и в Жарминском районе.

Работа экспедиции началась в селе Калбатау. С учеными встретился аким Жарминского района Нурлан Борсукбаев и аким Калбатауского сельского округа Канат Рахимжанов.

Нурлыбек Есполов, председатель районного Совета ветеранов организовал встречу ученых с потомками очевидцев массового голода 1931-1933 годов. Внуки и правнуки этих людей, всегда с опаской говорили про годы голода, нищету и массовую гибель своих предков. И сегодня, спустя почти века, ветераны вспоминают скупые рассказы дедов, которые ярко всплывают картинками перед их глазами. Своими воспоминаниями поделились Совет Сембинов, Акбобе Байдаулетова, Айтказы Мухамеджанов, Нуржакып Аубакиров, Нурлыбек Есполов, Канаш Кожамбетов, Кадыр Касетов, Назар Рахимбаев, Лидия Гончарова.

Поиск материалов продолжился в Государственном архиве области Абай.

Болат Мусин передал в дар Институту сборник опубликованных материалов по Семипалатинской области, посвященных периоду Второй мировой войны. Далее участники экспедиции встретились с членами Совета ветеранов области Абай. Все присутствующие рассказали о судьбах своих родственников в 1930-е голодные годы.

Гаухар СМАГУЛОВА

ТЕРРИТОРИЯ ЗАКОНА

НЕПЛАТЕЛЬЩИКА АЛИМЕНТОВ ЛИШИЛИ ВОДИТЕЛЬСКИХ ПРАВ

В области Абай злостного неплательщика алиментов, который задолжал детям более одного миллиона тенге, на время лишили водительских прав.

Однако несознательный родитель в суде попросил не лишать его права управления транспортным средством, так как они ему необходимы для зарабатывания денег и сказал, что частично погашал задолженность по выплате алиментов. Но суд установил, что эти доводы несостоятельны. Также суд отметил, что должник имеет стабильный доход и не представил доказательств того, что управление транспортным средством является его единственным источником заработка.

Как сообщил судья Межрайонного суда по гражданским делам города Семей М.Н. Тлепов, было рассмотрено представление частного судебного исполнителя о приостановлении действия специального права должника - права на управление транспортным средством. На исполнении у судебного исполнителя находилось исполнительное производство о взыскании алиментов на содержание несовершеннолетних детей. По состоянию на 1 октября 2025 года задолженность должника по алиментам составила свыше 1,36 млн тенге. Несмотря на принятые меры принудительного исполнения и неоднократные предупреждения об ответственности, требования исполнительного документа должником своевременно исполнены не были.

Суд указал, что в соответствии с законодательством при наличии задолженности по алиментам судебный ис-

полнитель вправе обратиться в суд с представлением о приостановлении действия ранее выданных специальных прав, в том числе права на управление транспортным средством. Данное право относится к специальным и может быть временно приостановлено до полного погашения задолженности.

Особо подчеркнуто, что исполнительные документы о взыскании алиментов относятся к социально значимой категории дел, их исполнение носит приоритетный характер, а меры принудительного воздействия направлены на защиту прав и интересов детей.

По итогам рассмотрения суд удовлетворил представление частного судебного исполнителя и приостановил действие специального права должника на управление транспортным средством до полного погашения задолженности по алиментам. Как отметил судья М.Н.Тлепов, судебная практика показывает, что игнорирование алиментных обязательств неизбежно влечет применение мер принудительного характера - от ограничений в специальных правах до административной и уголовной ответственности. Добровольное и своевременное исполнение требований исполнительного документа позволяет избежать подобных последствий и защищать в первую очередь интересы детей, ради которых установлены алиментные обязательства.

Айман ШАРИПХАНОВА

КАК РЕАЛИЗУЕТСЯ ПРОГРАММА «НАЦИОНАЛЬНЫЙ ФОНД - ДЕТЯМ»

- Как проверить, что ребенок стал участником программы «Национальный фонд - детям»?

- Для проверки необходимо зайти на сайт kids.enpf.kz и в разделе «Поиск участника» ввести ИИН ребенка. Затем нажать кнопку «Проверить». Далее Вы получите информацию с указанием года, начиная с которого Ваш ребенок стал участником программы, а также узнаете общую сумму его накопленных целевых требований.

- Чем отличаются целевые требования от целевых накоплений?

- Целевые требования - это обязательства Правительства перед детьми - гражданами Казахстана, не достигшими 18 лет. Целевые требования формируются ежегодно за счет 50% инвестиционного дохода Нацфонда. Целевые требования начисляются и учитываются на счетах в ЕНПФ, но сами активы продолжают инвестироваться в составе активов Нацфонда и на них ежегодно дополнительно начисляется инвестиционный доход. Целевые накопления - это ранее накопленные суммы целевых требований, которые в виде денег зачислены на целевые накопительные счета получателей-граждан Казахстана в год достижения ими 18-летия.

Таким образом, по достижении 18 лет целевые требования становятся целевыми накоплениями. Начисляются и хранятся они у каждого участника программы на его целевом накопительном счете в ЕНПФ в долларах США.

- После перечисления целевых накоплений из Нацфонда в ЕНПФ будет ли на них начисляться инвестиционный доход?

- Целевые накопления, зачисленные на целевые накопительные счета в ЕНПФ, не инвестируются в финансовые инструменты. Они хранятся в долларах США и доступны для использования получателями целевых накоплений

или их наследниками.

- Могут ли дети из одной семьи передавать друг другу свои целевые накопления на примере уступки единовременных пенсионных выплат на жилье и лечение?

- Уступка выплат целевых накоплений в целях улучшения жилищных условий или оплаты образования в пользу близких родственников не предусмотрено действующим законодательством.

- На моего ребенка уже открыт счет в ЕНПФ и перечислены его целевые накопления. Кто может ими воспользоваться?

После достижения 18 лет Ваш ребенок получит право самостоятельно использовать накопления на две цели - на улучшение жилищных условий или оплаты образования. Для этого ему необходимо подать заявление Уполномоченным операторам.

На сегодняшний день Уполномоченными операторами являются: АО «Отбасы банк» (по жилью и образованию), АО «Народный банк» (по образованию), АО «Банк ЦентрКредит» (по образованию).

- Предоставлена ли возможность проверять накопления родителям?

- Родители или законные представители несовершеннолетнего могут просматривать начисления на своего ребенка на сайте kids.enpf.kz, в мобильном приложении eGov mobile и в приложениях некоторых банков. Когда ребенку исполнится 18 лет, в ЕНПФ ему будет открыт целевой накопительный счет, доступ к которому будет только у него самого, как у получателя целевых накоплений.

- Ребенку открыли счет в ЕНПФ и перечислили его целевые накопления. Однако за месяц до достижения им 18 лет он сменил гражданство. Что будет с его целевыми накоплениями?

- При прекращении гражданства Республики Казахстан до или после достижения 18 лет участник целевых требований или получатель целевых нако-

СПОРТ

ЗИМНИЙ МАРАФОН ПО ЛЬДУ

Члены клуба скандинавской ходьбы области Абай стали призерами республиканских соревнований «BURABAY ICE», которые проводятся ежегодно для всех любителей этого вида спорта, а также легкоатлетов, без ограничений в возрасте. В зимнем марафоне, проходившем в курортном местечке Бурабай, приняли участие более 2000 бегунов.

Хорошие результаты в своей возрастной группе показали семейчаники Гульнара Балтаева, Любовь Даренских и Карлыгаш Жунусова. Все они представительницы клуба скандинавской ходьбы FORA, который работает в областном центре пять лет.

Задача перед спортсменами стояла нелегкая - нужно было пройти дистанцию в 7 км по заснеженному ледяному озеру, что, по словам участниц, требует максимально большой отдачи душевных и физических сил для достижения поставленной цели.

- Трасса была не из легких - очистка, по условиям соревнований не предусматривалась. В этом то и была фишка - дойти до финиша в экстремальных условиях. Местами это был сплошной гладкий каток, местами просто сугробы, низкая температура воздуха, холодный ветер. Но мы знали куда едем и рады, что преодолели все препятствия. Спасибо организаторам марафона, все было устроено очень хорошо. Места для проживания, программа отдыха, дистанция была размечена флажками, нам выдали комплекты спортивной одежды, - говорит Гульнара Балтаева, капитан команды, инструктор по скандинавской ходьбе международного уровня.

«Нордики» из Семей, как они себя называют, добавили: их забеги были в конце марафона, что немного облегчило трассу - широкую тропу проложили бегуны, которые на несколько десятков лет были их моложе. Средний возраст участниц команды из Семей 68 лет.

В свободное время встретились с коллегами по северной ходьбе из Алматы и Астаны; обрели новых знакомых из северных городов Казахстана.

Несмотря на то, что спортклуб создан не так давно, в копилке его спортсменов немало побед на престижных международных и республиканских соревнованиях. В общей сложности завоевано 159 медалей на соревнованиях различного уровня.

- Наша команда побывала в Польше, Италии, Узбекистане и вернулась оттуда с богатыми трофеями. Кроме того, мы не пропускаем ни одно соревнование, проводимое в нашей стране, - отмечает руководитель клуба Александр Коновалов.

Теперь все финишеры поборются еще в двух забегах за звание «Королевы льда».

Айман ШАРИПХАНОВА

граммы «Нацфонд - детям» и не может иметь целевых требований. Для актуализации сведений в Государственной базе данных «Физические лица» рекомендуем обратиться в миграционную службу по месту проживания. После внесения соответствующих корректировок ЕНПФ включит ребенка в список детей - участников целевых требований или получателей целевых накоплений с учетом пропущенного периода.

- В какой валюте будет производиться накопление и последующее перечисление целевых накоплений получателю целевых накоплений?

- Согласно законодательству РК, учет целевых требований и целевых накоплений ведется в ЕНПФ в долларах США. При выплате целевые накопления переводятся и зачисляются на банковские счета получателей целевых накоплений, открываемые ими в банках - уполномоченных операторов в долларах США.

- В каких банках можно открывать банковский счет для получения выплат из Нацфонда? Есть ли какие-то критерии, требования к банкам при участии в проекте Нацфонд-детям?

- Законодательство не устанавливает никаких ограничений по банкам второго уровня, а значит принять участие в программе может любой банк второго уровня Казахстана, заключивший с ЕНПФ соответствующее соглашение. На сегодняшний день банками - уполномоченными операторами являются «Отбасы банк» - по жилью и образованию, «Народный банк» - по образованию, «Банк «ЦентрКредит» - по образованию.

- Переехали на историческую родину в Казахстан, имею статус «кандас», может ли наш ребенок участвовать в проекте «Нацфонд-детям»?

- Участником целевых требований является гражданин Республики Казахстан, не достигший 18 лет. После получения гражданства РК, Ваш ребенок сможет принять участие в проекте «Нацфонд-детям».

Пресс-центр ЕНПФ

ШЕДЕВР ИЗ ОГНЯ: КАК КАРТИНА ИВАНА КЛЕВЕРА СВЯЗАЛА МЕДИЦИНУ И ИСКУССТВО

В коллекции Областного музея изобразительных искусств имени семьи Невзоровых хранится полотно, которое имеет особое значение для каждого сотрудника и выпускника медицинского университета Семья. Это пейзаж «Лесной ручей», написанный выдающимся художником Иваном Клевером в 1914 году.

История картины неразрывно связана с именем доктора Василия Сергеевича Бобова - человека исключительного масштаба. Его профессиональный путь - это история становления крупнейших медицинских институций региона.

В октябре 1931 года он возглавил созданную им физиолечебницу, которая позже была реорганизована в Институт физических методов лечения. В годы Великой Отечественной войны (1941-1945 гг.) майор медицинской службы Бобов был начальником эвакуационного госпиталя (ЭГ) №2449.

В Эвакуационном госпитале лечились тяжелораненые бойцы. В советской медицине того времени считалось, что эстетическая обстановка способствует выздоровлению. Есть высокая вероятность, что картина висела в кабинете начальника госпиталя или в зале отдыха для выздоравливающих солдат. Спокойный лесной пейзаж Клевера - без политики и войны - был идеальным «терапевтическим» фоном, помогавшим солдатам отвлечься от ужасов фронта.

Спустя годы, в 1953 году Василий Сергеевич Бобов стал первым ректором Семипалатинского государственного медицинского института. И «Лесной ручей» Ивана Клевера занял почетное место в конференц-зале института. Картина стала свидетелем первых лекций, первых ученых советов и становления первых поколений врачей нашего края.

В истории нашего вуза сохранилось предание о пожаре, кото-

ры мог навсегда лишить нас этого шедевра. В момент опасности сотрудники университета, проявляя подлинную заботу о культурном наследии, спасли ценные вещи. Картину Клевера буквально выбросили из окна горящего корпуса, чтобы уберечь ее от пламени.

Несмотря на экстренную эвакуацию, полотно уцелело. После пожара оно некоторое время находилось в Центральной городской больнице. Там к ней относились просто как к предмету декора, не подозревая о ее реальной ценности, пока в 1980-х годах местные художники и искусствоведы не идентифицировали подписи Клевера. Это совпало с периодом подготовки к открытию музея изобразительных искусств. В 1985-1988 годах картина была официально передана в фонд формирующегося музея (который позже получит имя семьи Невзоровых).

Сегодня, глядя на «Лесной ручей» в музейных залах, мы видим не просто мастерскую игру света и тени, характерную для династии Клеверов. Мы видим часть нашей истории. Тот факт, что основатели университета стремились окружить студентов произведениями искусства, подчеркивает важную гуманитарную миссию: настоящий врач должен обладать не только острым умом, но и тонкой душой.

Мы гордимся тем, что путь этого шедевра к мировому признанию пролегал через стены медицинского университета Семья.

**Ш.ОРЫНБАСАРОВ,
Д. САБИТОВА**

СПОРТ

Телеканал NBC Sports в обзоре мужского одиночного катания на зимних Олимпийских играх в Италии назвал победу казахстанского фигуриста Михаила Шайдорова одной из самых впечатляющих сенсаций в современной олимпийской истории.

НВС НАЗВАЛО ПОБЕДУ ШАЙДОРОВА ГРОМКОЙ СЕНСАЦИЕЙ ОЛИМПИАДЫ

Как отмечает телеканал, до начала соревнований главным претендентом на золото считался американец Илья Малинин. Однако произвольная программа стала поворотным моментом.

В ходе нее Шайдоров, выступавший 20-м, показал «лучший прокат в своей жизни», набрав 198,64 балла за произвольную программу и 291,58 балла по сумме двух выступлений. После своего выступления казахстанский спортсмен вышел в лидеры и удержал первое место, тогда как его соперники допустили ошибки под давлением олимпийского финала.

Отдельно в материале журналисты рассмотрели выступление Ильи Малинина. Фигурист допустил несколько ошибок на ключевых элементах, включая четверной аксель, что лишило его шансов на золото. Позже он признался, что ему было сложно осмыслить произошедшее, но несмотря на это первым поздравил Шайдорова с победой.

Серебряную медаль завоевал японский фигурист Юма Кагияма, который удержал второе место благодаря стабильному, хотя и не идеальному выступлению. Бронза досталась его соотечественнику Шуну Сато, который благодаря сильной произвольной программе поднялся на пьедестал.

В NBC подчеркнули, что итог соревнований стал для всех напоминанием о непредсказуемости Олимпийских игр, где даже самые уверенные прогнозы могут измениться после одного выступления.

ОБЩЕСТВЕННЫЕ СЛУШАНИЯ

ТОО «АстанаВостокГрупп»», в соответствии с требованиями Экологического кодекса РК, уведомляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания. Наименование проектной документации: Отчет о возможных воздействиях к «Плану геологоразведочных работ на твердые полезные ископаемые в пределах блока М-44-65-(10b-5g-1,2,6,7) в Абайской области».

Территория воздействия: область Абай, в 30 км к юго-западу от г. Семей.

Площадь участка работ составляет 8,8 км².

Координаты: 1. 50°10'00" сш, 80°05'00" вд; 2. 50°10'00" сш, 80°07'00" вд; 3. 50°08'00"сш, 80°07'00"вд; 4. 50°08'00" сш, 80°05'00" вд.

Общественные слушания состоятся **07.04.2026 года в 15:00 часов** по адресу: Республика-Казахстан, область Абай, Жарминский район, Каратобинский с.о. село Каратобе, квартал 2, здание 1, в здании «ГУ Аппарат Аким Каратобинского сельского округа». Населенный пункт село Каратобе относится к Каратобинскому сельскому округу.

Общественные слушания проводятся в смешанном формате (открытого собрания и видеоконференцсвязи на платформе ZOOM). Для участия в общественных слушаниях необходимо прийти по ссылке: <https://us06web.zoom.us/j/84475982957?pwd=sAVEr4xk6Z5pr9jmiDhMH51GQ2LeQz.1> Идентификатор конференции: 844 7598 2957 Код доступа: 525277.

Регистрация начинается за 30 минут до начала обсуждения. По вопросам подключения можно обращаться по телефонам инициатора намечаемой услуги.

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на Едином экологическом портале <https://ndbecology.gov.kz/>, а также сайте МИО ГУ «Управление

природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай» e-prioda.gov.kz в разделе «Общественные слушания»: <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat/>.

Все замечания и/или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на Едином экологическом портале, а также по адресу: г. Семей, ул. Турлыханова, 30, ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», тел.: 8 (7222) 35-44-32. Электронный адрес: prigodnyue-resursy-obl.abay@mail.ru.

Согласно Правилам проведения общественных слушаний срок проведения открытого собрания продлевается до пяти последовательных рабочих дней по решению участников общественных слушаний.

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «Астана Восток Групп», 070000, Республика Казахстан, Восточно-Казахстанская область, город Усть-Каменогорск, ул. Михазлиса, д. 24/1, БИН 160540003608.

Разработчик проектной документации: ТОО «Legal Ecology Concept», г. Усть-Каменогорск, 070002, ул. М. Горького, 21, БИН: 211040029201, тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toolec21@gmail.com.

Дополнительную информацию можно получить по адресу электронной почты: toolec21@gmail.com и тел: +7 (777) 414-90-10.

Если и допустить ошибки, то надежные - уже не раз проверенные на практике.

Гражданина, утверждавшего, что он перевозит 30 килограммов муки, заставили печь блины прямо в аэропорту.

Я уже психологически готов прекратить жаловаться на холодную зиму, и готов жаловаться на жаркое лето.

Не спите? Тогда подумайте, зачем рыбе ноздри, если дышит она жабрами?

ОТВЕТЫ НА СКАНВОРД ИЗ НОМЕРА №15

Н	Ч	О	П	Р	О	С
Т	Е	Л	Е	Ц	Р	Р
В	Ш	В	И	Р	А	Ж
Д	О	С	У	Г	К	К
Д	О	Я	Р	У	К	У
С	Б	А	М	П	У	Л
Ф	И	Л	И	Н	Р	Т
Е	А	Д	О	С	А	Д
Р	О	З	А	П	О	Г
А	Н	С	Т	Р	А	Н

Открыто наследство после смерти Думшбаева Еркина Маутхановича, умершего 31.12.2025 года и проживавшей на момент смерти по адресу: обл. Абай, г.Семей, массив Бобровка, д.440. Наследников, имеющих право на наследство, прошу обратиться к нотариусу К.Р.Кутановой до 01.07.2026 года по адресу: г.Семей, ул. Глинка, №59/16 ежедневно с 9.00 до 18.00 ч., кроме субботы и воскресенья, тел: 8 (7222) 420 216.

Открыто наследство после смерти Черепановой Валентины Профировны, умершей 10.09. 2025 года и проживавшей на момент смерти по адресу: обл. Абай, г.Семей, ул. Турара Рыскулова, д. 2Б, кв.11. Наследников, имеющих право на наследство, прошу обратиться к нотариусу К.Р.Кутановой до 10.03.2026 года по адресу: г.Семей, ул. Глинка, №59/16 ежедневно с 9.00 до 18.00 ч., кроме субботы и воскресенья, тел: 8 (7222) 420 216.

ОВЕН. Финансовое положение будет оставаться стабильным, если вы не позволите втянуть себя в сомнительную историю. В четверг вероятны денежные поступления, которые позволят реализовать ваши давние замыслы. К выходным дням рабочие проблемы явно уйдут на второй план.

ТЕЛЕЦ. На этой неделе вас могут ожидать бесконечные телефонные переговоры и бумажные дела. Придется вникать в детали. Если вы попытаетесь взяться за несколько проектов разом, вы рискуете подорвать свой авторитет.

БЛИЗНЕЦЫ. Финансовое положение стабильно и порадует вас. Вы сможете позволить себе практически все, о чем вы мечтаете. Вас ждет солидная прибыль и весьма выгодный контракт.

РАК. На этой неделе вам, похоже, предстоит немало трат. Придется приложить заметные усилия к тому, чтобы удержать штурвал вашего финансового корабля. Денежные поступления, причем весьма крупные, возможны в пятницу.

ЛЕВ. У вас могут возникнуть неприятности на работе, если вы не сможете справиться с ленью и апатией. Во вторник вероятны незначительные денежные поступления, которые позволят скорректировать ваш бюджет.

ДЕВА. В понедельник проявите осторожность и предсмотрительность, возможны обман и потери. В среду стоит назначить деловые встречи, вы сможете убедить своих оппонентов в чем угодно. В целом неделя стабильна в финансовом плане.

ВЕСЫ. Финансовое положение стабильно, это позволяет с уверенностью смотреть в завтрашний день. Не ждите милостей ни от кого. Вы сами на многое способны.

СКОРПИОН. Не стремитесь форсировать события, не хватайтесь за любую работу. Вы можете выбрать наиболее выгодный вариант. Неделя может оказаться весьма продуктивной. В пятницу ожидается премия.

СТРЕЛЕЦ. На понедельник весьма нежелательно планировать важные деловые встречи, лучше перенести их на другой день, например, на среду или четверг. Во вторник удачны будут деловые поездки, вы познакомитесь с новыми людьми.

КОЗЕРОГ. Понедельник - сложный день в вашем рабочем графике. Не исключено, что от вас потребуют финансовый отчет. Суббота удачна для покупки и приобретения подарков, которые одобрят и оценят.

ВОДОЛЕЙ. Ваши финансовые ресурсы сейчас ограничены, не забывайте об этом. Берегите свой кошелек, не совершайте спонтанных покупок.

РЫБЫ. Во вторник возможны денежные поступления, причем крупные. Ваша карьера идет в гору. Вам предложат выгодный контракт. Ваши доходы увеличатся.

**Редактор
Ш.Н. РЫСАКОВА**

**Дизайн
и компьютерная
верстка
Е.Д. КОРОБОВА
И.А. ГАВРИЛОВ**

Газета перерегистрирована в Министерстве информации и общественного развития Республики Казахстан Комитет информации 05 июня 2025 года. Регистрационное свидетельство № КЗ76УР/00121172. Газета набрана и сверстана в компьютерном центре ТОО "АВАИ АИМАQ MEDIA". Отпечатана в ТОО "Печатное издательство агентство "Рекламный дайджест": г. Усть-Каменогорск, пр. Абая, 20. Объем 4 у.л.п. Периодичность - два раза в неделю. За достоверность официальной информации, рекламы и объявлений редакция ответственности не несет. Рукописи не принимаются. Предоставленные материалы не рецензируются. Претензии по публикациям принимаются редакцией в течение месяца. Перепечатка и любое воспроизведение материалов и фотографий издания возможны только с письменного разрешения редакции.

https://vestisemey.kz E-mail: gazetavs2002@gmail.com info@semeytany.kz **АДРЕС РЕДАКЦИИ: F18ASH3 г. Семей, ул. К. Мухамедханова, 12.**
Директор Р.А. МОЛДАШЕВА Тел.: 52-36-57 (приемная); 56-08-03 (отдел рекламы и подписки); 52-07-34 (журналисты); телефакс: 52-04-75 (компьютерный центр).

СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН: "АБАЙҒА ҚҰРМЕТ" РӘМІЗДЕР АЛАҢЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫСЫ БАСТАЛДЫ

Быттыр облысымызда Ұлы ойшыл Абай Құнанбайұлының 180 жылдығына орай Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың қолдауымен «Абайға құрмет» акциясы басталған болатын. Кеше Семейдегі Бейбітшілік аралында Солтүстік Қазақстан облысының тартуы ретінде салына-тын Рәміздер алаңының іргетасын қалау рәсімі өтті. Іс-шараға облыс әкімі Берік Уәли, Солтүстік Қазақстан облысы әкімінің орынбасары Нұрлан Кеңесов қатысты.

Гүлім ЗАМАНБЕКҚЫЗЫ, «Semei tanu»

Рәміздер алаңы елдік құндылықтарды ұлықтап, ұлттық рухты асқақтататын, еске-лең ұрпақты отансүйгіштікке тәрбиелейтін киелі орындардың бірі болмақ.

Нысан дөңгелек пішінде жобаланған, диа-метр – 28 метр. Жалпы биіктігі – 35 метр. Рәміздер алаңы заманауи талаптарға сай са-лынып, айналасы абаттандырылады.

Ұлы Абайдың 180 жылдық мерейто-йына орай мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың қолдауымен Республикалық «Абайға құрмет» акциясы өт-кен жылы бастау алған болатын. Міне, бүгін Солтүстік Қазақстан облысы Рәміздер алаңы-ның іргетасын қалап, алғашқы жұмыстарды бастағалы отыр. Осы айтулы күні Абай өңірінің тұрғындарына құтты болсын айтқым келеді.

Солтүстік Қазақстан мен Абай облысы солтү-стік пен шығыс шекарада жатқан шалғай аймақ-тар болса да ниеті ортақ, тілеуі бір екенін тағы бір мәрте көрсетіп отыр. Солтүстік Қазақстан халқына, Мемлекет басшысының бастама-сын қолдап, Семей қаласында Рәміздер ала-ңын салып бергелі отырған облыс әкімі Ғауез Нұрмұхаметбетовке өңір жұртшылығы атынан алғыс айтамыз.

Ежелгі Түйеойнақ, қазіргі Бейбітшілік арал-ы - тарихқа бай, тағдырдың тезін көп көрген киелі орындардың бірі. Бұл аралда қырық жыл бойы даламызда уын шашқан атомдық сынақтардың тоқтатылуына орай биіктігі 20 метрлік «Өлімнен де күшті» монументі тұрғы-зылса, ядролық полигонның жабылғанына 20 жыл толуына орай биіктігі 25 метр болатын Бейбітшілік стеласы тұрғызылды. Енді, міне, Абай облысы қайтадан шаңырақ көтерген тұста биіктігі 35 метр болатын Рәміздер ала-

ңы бой көтермек. Еліміздің тәуелсіздігінің 35 жылдығымен де тұспа-тұс келіп отыр. Мұндай Рәміздер алаңы тарихымызда бірінші рет са-лынғалы жатыр,- деді аймақ басшысы Берік Уәли құттықтау сөзінде.

Аймақ басшысы сондай-ақ Бейбітшілік аралында Президенттің арнайы тапсырмасы-мен қала тұрғындарының серуендеуіне арнал-ған көлемі 56 гектар болатын Экологиялық саябақ салынатынын да айтты.

Іс-шара барысында сөз алған Солтүстік Қазақстан облысы әкімінің орынбасары Нұрлан Кеңесов Абай еліне деген ізгі лебізін жеткізді.

Құрметті семейліктер, қадірлі ағайын, құр-метті Берік Уәлиұлы, біз Солтүстік Қазақстан облысынан арнайы келіп, Ертіс жағысында-ғы еңселі Семейде елдің рухын асқақтататын тарихи сәттің бастауына куә болып отырмыз. Мемлекеттік Рәміздер алаңы және стела құ-рылысының қапсуласын салу бұл жай ғана құрылыс емес. Бұл - жүректегі Отанға де-ген сүйіспеншіліктің нақты көрінісі. Бұл жоба - Солтүстік Қазақстан облысының ұлы ойшыл Абай Құнанбайұлының 180 жылдық мерейто-йына орай Абай еліне жасаған тартуы. Бұл - ағайынның ақ ниеті, елге деген құрметі. Семей - Абайдың ізі қалған, оны кемелденген қасиет-ті мекен. Бүгінгі Абай облысы - ұлы ақынның аманатын арқалаған, оның мұрасын ұлықта-ған киелі өңір. «Бірінді, қазақ, бірін де көр-месең, істің бәрі бос»,- деп ұлы ойшылдың өзі айтқандай, бүгінгі игі іс - бірліктің, өзара қол-даудың айқын көрінісі. Көк туымыз көкте қа-лықтай берсін,- деді Солтүстік Қазақстан об-лысы әкімінің орынбасары Нұрлан Маратұлы.

Аталған акцияға ірі инвесторлар да қолдау көрсетуде. «KAZ Minerals» компаниялар тобы Семейдегі жаңа шағын ауданда 25 мың көрер-менге арналған жаңа стадион құрылысын бас-тады, «Қазақстан халқына» қоры инклюзивті спорт кешенін салып беруді жоспарлап отыр.

ОБЛЫС ӘКІМДІГІНДЕ

Облыс әкімі Берік Уәлидің төрағалығы-мен әкімдік отырысы өтті. Жиында облыс-тың 2026 жылғы қаңтар айындағы әлеумет-тік-экономикалық даму қорытындылары және өңірлік жұмыспен қамту картасын іске асыру мәселелері қаралды. Отырысқа облыстық басқарма басшылары, өңірлік департамент жетекшілері қатысты. Қала және аудан әкімдері бейнережимде қосыл-

13 МЫҢНАН АСТАМ ЖАҢА ЖҰМЫС ОРНЫ ҚҰРЫЛАДЫ

Құн тәртібіндегі мәселелер бойынша экономика және бюд-жеттік жоспарлау басқармасы басшысының орынбасары Ақбота Тұғышханқызы және жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдар-ламаларды үйлестіру басқармасы басшысының орынбасары Марат Аленов баяндады.

Биылғы жылдың қаңтар айында қысқа мерзімді экономика-лық индикатор 107,5 пайызға жетіп, облыс республика бойынша алғашқы алтылыққа енді. Өсім инвестицияда 137,4 пайыз, көлік саласында 136 пайыз, өңдеу өнеркәсібінде 127,1 пайыз, өнеркә-сіпте 106,5 пайыз, ауыл шаруашылығында 104,6 пайыз, ішкі сау-дада 104,2 пайыз, байланыста 103,6 пайыз болып қалыптасты. Қаңтар айында облысқа 16,3 млрд теңге инвестиция тартылды (былтыр 11,1 млрд теңге болған). Өңірлер бөлінісінде облыс ал-ғашқы үштікте тұр. Өңдеу өнеркәсібі бойынша көрсеткіш 49,4 млрд теңгені құрап, аймағымыз өңірлер бөлінісінде 1 орынды иеленді.

Аймақ басшысы бұл үрдісті жалғастыру үшін жүйелі жұмыс пен қатаң бақылау қажет екенін атап өтті.

Өткен жылы облыстың бірқатар экономикалық көрсеткіш-тері бойынша оң өсім қамтамасыз етілді. Бұл оң үрдісті осы жылы жалғастыру үшін ұйымдасқан жұмыс қатаң қадаға-лау шаралары күнделікті атқарылуы қажет. Үкіметтің кеңейтіл-ген отырысында Президент тарапынан өңірлерге экономиканы өртендіріп, сапалы инвестиция тарту, шағын және орта бизнесті дамыту арқылы жаңа жұмыс орындарын құру, инфра-құрылымды жаңғырту, цифрландыруды жеделдету, әлеуметтік қолдаудың тиімділігін арттыру және бюджет қаражатын тиімді пайдалану туралы тапсырмалар берілді. Осы міндеттерді орын-дау – баршамыздың басты мақсатымыз, – деді облыс әкімі.

Өңірлік жұмыспен қамту картасын іске асыру бойынша был-тыр облыста 27 мыңнан астам адам жұмысқа орналастыры-лып, жылдық жоспар артығымен орындалған. Мемлекет бас-шысының «Әрбір 10 мың тұрғынға 100 жаңа жұмыс орнын» құру тапсырмасы аясында жаңадан ашылған кәсіпорындарға 10360 адам жұмысқа орналасты. Халықты қолдау шаралары да не-тижесін берді. Бизнес-идеяларды іске асыру үшін 205 грант, «Дипломмен - ауылға» бағдарламасы бойынша 103 микрокре-дит берілді. 2026 жылға облыста 13 324 жаңа жұмыс орнын құру межелсі бекітілді. Осы мақсатта өңірлік жұмыспен қамту картасы қабылданды.

Өткен аптада облыста «Қаладан – ауылға» пилоттық жо-басын іске асыруды бастадық. Бұл жобаның басты мақсаты – ауылдық жерлердің тыныс-тіршілігін жаңғырту, кадрлық әлеуе-тін күшейту. Жоба аясында ауыл тұрғындарын тұрақтандыру және қаладан ауылға қоныс аударушыларды тарту арқылы де-мографиялық тепе-теңдікті қастау, ауылдық елді мекендердегі кадр тапшылығын азайту көзделген. Осы ретте жұмыспен қам-тудың өңірлік картасын сапалы орындауға әрбір әкім жіті көңіл бөлуі қажет. Сонымен қатар жай жұмыс орындарын құрып қана қоймай, жұмыс орындарының тұрақты болуын және жұмысшы-ларға қолайлы жағдайлардың жасалуын қатаң бақылауы тиіс, – деді Берік Уәли.

Отырысты қорытындылаған аймақ басшысы салаға жауапты орынбасарына жетекшілік ететін салалардағы даму жоспарла-рының орындалуын қамтамасыз етіп, жоспарлы көрсеткіштерді қатаң бақылауға алуды тапсырды. Сонымен қатар 2026 жылға арналған өңірлік жұмыспен қамту картасын бекітіп, жұмыс орын-дарын құру жоспарын толық орындап, инфрақұрылымдық жоба-лардың уақтылы әрі сапалы жүзеге асырылуын қамтамасыз ету қажеттігін айтты.

Абай облысы әкімінің баспасөз қызметі

БІЛІМ

ЦИФРЛАНДЫРУ - ӨНІР ДАМУЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ БАҒЫТЫ

Абай облысының әкімі Берік Уәли «Paradigm Shift» компаниясының өкілдерімен кездес-ті. Кездесуде білім саласына арналған «Qazaq Digital Mektebi» жобасын өңірде іске асыру мә-селелері талқыланды. Бұл туралы Абай облы-сы әкімінің баспасөз қызметі хабарлады.

Еркежан ҚАЙСА, «Semei tanu»

Кездесу барысында компания өкілдері жобаның негізгі бағыттарын, жасанды интеллектке негізделген білім беру платформасының мүм-кіндіктерін таныстырды. Ұсынылған жүйе оқу процесін басқарудың ба-залық құралдарын, цифрлық оқулықтарды, оқушы мен мұғалімге ар-налған AI-ассистенттерді, оқу сапасын бақылау механизмдерін және білім беру контентінің маркетингін қамтиды. «Paradigm Shift» компа-ниясының басқарушы директоры Алмас Өтеғұлов өңірдің білім сала-сындағы әлеуеті жоғары екеніне тоқталып, жобаны облыстағы шағын

жинақты мектептерде жүзеге асырғысы келетінін жеткізді. Аймақ басшысы білім беру жүйесін цифрландыру мен жасанды ин-теллект технологияларын енгізу өңір дамуының маңызды бағыты екенін атап өтіп, кездесуде айтылған ұсыныс-пікірлердің назарға алынатынын айтты.

КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ РЕФОРМА ӘР ДАУЫС - ЕЛ ЕРТЕҢІ ҮШІН

Базар ТӨЛЕУОВ, Абай облысының бас хирургі, медицина ғылымдарының кандидаты

Еліміз тағы бір маңызды та-рихи кезеңнің табалдырығын-да тұр. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2026 жылғы 15 наурызда республи-калық референдум өткізу ту-ралы Жарлығы ел дамуының жаңа бағытын айқындайтын жа-уапты шешімдердің бірі болды. Бұл бастама Конституцияны жаңарту арқылы қоғам өмірінің барлық саласын жаңғыртуды көздейді.

Кез келген мемлекеттің өр-кендеуі, ең алдымен, адам өмірі мен денсаулығын қорғаудан басталады. Сондықтан ден-саулық сақтау саласының ма-маны ретінде Конституцияның жаңа жобасымен мұқият таны-сып шықтық. Жаңа Ата Заң жо-басында адам құқықтары мен бостандықтарын қорғау тетік-

терінің күшейтілуі, мемлекеттің әлеуметтік жауапкершілігінің нақты бекітілуі медицина сала-сының дамуына тікелей ықпал ететін маңызды нормалар деп санаймын. Құжатта азамат-тардың өмір сүру сапасын арт-тыруға, сапалы медициналық көмекке қолжетімділікті қамта-масыз етуге бағытталған қағи-далар қамтылған. Цифрлық кеңістіктегі құқықтардың кон-ституциялық деңгейде бекітілуі уақыт талабынан туындаған. Бұл, денсаулық сақтау сала-сын цифрландыруға байланы-сты, пациенттердің жеке дерек-терін қорғауға, медициналық қызметтің ашықтығы мен қауіпсіздігін қамтамасыз етуге берік құқықтық негіз қалыпта-стырады.

Жаңа Конституция билік пен қоғам арасындағы сенімді нығайтып, басқаруда ашықтық пен жауапкершілікті арттыру-ды көздейді. Мұның өзі меди-циналық қызмет сапасын жақ-сартуға, саладағы басқару шешімдерінің әділ әрі тиімді қа-былдануына мүмкіндік береді. Референдум – әрбір азаматтың ел тағдырына қатысты өз ұста-нымын білдіруге берілген мүм-кіндік.

Денсаулық сақтау саласын-да еңбек етіп жүрген маман ретінде бұл бастаманы толық қолдаймын. Болашақ ұрпақтың амандығы үшін әр азамат жа-уапты таңдау жасауы тиіс. Сондықтан барша азаматтар-ды ел болашағы үшін саналы түрде таңдау жасап, референ-думда дауыс беруге шақыра-мын.

Семей қаласының әкімі Әділет Қожанбаев Абай облысының Ақпараттық технологиялар ор-талығының жұмысымен танысты.

АҚПАРАТТЫҚ ОРТАЛЫҚ ЖҰМЫСЫМЕН ТАНЫСТЫ

Ай-Көркем МАҚЫШ, «Semei tanu»

Абай облысының цифрлық технологиялар басқармасына қарасты бұл орталық жеке және заңды тұлғалардан «109» қысқа нөмірі, әлеу-меттік желілер және автоматтандырылған ақпараттық жүйелер арқы-лы келіп түсетін өтініштерді қабылдау, тіркеу, өңдеу және қарауды жү-зеге асырады.

Сондай-ақ, түскен өтініштерге жедел әрекет ету мәселелері бойын-ша атқарушы органдар мен Абай облысы және Семей қаласының ком-муналдық қызметтері арасындағы өзара іс-қимылды үйлестіру және ақпарат алмасуды реттеу жұмыстарын қамтамасыз етеді.

Өткен жылдың 11 айында «109» Бірыңғай байланыс оталығы арқы-лы тұрғындардан 24 193 өтінім түсті. Сонымен бірге, орталықта білім беру нысандарында, жол қозғалысы бағытында және қоғамдық қауіп-сіздік бағыты бойынша өкімшілік ғимараттарда, халық көп жиналатын орындарда орнатылып, «SERGEK» жүйесіне енгізілген 3500 бейнека-мера бақыланады. Өткен жылы «109» Бірыңғай байланыс орталығы қызметкерлері бейнебақылау камералары арқылы 615 құқықбұзушы-лық дерегін анықтады,- деді Ақпараттық технологиялар орталығының директоры Руслан Ибраев.

Айта кетсек, орталықта 50-ге жуық қызметкер жұмыс істейді. Олар тәулік бойы тұрғындардың өтініш-тілектері, арыз-шағымдарын қабыл-дайды.

РЕФЕРЕНДУМ

ӨНДІРІС ҰЖЫМЫМЕН КЕЗДЕСТІ

Семей қаласындағы «DAEWOO BUS KAZAKHSTAN» ЖШС өндірістік алаңында республикалық референдум қарсаңында кәсіпорын еңбек ұжымымен ашық кездесу өтті.

Жиынға Абай облыстық мәслихатының төрағасы, өңірлік коалиция жетекшісі Шалқар Байбеков және коалиция мүшелері қатысты. Кездесуге 100-ге жуық өндіріс қызметкері жиналды. Басқосуда жаңа Конституция жобасының негізгі бағыттары, енгізілетін өзгерістердің мазмұны және 15 наурызда өтетін республикалық референдумның саяси-құқықтық маңызы жан-жақты түсіндірілді.

Шалқар Байбеков Конституциялық комиссия жұмысының нәтижелеріне тоқталды. Мемлекет басшысының Жарлығына сәйкес 15 наурызда жалпыұлттық референдум өтетінін айтып, өңірде құрылған коалицияның басты міндеті жаңа Конституция жобасын халыққа кеңінен әрі дұрыс түсіндіру екенін жеткізді. Сондай-ақ ол кәсіпорынның өңір экономикасындағы орнына ерекше тоқталды:

«Бұл өндіріс орнында 450-ге жуық адам еңбек етеді. Сіздер тек өнім шығарып отырған жоқсыздар, өңіріміздің әлеуметтік-экономикалық дамуына нақты үлес қосып келесіздер. Еңбек адамдарының пікірі ерқашан маңызды. Сондықтан ел болашағына қатысты маңызды шешім қабылдағанын сәтте белсенділік танытуға шақырамын», – деді Шалқар Байбеков.

Кездесу барысында коалиция мүшелері - «Ауыл» партиясы Абай облыстық филиалының төрағасы Қайрат Смағұлов, облыстық мәслихат депутаты Қуаныш Қасенов, Абай облысы бойынша Әйелдер қанатының кеңесшісі Айгерім Смағұлова, «Respublica» партиясы Абай облыстық филиалының төрағасы Алмас Айтмұқаш сөз сөйлеп, конституциялық өзгерістердің мемлекеттік басқару жүйесін жетілдіруге, азаматтардың құқықтық кепілдіктерін күшейтуге және әлеуметтік-экономикалық дамуды қамтамасыз етуге бағытталғанын атап өтті. Сонымен қатар Конституцияның 3-бабы мен 30-бабына енгізілетін өзгерістердің мәні түсіндірілді.

сіндірілді.

Жиын соңында еңбек ұжымы өкілдері өз пікірлерін білдірді. Кәсіпорын қызметкері Серік Омаровтың айтуынша, кездесуде Конституция жобасының мазмұны нақты әрі түсінікті жеткізілді:

«Біз жаңа Конституция жобасындағы өзгерістердің жарқын болашаққа бастайтынына сенгіміз келеді. Кейінгі кезде қоғамнан биліктің ашықтығына, жеделдігіне қатысты көп ұсыныс айтылды. Референдум – әр азаматтың жауапкершілігін айқындайтын тарихи сәт. Үмітіміз бар. Біз ұжыммен жаңа Ата Заң жобасын қолдаймыз», – деді ол.

Кездесу ашық әрі мазмұнды болды. Қатысушылар Жаңа Конституция жобасындағы өзгерістерді қолдайтындарын жеткізді.

Абай облысы мәслихатының баспасөз қызметі

ЖАСТАР АТА ЗАҢ ЖОБАСЫН ҚОЛДАЙДЫ

Семей қаласындағы Шәкәрім университеті жанындағы «ЖасStar» коворкинг алаңында «Жаңа Прогрессивті Конституция – бірлігіміздің тірегі» тақырыбында кездесу өтті.

Гүлім ЗАМАНБЕКҚЫЗЫ,
«Semei tanu»

Жаңа Конституция жобасы мен алдағы 15 наурызда өтетін республикалық референдумға арналған жиынға облыс әкімінің орынба-

сары Мейірлан Раханов, Шәкәрім университетінің студенттері мен оқытушылары қатысты.

Кездесу барысында жаңа Конституция жобасында ұсынылған өзгерістер мен толықтырулар талқыланып, олардың мазмұны

мен маңызы жан-жақты түсіндірілді. Әсіресе азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын кеңейтуге бағытталған нормаларға, соның ішінде цифрлық құқықтарды бекіту мәселесіне ерекше назар аударылды. Облыс әкімінің орынбасары Мейірлан Раханов қазіргі цифрландыру дәуірінде әр азаматтың жеке деректерінің қорғалуы, ақпараттық қауіпсіздік пен цифрлық кеңістіктегі құқықтарының сақталуы заман талабы екені атап өтті.

- Референдум - мемлекеттің саяси жүйесін жаңғыртуға, азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын нығайтуға бағытталған ауқымды конституциялық реформаның заңды жалғасы. Тарихта мемлекеттерді әлсірететін бір құбылыс бар, ол – артта қалу. Өлем өзгеріп жатқанда жаңарудан бастарту елді әлсіретеді. Сондықтан Конституциялық реформаны дәл қазір жүзеге асыру – стратегиялық тұрғыдан орынды шешім. Бұл – ел дамуының бағытын айқындай-

тын таңдау. Оның ең өзекті тұстарының бірі – адами капитал, – деді М.Раханов.

Жиын барысында жастарға республикалық референдумның мән-маңызы түсіндіріліп, әрбір азаматтың ел болашағына қатысты шешім қабылдаудағы жауапкершілігі туралы айтылды. Еркін пікір алмасу форматында өткен кездесуде студенттер өте белсенді болып, жаңа Конституция жобасына қатысты сұрақтарын қойып, өз пікірлерін ортаға салды. Жастар конституциялық реформалардың ел дамуына, әділетті қоғам қалыптастыруға және мемлекеттік басқару жүйесін жетілдіруге ықпал ететініне сенім білдірді.

– Жаңа Конституция – біздің ертеңіміз, мүмкіндігіміз. Ата Заң – әділдік пен теңдіктің кепілі. Сондықтан алдағы референдумға қатысып, дауыс беру – азаматтық парызымыз, – дейді Шәкәрім университеті студенттік Парламентінің журналисі, белсенді жас Фатима Сәтпекова.

ЖАҢА КОНСТИТУЦИЯ ЖОБАСЫ БАЛАЛАРДЫҢ ҚҰҚЫҒЫН ҚОРҒАЙДЫ

Еліміз бүгін тарихи маңызы зор кезеңнің табалдырығында тұр. 2026 жылғы 15 наурызда өтетін республикалық референдум – мемлекет дамуының жаңа бағытын айқындайтын, ел болашағына тікелей әсер ететін маңызды саяси оқиға. Бұл – Конституцияның жаңарту арқылы қоғамды жаңғыртуға, басқару жүйесін жетілдіруге және азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын жаңа деңгейге көтеруге бағытталған шешуші бастама.

Гүлнар Жұмашева,
бастауыш
сынып мұғалімі,
педагог-модератор

Еліміз тарихи маңызы зор кезеңнің табалдырығында тұр. 2026 жылғы 15 наурызда өтетін республикалық референдум – мемлекет дамуының жаңа бағытын айқындайтын, ел болашағына тікелей әсер ететін маңызды саяси оқиға. Бұл – Конституцияның жаңарту арқылы қоғамды жаңғыртуға, басқару жүйесін жетілдіруге және азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын жаңа деңгейге көтеруге бағытталған шешуші бастама.

Білім саласында еңбек етіп жүрген маман ретінде мен үшін ең маңыздысы – бала құқығы-

ның қорғалуы, сапалы білім алу мүмкіндігі және қауіпсіз, әділетті ортада өсуі. Ұсынылып отырған жаңартылған Конституция жобасында адам құқықтарын қорғау тетіктерінің күшейтілуі, әлеуметтік әділеттілік, тең мүмкіндіктер мен заң үстемдігі қағидаттарының нақты бекітілуі болашақ ұрпақтың саналы, жауапкершілігі жоғары азамат болып қалыптасуына негіз қалайды деп сенемін. Өйткені Ата Заң – тек құқықтық құжат ғана емес, ол қоғамның құндылықтарын айқындайтын, өскелең ұрпаққа білім мен тәрбие мен жауапкершілікті қалыптастыратын бағдар іспетті.

Балалар күнделікті өмірде бізге, үлкендерге, қарап бой түзейді. Олар ел тағдырына немқұрайлы қарамайтын, өз пікірін ашық білдіретін, қоғамдағы үдерістерге белсенді қатысатын азаматтың бейнесін көруі керек. Осы тұрғыда референдумға қатысу жас ұрпаққа нақты үлгі көрсетудің, азаматтық мәдениеттің мәнін түсіндірудің маңызды жолы деуге болады. Бұл – болашақта өз

елінің тағдырына бейжай қарамайтын азамат тәрбиеленудің алғашқы жолы.

Сонымен қатар Конституция жобасында азаматтардың пікірін ескеруге, қоғамды шешім қабылдау үдерісіне кеңінен тартуға ерекше мән берілгені қуантады. Мұндай ұстаным мектеп қабырғасынан бастап оқушыларға демократиялық құндылықтарды, диалог мәдениетін және ортақ жауапкершілік қағидаттарын түсіндіруге берік негіз болады. Конституцияның жаңаруы – тек заң жүйесінің емес, білім мен тәрбиенің де жаңаруы. Әрбір баланың ертеңгі күні құқығы қорғалатын, әділетті әрі тұрақты қоғамда өмір сүруі үшін біз бүгін саналы әрі жауапты таңдау жасауымыз қажет. Сондықтан алдағы референдумға қатысып, ел болашағы үшін дауыс беру – әрбір ұстаздың, әрбір қазақстандық азамат пен азаматшаның ел алдындағы борышы деп білемін. Бүгінгі таңдауымыз елдің ертеңі мен болашақ ұрпақтың жарқын келешегі үшін аса маңызды.

«ҚАЛАДАН – АУЫЛҒА»

Марат ҚАЛИҚАНҰЛЫ:

АУЫЛҒА ОРАЛУ - ТАМЫРҒА ОРАЛУ

Бүгінде ауыл тақырыбы - тек экономика емес, ұлт тағдырына айналар мәселе. Облыс әкімі Берік Уәлиұлының бастамасымен өткен «Қаладан - ауылға» форумы осыны тағы бір мәрте еске салды. Осы форумнан кейін Марат Қалиқанұлымен тілдескен едік.

урбандану көшін тоқтатпаса, ауылдардан айырылып қалу қаупі бар. Азық-түлік қауіпсіздігі де ауылмен тікелей байланысты. Ауылда мүмкіндік көп.

- Ауылға бет алған ағайынға өзіңіздің тарапыңыздан қандай қолдау көрсете аласыз?
- Жақсы сұрақ. Біз өз шаруашылығымызға 10 отбасын қабылдауға дайынбыз. Үй де бар, жұмыс та бар, 300 мыңнан жоғары жалақы төлейміз. Ауылда қазақтың болмысы, тілі мен дәстүрі сақталған. Ауыл әлсіресе, ұлт әлсірейді.

Көшіп келген ағайынға аяғынан тұрып кеткенше қолдау көрсетеміз, әр отбасыға екі сиырдан беруге дайынбыз. Сүт өнімдерін де табыс көзіне айналдыруға болады. Кей отбасылардың 700 мың теңгеге дейін табыс табуы мүмкіндігі бар. Ұлт саулығын ойласақ, ауылды ойлауымыз керек. Ауыл халықты азық-түлікпен қамтамасыз етеді. Құнары мол, табиғи таза тағам – денсаулықтың жақсы болуының басты шарты. Қала дүкендерінің сөресіндегі азық-түлік - ет, сүт, май, қаймақ, айран - бәрі ауылдан келеді.

- Шаруашылықтарыңыз туралы қысқаша айта кетсеңіз...

- Кәсібімізді бастаған кезде 8 сиырымыз ғана болды. Қазіргі күні ірі қара саны мың жарымға, жылқы саны мыңға жетті. Табанды өңбектің және мемлекеттің қолдауының арқасында осындай жетістікке жеттік. Жеңілдетілген несие, субсидия үлкен қолдау болды. Дегенмен бүгінгі күні жұмыс күшінің тапшылығы ауылдағы ең үлкен мәселе болып отыр.

Мал шаруашылығы - ұлттық кәсібіміз. Қазақ малмен өмір сүрген, малмен ел болған. Біз соны ұмыта бастадық. Тамырдан ажыраған ағаштың көктемейтіні сияқты, ауылдан ажыраған ұлт та өл-

сірейді.

- Жастар неге ауылдан қашады деп ойлайсыз?

- Себебі ауылдың қадірін дұрыс түсіндірмедік. Ал, шын мәнінде, ауыл - еңбек мектебі. Бүгін бізде мал дәрігері, агроном, инженер мамандар тапшы. Білікті мамандарға миллионнан астам жалақы төлеп отырымыз. Ата-бабамыз «Асық ойнаған азар, доп ойнаған тозар, бәрінен де қой бағып, құйрық жеген озар» дегенді бекер айтпаған ғой. Бұл - өмір философиясы. Еңбек еткен ел ғана озады. Ауыл - сол еңбектің ордасы.

- Ауылды дамытуға кәсіпкерлердің қосып отырған үлесі қандай?

- Ауыл бір адамның күшімен көтерілмейді. Бірақ ауылды дамытатын - елге жаны ашитын азаматтар. Бүгін көптеген шаруашылықтарда жұмыс бар, бірақ маман жоқ. Қаладан келген кәсіпкер ауылда ұтылмайды. Керісінше, ауыл оған кеңістік береді. Жер бар. Ресурс бар. Мемлекеттен қолдау бар. Тек ниет керек. Өз тәжірибемнен айтайын: балаларым қалада оқыды, қызмет істеді. Бірақ түбі ауылға қайтып келді. Себебі ауыл - табыс қана емес, тамыр.

- Қала кәсіпкерлеріне айтарыңыз?

- Ауылға инвестиция салу - болашақта инвестиция салу. Қалада бизнес көп, бәсеке көп. Ал ауылда мүмкіндік көп. Бүгін ауылға бет бұрған адам ертең ұтылмайды. Ауылда салынған әр үй - ұлт болашағына қаланған кірпіш. Әр қорадағы мал - елдің ертеңі.

- Сонымен, «Қаладан - ауылға» форумынан түгін ойыңыз қандай?

Өңірлік коммуникациялар қызметінде

Абай облысы өңірлік коммуникациялар қызметі алаңында өткен баспасөз мәслихатында Семей қаласының тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық бөлімі басшысының міндетін атқарушы Рустам Айтқұлов 2025 жылы салада атқарылған жұмыстардың қорытындысымен таныстырып, алдағы жоспарлар туралы айтты.

СЕМЕЙДЕ ИНФРАҚҰРЫЛЫМ ЖАҢАРЫП КЕЛЕДІ

Гүлім ЗАМАНБЕКҚЫЗЫ,
«Semei tanu»

Семей қаласы тұрғындарын ЖЭО-1 мен 21 қазандық жылумен қамтамасыз етеді. Қалада 76 орталық жылу пункті мен 92 қазандық агрегаты жұмыс істейді. Жылу желілерінің ұзындығы 325,5 шақырымды құрайды.

- Өткен жылы жылу беру маусымына дайындық аясында Үкімет резервінен және жергілікті бюджеттен 4,949 млрд теңге бөлінді. Осы қаражат есебінен 13 жылу көзінде жөндеу жұмыстары жүргізіліп, 3,49 шақырым жылу желісі жаңартылды. Қазандық агрегаттары мен бу қазандықтарына ағымдағы жөндеу жүргізіліп, ЖЭО-1-де турбинасында іске қосу-баптау жұмыстары аяқталды, тарату құрылғылары да жаңартылды. Березовский кентінде жылу желісі толық жаңартылды. Сонымен қатар бірқатар магистральдық және кварталішілік жылу желілеріндегі тозған учаскелер ауыстырылды. Барлық жоспарланған іс-шаралар белгіленген мерзімде орындалып, жылыту маусымы 2025 жылғы 29 қыркүйекте штаттық режимде басталды. Әлеуметтік нысандар мен тұрғын үй қоры толық көлемде жылумен қамтамасыз етілді. апатты жағдайлар болған жоқ, – деді Рустам Айтқұлов.

Рустам Айтқұловтың айтуынша, алдағы жылыту маусымына дайындық жүргізу үшін жергілікті бюджеттен 2,5 млрд теңге қарастырылған. Осы қаражат шеңберінде 11 жылу көзін жөндеуден өткізу және 11,41 шақырым жылу желісін жаңарту жоспарланып отыр. Негізгі назар магистральдық және кварталішілік желілерді кеңейтуге, тозған учаскелерді ауыстыруға және гидравликалық режимді тұрақтандыруға бағытталады. Бұл шаралар жылумен жабдықтаудың сенімділігін арттырып, жылу желілеріндегі техникалық шығындарды азайтуға мүмкіндік береді.

- Сумен жабдықтау және су бұру саласында 2025 жылы 14 жоба іске асырылды, оның ішінде 7 жоба мемлекеттік арнайы қор есебінен қаржыландырылды. Барлық нысандар белгіленген мерзімде аяқталып, пайдалануға берілді. Қаланың бірқатар шағын аудандары мен жеке тұрғын үй сектор тұрғындары орталықтандырылған сумен жабдықтау желілеріне қосылды, – деп атап өтті Рустам Айтқұлов.

Жаңа су желілері тартылып, қолданыстағы желілер жаңартылған. Бұл тұрғындарды сапалы ауыз сумен қамтамасыз ету деңгейін арттыруға үлкен мүмкіндік беріп отыр.

- Өңір тұрғындарын сапалы ауыз сумен қамтамасыз ету және тозған инфрақұрылымды жаңарту бағытында ауқымды жұмыстар атқарылуда. Мемлекет басшысының елді мекендерді 100 пайыз таза ауыз сумен қамту жөніндегі тапсырмасы аясында өңірде қазіргі таңда 32 жоба іске асырылып жатыр. Сондай-ақ 2024 жылдан ауысқан 15 жоба жүзеге асырылуда, тағы 18 жоба басталды. Негізгі мақсат - халықты сапалы ауыз сумен толық қамту және желілердің тозу деңгейін кезең-кезеңімен төмендету. Қазіргі таңда облыс бойынша су желілерінің орташа тозуы - 44,1 пайыз. Бұл көрсеткішті 36 пайызға дейін азайтуды жоспарлап отырымыз, – деді облыстық энергетика және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық басқармасының басшысы Раджан Сейтқанов.

Сонымен қатар су жүйелерін басқаруды жетілдіру және апаттық жағдайларға жедел әрекет ету мақсатында цифрлық технологияларды енгізу бағытындағы жұмыстар жалғасын таппақ.

Баспасөз мәслихатында абаттандыру жұмыстары туралы да айтылды. Абаттандыру жұмыстары барысында аулашілік жолдар жөнделіп, тротуарлар салынған. Сонымен қатар балалар ойын алаңдары және спорт алаңдары орнатылып, жарықтандыру және көгалдандыру жұмыстары жүргізілген. Жалпы, 2025 жылы 35 аула аумағы абаттандырылған.

Жалпы алғанда, 2025 жылы тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласында атқарылған жұмыстар қала инфрақұрылымының тұрақты жұмыс істеуіне мүмкіндік берді. 2026 жылға белгіленген міндеттер де тұрғындарға қолайлы әрі қауіпсіз орта қалыптастыруға бағытталып отыр.

Шайза ДОСКЕЕВА

Марат Қалиқанұлы Каликов 1966 жылы Көкпекті ауданында дүниеге келген. Әскер қатарында азаматтық борышын өтеп келгеннен соң арнаулы орта оқу орнында байланыс саласына қажетті мамандық алғанымен, еңбек жолын ауыл шаруашылығы саласында жалғастырды. 1994 жылдан бастап Семей өңірінде аграрлық салада тәжірибе жинақтады.

Марат Қалиқанұлы 2005 жылы «Қалқанұлы» шаруа қожалығын құрып, мал шаруашылығымен айналыса бастады. Кейін Бесқарағай ауданында сүт-тауарлы ферма мен сүт өңдеу цехын ашты. Бүгінде шаруашылықта асыл тұқымды ірі қара өсіріледі, өндіріс көлемі жыл сайын артып келеді. 2019 жылы өнімдері «Қазақстанның үздік тауары» байқауында жүлделі орын иеленді. Серіктестік 2023-2025 жылдар аралығында жаңа техника мен мал сатып алып, өндірістік әлеуетін арттырды.

Аграрлық саланы дамытуға үлес қосып жүрген тәжірибелі шаруашылық жетекшісі Марат Қалиқанұлының марапаттары да аз емес. 2025 жылы Бесқарағай ауданының Құрметті азаматы атағы берілді.

- Марат Қалиқанұлы, «Қаладан – ауылға» жобасы туралы пікіріңіз қандай?

- Менің ойымша, бұл - ұлт болашағына алаңдаушылықтан қолға алынған игі іс. Қалада тығырлық тірелген жандар көп: жұмыс жоқ, табына жоқ, ертеңге деген сенім аз. Ауыл бұл орайда көшіп барушыларға құшағын ашып, қолдау білдіруге дайын. Ауыл - ұлт бесігі. Өкінішке қарай, бүгінгі

- Нариман Бақытұлы, әңгімені өткен жылдың қорытындысынан бастасақ. Қандай жұмыстар атқарылды? Қандай өзекті мәселелер тексеру комиссиясының назарында болды?

- Абай облысы бойынша тексеру комиссиясының негізгі қызметі Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Заңына, сондай-ақ осы саладағы өзге де нормативтік құқықтық актілерге сәйкес жүзеге асырылады. Мемлекеттік орган өз жұмысында заңдылық, тәуелсіздік, объективтілік және ашықтық қағидаттарын басшылыққа алады.

Қолданыстағы заңнамаға сәйкес, жыл сайын мемлекеттік аудит объектілерінің тізбесі бекітіледі. Аталған тізбе - аудиттің бағыттарын және тексеруге жататын аудит объектілерінің тізбесін айқындайтын құжат. Бұл ретте тізбеге өзгерістер енгізу негіздері заңнамада нақты белгіленген: олар тек Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмалары, Жоғары аудиторлық палатаның бастамалары мен сұраныстары, тиісті мәслихаттардың шешімдері және комиссия төрағасының шешімі негізінде жүзеге асырылады. Аталған бағытта біз мәслихат депутаттарымен тығыз байланыста жұмыс жүргіземіз.

Бекітілген тізбеге сәйкес, алдағы кезеңде облыстың мемлекеттік және квазимемлекеттік сектор субъектілерінде тиісті аудиторлық іс-шаралар жүргізіледі. Олар бюджет қаражатының тиімді әрі мақсатты пайдаланылуын, сондай-ақ мемлекеттік активтердің сақталуын бағалауға бағытталған. Сонымен қатар жерлікті бюджеттің атқарылуын бақылау бойынша басқа да бақылау іс-шараларын өткіземіз.

2025 жылдың қорытындысы бойынша, облыс көлемінде тексеру комиссиясы 13 аудиторлық және сараптамалық-талдамалық іс-шара өткізді. Аталған іс-шаралар шеңберінде барлығы 100 объект қамтылды.

Осылайша, 2025 жылы жүргізілген тексерулер өңір экономикасының және әлеуметтік саласының бірқатар стратегиялық бағыттарын қамтыды. Атап айтқанда, спорт, денсаулық сақтау және білім беру салаларындағы ұйымдардың қызметіне, Семей қаласының квазимемлекеттік сектор субъектілеріне, Бесқарағай ауданының мемлекеттік мекемелеріне, облыстағы аяқталмаған проблемалық құрылыс нысандарына, сондай-ақ Абай облысының 2021–2025 жылдарға арналған даму жоспарының іске асырылу барысына аудит жүргізілді. Бұдан бөлек, бюджет қаражатын жоспарлау мен пайдалану тиімділігіне қатысты өзге де бағыттар зерделенді.

Жүргізілген іс-шаралар нәтижесінде анықталған бұзушылықтардың жалпы сомасы 98 млрд теңгеден асты.

Анықталған бұзушылықтардың құрылымына тоқталсақ, олардың 72,1 пайызын, немесе 70 млрд теңгеден астамын, бюджет қаражаты мен мемлекеттік активтерді тиімсіз пайдалану фактілері құрайды. 8,2 пайызы, немесе 8 млрд теңгеден астамы, бюджет қаражатын тиімсіз жоспарлауға қатысты бұзушылықтар болса, 19,7 пайызы, немесе 19,0 млрд теңгеден астамы, қаржылық бұзушылықтар ретінде жіктелді.

Бұл ретте қаржылық бұзушылықтардың жалпы сомасының 79 пайызы, яғни 15 027,5 млн теңге көлемінде қаражат жергілікті бюджеттің шоғырландырылған қаржылық есептілігіне жүргізілген мемлекеттік аудит барысында қаржылық есептілікті бұрмалау фактілері ретінде анықталды. Бұл көрсеткіш қаржылық есептіліктің анықтығы мен дұрыстығын қамтамасыз ету мәселесінің өзектілігін айқындайды.

Анықталған бұзушылықтар бойынша тиісті шаралар бағылданып, нәтижесінде жергілікті бюджет кірісіне барлығы 239,6 млн теңге өтеліп, 18 млрд теңгеден астам қаражаттың жұмыстары қалпына келтірілді.

2025 жылы жүргізілген аудит қорытындылары бойынша, жол берілген бұзушылықтар мен кемшіліктер үшін 175 лауазымды тұлға тәртіптік жауапкершілікке тартылды, 3 заңды тұлға 3,4 млн теңге сомасында және 88 лауазымды тұлға 23,8 млн теңге сомасында әкімшілік жауапкершілікке тартылды.

- 98 млрд теңге қаржылық тәртіп бұзушылық анықталды дегіңіз. Осы орайда бір сұрақ: бұл жай сан ба, әлде дабыл ма?

- Бұл жай сан емес. Бұл - бюджет қаражатының сапалы және уақтылы орындалуына қойылған диагност. 98 миллиард - бір өңір үшін өте үлкен көрсеткіш. Ең маңыздысы - оның 70 миллиардтан астамы тиімсіз пайдаланылған. Яғни қаржы игерілген, бірақ нәтиже күмәнді. Бұл - бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің басқару сапасына қатысты мәселе.

- Сонда мәселе ұрлықта емес дейсіз бе?

- Аудит қылмыстық баға бермейді, біз фактіге сүйенеміз. Бірақ бір нәрсе анық: тиімсіздік - жауапкершіліктің әлсіздігін көрсетеді. Қаржы жоғалмауы мүмкін. Бірақ нәтиже жоғалса, қоғам ұтылады.

- Шоғырландырылған аудит жүргіздік дегіңіз, неге облыстық қаржы бойынша есеп тапсыру кезінде қателіктер көп? Бұл ненің кесірінен деп ойлайсыз?

- Иә, өткен жылы жергілікті бюджеттің шоғырландырылған қаржылық есептілігін мемлекеттік аудиті өткізіліп, облысымыздың шоғырландырылған қаржылық есептілігін құрайтын 10 аудан, 2 қала, 2 департамент, 21 басқарма, тексеру комиссиясы, мәслихат және Абай облысы әкімінің аппараты мекемелерінің арасынан 5 мемлекеттік мекеме ғана аудитпен қамтылған. Тек осы қамтылған 5 мекеме бойынша аудит нәтижесінде 15 027,5 млн теңге қаржылық бұзушылықтар анықталған.

Аудит барысында бюджеттік бағдарламалар әкімшілері жылдық қаржылық есептілікті жасау алдында қаржылық инвестицияларға, аяқталмаған өндіріс, дебиторлармен және кредиторлармен есеп айырысуға түгендеу жүргізбейтіні белгілі болды.

Нәтижесінде, шоғырландырылған қаржылық есептілікті жасау кезінде есепті кезеңдегі операциялардың көрсетуінді толықтығы мен сенімділігі, кірістер мен шығыстардың дұрыстығы сақталмаған, ол қаржылық инвестициялардың елеулі көлемдерінің ұзақ мерзімді активтер ретінде шоғырландырылған қаржылық есептілікте (ББӨ есептерінде) көрсетілмеуіне әкеп соқты.

Айта кету керек, 2024 жылға арналған жергілікті бюджеттің шоғырландырылған қаржылық есептілігі бойынша анықталған көлемі мен сипаты жағынан елеулі бұзушылықтар, қаржылық есептіліктің бұрмалануы Абай облысының 2024 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің дұрыстығына теріс әсерін тигізеді.

Жоғарыда айтылғандардың негізінде, анықталған бұзушылықтар 2024 жыл бойынша республика көлемінде шоғырлан-

дырылған қаржылық есептіліктің бұрмалануына әсер ететіндігін атап өтеміз. Анықталған бұзушылықтардың негізгі себептері - бухгалтерлік есеп және есептілік саласындағы білікті мамандардың тапшылығына байланысты көптеген мемлекеттік органдардың құрылымында бухгалтер лауазымдарының жетіспеуі.

Аталған факторлар мемлекеттік мекемелердің қаржылық есептілігі нақты қаржылық жағдайды әрдайым толық әрі шынайы көрсетпеуіне және әрі қарайғы есептеулер мен жоспарлау үшін сенімді негіз бола алмауына себеп болады.

- Абай облысының 2021-2025 жылдарға арналған даму жоспарының орындалуы туралы не айта аласыз?

- Абай облысының 2021-2025 жылдарға арналған даму жоспарына қол жеткізу және іске асыру тиімділігінің аудиті шеңберінде жалпы сомасы 17 381,4 млн теңгеге бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін тиімсіз жоспарлау және пайдалану, сондай-ақ 4 рәсімдік бұзушылық

Нариман ТАУШОВ:

АУДИТТІҢ НЕГІЗГІ МАҚСАТЫ – ЖАЗАЛАУ ЕМЕС, ТҮЗЕТУ

Нариман Бақытұлы Таушов 1967 жылы Атырау облысында туған. Екі жоғары білімі бар: экономист және заңгер. Еңбек жолын салық қызметінде бастап, Батыс Қазақстан, Маңғыстау, Атырау облыстарында басшылық қызметтер атқарған. 2020 жылы Атырау облысы бойынша тексеру комиссиясының төрағасы, 2021–2022 жылдары облыс әкімінің орынбасары болды. 2022 жылдың қазанынан бастап Абай облысы бойынша тексеру комиссиясының төрағасы.

Ауған соғысының ардагері, «Құрмет» орденінің иегері, мемлекеттік аудитор.

Бүгін Абай облысындағы соңғы тексерулер мен бюджет игерудегі көлеңкелі тұстар жайлы тексеру комиссиясының төрағасымен ашық сұхбатты назарларыңызға ұсынып отырымыз.

анықталды.

Мемлекеттің бюджет қаражаты мен активтерін тиімсіз пайдалану фактілері аудитпен қамтылған 11 объектінің 9-ы бойынша түпкілікті нәтижелерге қол жеткізілмеген іске асырылған жобалар бойынша белгіленген. Атап айтқанда Абай облысының 2021–2025 жылдарға арналған даму жоспарын орындау жөніндегі іс-шаралар жоспарында белгіленген мерзімде жобаларды аяқтамау, сондай-ақ пайдалануға берілген сумен жабдықтау, электрмен жабдықтау объектілерін пайдаланбау және тағы басқалар.

Жүргізілген тиімділік аудитінің нәтижелері бойынша, Абай облысының экономика және бюджеттік жоспарлау басқармасы орындаушы мемлекеттік органдармен бірлесіп, облыстың даму жоспарын іске асыру кезінде туындайтын жүйелі бұзушылықтарды жою жөніндегі іс-шаралар жоспарын әзірлеуге және іс-шаралар жоспарын орындау жөнінде ақпарат тапсыруға ұсынымдар берілді.

Жол берілген бұзушылықтар мен кемшіліктердің негізгі себептері - облыстың даму жоспарын іске асыруға жауапты лауазымды тұлғалардың ҚР нормативтік құқықтық актілер талаптарын сақтамауы, бірлесіп орындаушы органдардың объектілерді пайдалануға уақтылы және толық тапсыру бөлігінде шарттық міндеттемелерді тиісінше орындамауы.

- Аяқталмаған құрылыс жайына тоқталсақ. Осы мәселе бойынша толығырақ айтып берсеңіз.

- Бұл бағыттағы аудит күрделі картинаны көрсетті. 39 млрд теңгеден астам қаржылық бұзушылық анықталды. Мысалы, Семей қаласында коммуналдық меншікке берілмеген ондаған нысан бар. Яғни нысан салынған, бірақ толық пайдалануға берілмеген. Бұл бюджет қаражатының тиімділігін төмендетеді. Аталған аудиторлық тексеріс бастапқы кезеңде ҚР Президенті әкімшілігінің қарарына ҚР Жоғары аудиторлық палатасы тапсырмасының негізінде 2025 жылғы тізбеде қарастырылған болатын.

Осылайша, өткен жылдың бірінші жарты жылдығында Абай облысындағы аяқталмаған құрылыс объектілеріне, сондай-ақ коммуналдық меншікке берілмеген объектілерге мемлекеттік аудит жүргізілген. Тексерілген 39 261,9 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнаманың бұзушылықтары, 768,5 млн теңге ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Анықталған бұзушылықтар құрылымында 99,4 пайыз, немесе 39 024,8 млн теңге бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін тиімсіз пайдалану фактілеріне тиесілі. Мысалы, аудитпен «Семей қаласының құрылыс бөлімі» ММ-нде 2025 жылдың 1 шілдесіндегі жағдай бойынша жалпы сомасы 36 063,4 млн теңгеге құрайтын коммуналдық меншікке берілмеген барлығы 84 объект бар екені анықталды, осылайша, белгіленген мемлекеттік мүлкіті қоғамның игілігі үшін тиімді пайдалану қағидаты сақталмаған. Бұдан басқа, аудитпен 237,1 млн теңге сомасына қаржылық бұзушылықтар анықталды.

Проблемалық жобалардың болуының негізгі себептері қаржы жылы ішінде белгілен бюджет қаражатын тиімсіз пайдалану, жосықсыз мердігерлердің мемлекеттік сатып алуға қатысуы болып табылады. Аудит нәтижелері 0,2 млн теңге сомасына 1 лауазымды тұлға әкімшілік жауапкершілікке, 2 лауазымды тұлға тәртіптік жауапкершілікке тартылды.

- Өткен жылы денсаулық сақтау саласында ауқымды тексеріс жүргізіген екенсіздер. Көптеген бұзушылықтар анықталған екен, осы бұзушылықтар жайлы нақтырақ айта кетсеңіз.

- Иә, 2024–2025 жылдар ішінде біз денсаулық сақтау басқармасына қарасты 26 мемлекеттік медициналық ұйымды аудитпен қамтыдық. Өкінішке қарай, Денсаулық сақтау жүйесінде жылдан-жылға әр түрлі бұзушылықтар мен кемшіліктер толастамай тұр, кейбіреулері жүйелі түрде орын алған. Осылайша, аудитпен 38 млрд теңгеден астам қамтылды, нәтижесінде медициналық ұйымдардың қызметінде 9 млрд теңгеге жуық сомаға бұзушылықтар анықталды.

Анықталған бұзушылықтардың негізгі бөлігі бухгалтерлік есептің дұрыс жүргізілмеуімен, сондай-ақ қаржылық есептілік деректерінің бұрмалануымен байланысты. Мұндай бұзушылықтар, өкінішке қарай, аудиттің басқа салалары мен объектілеріне тән «дерт» екенін атап өткім келеді.

Бұдан басқа, жалақыны есептеу және төлеу тәртібін сақтамау фактілері, іссапар

төлемдері бойынша негізсіз шығыстар, бюджетке төленетін міндетті төлемдерді дұрыс есептеумен мен аударуда көрініс табатын салық заңнамасын бұзу, сондай-ақ ағымдағы және күрделі сипаттағы жөндеу жұмыстарының нақты орындалуы болмаған кезде орындалған жұмыстар актілеріне ақы төлеу жағдайлары анықталды.

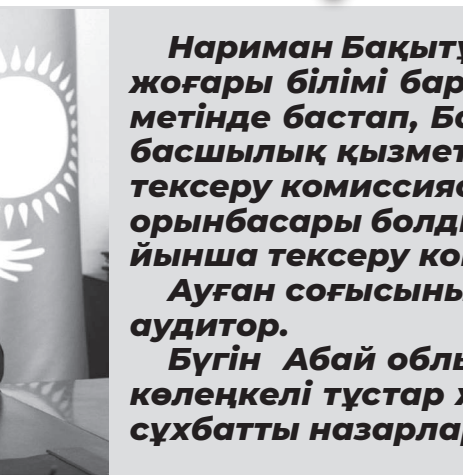
Кейбір жағдайларда медициналық мекемелер бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін тиімсіз жоспарлауына және пайдалануына жол берген.

Тағы бір айта кететін жағдай медициналық ұйымдардың екінші деңгейдегі банкердің депозиттеріне қаражатты орналастыруы және сыйақылардан кірістерді заңсыз алуы болып табылады.

Осы бұзушылықтармен қатар, құрылтай құжаттарындағы, есеп және салық саясатындағы олқылықтарға байланысты басқа да ұйымдастырушылық кемшіліктер анықталды. Кейбір жағдайларда қаржылық құжаттарға өзгерістер уақтылы енгізілмейді. Бұдан басқа, медициналық

жұмыстарының нақты орындалуы болмаған кезде орындалған жұмыстар актілеріне ақы төлеу жағдайлары анықталды.

Нариман Бақытұлы Таушов 1967 жылы Атырау облысында туған. Екі жоғары білімі бар: экономист және заңгер. Еңбек жолын салық қызметінде бастап, Батыс Қазақстан, Маңғыстау, Атырау облыстарында басшылық қызметтер атқарған. 2020 жылы Атырау облысы бойынша тексеру комиссиясының төрағасы, 2021–2022 жылдары облыс әкімінің орынбасары болды. 2022 жылдың қазанынан бастап Абай облысы бойынша тексеру комиссиясының төрағасы.

жұмыстарының даму жоспарларының ағымдағы көрсеткіштеріне талдау жеткілікті жүргізіледі, олардың орындалуына тиісті мониторинг қамтамасыз етілмейді, сондай-ақ нысаналы индикаторлар мен жоспарлы мәндерге уақтылы түзетулер енгізілмейді.

Бүгінгі таңда, біздің тексерулеріміздің қорытындысы бойынша, бюджетке 76 млн теңгеден астам қаражат өтелді, 10 млн теңгеден астам сомаға 38 лауазымды тұлға әкімшілік жауапкершілікке, 75 лауазымды тұлға тәртіптік жауапкершілікке тартылды.

Айта кететін жай, Аягөз және Үржар аудандарының ауруханаларында Овернай депозитіндегі ақша айналымына қатысты қомақты өлшемдегі бұзушылықтар анықталған болатын. Үржар аудандық ауруханасы бойынша Кассациялық сот өндірісі өтіп, тексеру комиссиясының берген нұсқамасын орындау туралы шешімі қабылданды. Аталған аудит объектілері бойынша нұсқаманы орындау бойынша тиісті шаралар екі жақты бағылданып жатыр.

Сондай-ақ денсаулық сақтау саласы үлкен қаржылық ресурстарға ие және әлеуметтік маңызы бар салалардың бірі ретінде қаржылық бұзушылықтар туындауы мүмкін жоғары тәуекел аймағында екенін атап өткім келеді, сондықтан болашақта бұл сала тексеру комиссиясының назарында болады.

- Еліміз бойынша бюджет қаражаты ең көп бөлінетін денсаулық сақтау, әлеуметтік және білім беру салалары болып саналады. Білім беру саласы жайлы не айтасыз? Жалпы, тексеріс кезінде қандай кемшіліктер мен бұзушылықтар анықталды?

- Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Облысымыздың техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге сомасына ықтимал шығындар мен жоғалған пайда анықталды.

Абай облысы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлауға белінген бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін пайдалану тиімділігін мемлекеттік аудитімен 7173,9 млн теңге қаражат көлемімен 11 объект – мемлекеттік колледждер қамтылды, онда 1822,2 млн теңгеге ҚР бюджет және өзге де заңнамасының бұзушылықтары, 52 бірлік рәсімдік бұзушылықтар, 8 бірлік жүйелі кемшіліктер, 0,57 млн теңгеге

АБАЙ БӨЛІМ ЖҰМЫСЫМЕН ТАНЫСТЫ

Аудан әкімі Мейіржан Серікбосынұлы аудандық қорғаныс істері жөніндегі біріктірілген бөлімнің ғимаратына арнайы барып, мекеменің жұмыс барысымен танысты.

Аудан әкімінің орынбасары Д.Амангелдинмен бірге бөлімнің күнделікті қызметін қарап, жылу қазандығының жұмысын тексерді. Нысанның жылумен қамтылуы мен техникалық жағдайына ерекше назар аударылды.

Сонымен қатар, ғимараттың материалдық-техникалық базасы зерделеніп, бөлім басшысы, майор Д.Зурмановтың ұсыныс-пікірлері тыңдалды.

Кездесу барысында мекеменің жұмысын жетілдіру бағытындағы мәселелер талқыланып, тиісті тапсырмалар берілді.

АҚСУАТ

ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕР ҚАРАЛДЫ

Ақсуат ауданы әкімдігінде аудан басшысы Еркін Кәдірбекұлының төрағалығымен аппарат мәжілісі өтті. Жиынға аудан әкімінің орынбасары, «AMANAT» партиясы аудандық филиалының атқарушы хатшысы, бөлімдер мен мекеме басшылары, ауылдық округ әкімдері мен бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдері қатысты.

Жиын барысында ауданның әлеуметтік-экономикалық дамуы, 2026 жылғы қаңтар айындағы көрсеткіштер, өнеркәсіп, ауыл шаруашылығы, инвестициялар мен бюджеттің орындалу барысы талқыланып, алдағы кезеңге арналған жұмыс бағыттары айқындалды. Сонымен қатар көктемгі су тасқынына дайындық мәселесі қаралды. Жауапты мамандар гидротехникалық құрылыстардың жай-күйі, қардың қалыңдығы, су арналарының тазартылуы және қауіпті аймақтардағы су тасқынының алдын алу жұмыстары туралы ақпарат берілді.

Жиын қорытындысында аудан басшысы жауапты сала басшылары мен ауыл әкімдеріне су тасқынының алдын алу және қауіпсіздік шараларын күшейтуді міндеттеді.

ЖАҢАСЕМЕЙ

АТА ЗАҢ ЖОБАСЫ ТҮСІНДІРІЛДІ

Жаңасемей аудандық Мансап орталығында жаңа Конституция жобасын талқылауға арналған кездесу өтті. Іс-шараға аудандық мәслихат төрағасы Ермек Абылмәжинов, Жаңасемей аудандық коалиция мүшелері қатысты.

Кездесу барысында Конституцияның негізгі баптары мен енгізілетін өзгерістер таныстырылды. Сондай-ақ референдумның маңызы, оның ел дамуы мен қоғамды жаңғыртудағы рөлі кеңінен талқыланды.

Аудандық мәслихат төрағасы Ермек Абылмәжинов конституциялық өзгерістердің мемлекеттік басқаруды жетілдіруге, азаматтардың құқықтары мен жауапкершілігін арттыруға бағытталғанын атап өтті. Коалиция мүшелері алдағы саяси нақпанның тарихи мәніне тоқталып, орталық мамандарын белсенді азаматтық ұстаным танытып, референдумда дауыс беруге шақырды.

Жиын соңында орталық мамандары еферендумға қатысуға ниетті екендерін жеткізді.

БАҒДАРЛАМАЛАРДЫҢ БЕРЕРІ МОЛ

Жаңасемей ауданы Жастар ресурстық орталығының мамандары Мұқыр ауылында оқушылармен және ата-аналармен кездесу өткізді.

Кездесу барысында жастарға арналған «Жасыл ел», «Жастар тәжірибесі», «Дипломмен – ауылға», «Алғашқы жұмыс орны» жобалары, сондай-ақ «Тәуелсіздік ұрпақтары» грантына өтінім беру жолдары түсіндірілді. Бағдарламаларға қатысу шарттары, талаптары мен мүмкіндіктері нақты мысалдар арқылы түсіндіріліп, жастарды белсенді болуға шақырды.

Кездесуді Жастар ресурстық орталығы директорының міндетін атқарушы Еркеназ Айтқожа жүргізді. Ол өз сөзінде жастардың ел болашағындағы рөліне тоқталып, мемлекет ұсынған мүмкіндіктерді тиімді пайдалану туған жердің дамуына серпін беретінін атап өтті. Мемлекеттік бағдарламалар жастар үшін үлкен мүмкіндік екенін, сол мүмкіндікті тиімді пайдалану маман ретінде қалыптасуға, алғашқы жұмыс тәжірибесін жинауға жол ашатынын атап өтті.

СЕМЕЙ

ҮЗДІК ТОҒЫЗҚҰМАЛАҚШЫЛАР АНЫҚТАЛДЫ

Абай облысы мен Абай шынықтыру және спорт басқармасы мен Абай облысының тоғызқұмалақ федерациясының ұйымдастыруымен 15 және 17 жастағы жасөспірімдер арасында облыстың жеке-лей біріншілігі өтті.

Жарысқа Мақаншы, Бесқарағай, Аягөз, Ақсуат аудандары мен Семей қаласынан 50-ге жуық ойыншы қатысты.

Тартысты өткен бәсекеде ойыншылар классика, рапид және блиц түрлері бойынша өзара мықтыны анықтады.

«Тоғызқұмалақ – халқымыздың сан ғасырлық мұрасы, ой мен зердені шыңдайтын зияткерлік мектеп. Жыл санап ұлттық ойын ойнаушылар саны артып келеді. Облыстың жеке-лей біріншілігінде ойыншылар жоғары деңгейдегі шеберлік пен тәсілділік танытты. Жетімпаздар Ақтау қаласында өтетін ел чемпионатына жолдама алды,- дейді Абай облысы бойынша тоғызқұмалақ федерациясының атқарушы директоры Жарас Исханов.

АБАЙ

«ДИПЛОММЕН - АУЫЛҒА»: ЖАСТАРҒА БЕРІЛГЕН МҮМКІНДІК

Ауылдық елді мекендерді білікті кадрлармен қамтамасыз ету – мемлекет саясатының маңызды бағыттарының бірі. Осы ретте бірнеше жылдан бері жүзеге асырылып келе жатқан «Дипломмен - ауылға» бағдарламасы жас мамандарға үлкен мүмкіндік беріп, олардың туған жеріне оралып, еңбек етуіне жол ашуда.

Ай-Керім ЖАҚЫП,
«Semei tanu»

Аталған бағдарлама бойынша өткен жылы Абай ауданына 50 жас маман келген болатын. Оның ішінде 24 маман білім саласына, 9-ы денсаулық сақтау саласына, 3-і спорт саласына, 7-і агроөнеркәсіп саласына келсе, 6 маман жас қызметке орналасқан. Жас мамандардың барлығына 100 АЕК, немесе 432 500 теңге көлемінде көтерме жәрдемақы берілді. Сонымен бірге 10 маманға тұрғын үй сатып алу үшін бюджеттік несиесі берілген. Бұл жастардың ауылда тұрақтап қалып, еңбек етуіне жасалған нақты қолдау екені сөзсіз.

Осындай қолдаудың игілігін көріп, туған жеріне қызмет етуге келген жас маманның бірі – Темірұлан Шаяхметов.

Темірұлан Серікұлы 1995 жылы Қарауыл ауылында дүниеге келген. 2011 жылы Қарауыл гимназиясының 9-сыныбын аяқтаған соң, Д.Қалматаев атындағы медициналық колледжге оқуға түсті. Колледжді аяқтаған соң Семей мемлекеттік медицина университетінде білімін жалғастырып, 2020 жылы бакалавр дәрежесін алса, 2022 жылы «Жалпы тәжірибелік дәрігер» мамандығы бойынша интернатураны тамамдады. Өз мамандығының жауапкершілігін терең сезінген Темірұлан 2022–2025 жылдары анестезиология-реаниматология (ересектер және балалар) бағыты бойынша резидентураны аяқтады.

Еңбек жолын 2017 жылы, студент кезінде облыстық Жедел жәрдем ауруханасында санитар қызметінен бастаған Темірұлан Серікұлы

2018-2022 жылдары осы бөлімде аға мейіргер болып еңбек етті. 2024-2025 жылдары жансақтау бөлімшесінде дәрігер-реаниматолог қызметін атқарды. 2022–2025 жылдары сонымен қатар «Авиценна» жоғары медициналық колледжінде арнайы пәндер оқытушысы болып, болашақ медицина мамандарын даярлауға да үлес қосты.

2025 жылдың қазан айынан бастап Абай аудандық ауруханасында дәрігер анестезиолог-реаниматолог қызметін атқарып жүр. Жас маман

ӘКІМ СТУДЕНТТЕРМЕН КЕЗДЕСТІ

Ақсуат ауданының әкімі Еркін Ескендіров Семей қаласында М.Әуезов атындағы педагогикалық колледж жанындағы «Ес-Аймақ» рухани орталығында студент жастармен кездесу өткізді. Кездесуде шаһардағы жоғары оқу орындары мен колледждердің басшылары, оқытушылары да қатысты.

Еркежан ҚАЙСА,
«Semei tanu»

Маңызды басқосуда Еркін Ескендіров ауданның әлеуметтік-экономикалық даму көрсеткіштері, алдағы жоспарлар туралы айта келіп, мемлекеттік бағдарламалардың іске асырылуы, жастарды қолдау шаралары, жұмыспен қамту және баспанамен қамтамасыз ету мәселелері жөнінде жан-жақты ақпарат берді. Ауылға білікті де білімді кадрлар ауадай қажет екенін атап өткен аудан басшысы жас мамандарды туған жерге келіп, оның өркендеуіне үлес қосуға шақырды.

Ауылға келген жастарға барынша қолдау көрсетіледі. Біз олардың алаңсыз еңбек етіп, өсіп-өркендеуіне барлық жағдайды жасауға дайынбыз, – деді Еркін Кәдірбекұлы.

Іс-шара барысында бос жұмыс орындары жәрмеңкесі ұйымдастырылды. Аудан әкімдігінің өкілдері білім беру, спорт, әлеуметтік қызмет, жұмыспен қамту және өзге де салалар бойынша жұмыс орындарын ұсынды.

Кездесу барысында аудан әкімі М.Әуезов атындағы педагогикалық колледж директоры Шағангүл Жанаеваға «Ауданның әлеуметтік-экономикалық дамуына сіңірген еңбегі үшін» тесбелігін табыстап, білім беру саласындағы еселі еңбегіне алғыс білдірді.

Сонымен қатар оқуда үздік нәтиже көрсетіп, қоғамдық жұмыстарға белсенді қатысып жүрген бірқатар студенттерге ноутбуктер мен алғыс хаттар табыс етті. Бұл жастарды ынталандыруға бағытталған шаралардың бірі.

Жиында Сасан би атындағы орта мектептің директоры Ақжол Мендіғалиев пен Сәтбаев ауылдық округі әкімдігінің бас маманы, жас мемлекеттік қызметкер Ердаулет Мұратоллаев сөз сөйлеп, жастарды ауылға келіп еңбек етуге, ауылдың дамуына үлес қосуға шақырды.

Кездесудің соңы Ақсуат мәдениет үйі өнерпаздарының арнайы дайындаған концерттік бағдарламасына ұласты. Мұндай кездесулер жастар мен білік арасындағы байланысты нығайтып, болашақ мамандардың бағыт-бағдарын айқындауға мүмкіндік беретіні сөзсіз.

БОРОДУЛИХА

Семей қаласында қазақтың жыр алыбы Жамбыл Жабаевтың 180 жылдық мерейтойына орай дзюдо күресінен облыстық ашық біріншілік өтті. Рухани мерекені астарған спорттық дода татами үстіндегі тартысты сәттерге толы болды.

«БАТЫР» НАҰМЫСТЫ ҚОЛҒАН БЕРМЕГІ

Жасөспірімдер арасында дзюдо спортын кеңінен насихаттауды мақсат еткен жастарды Балалар мен жастардың шығармашылық сарайы ұйымдастырды. Дүбірлі додаға 2013–2014 және 2015–2016 жылдары туған жасөспірім ұлдар мен қыздар – барлығы 10 команда қатысып, 150-ге жуық жас дзюдошы жеке-жеке

ең биік сатысына көтерілді. Ал 32 келі салмақта күрескен Кенжеғали Батырхан күміс жүлдені қанжығасына байлады. Бұл – жас спортшылардың тынымсыз жатығуы мен еңбегінің жемісі. Сонымен қатар дзюдо бөлімінің балкери Қ. Байболовтың кәсіби шеберлігі мен жүйелі дайындығының нәтижесі екені анық.

Жас дзюдошылардың жетістігі қатарластарына үлгі болып, олардың спортқа деген қызығушылығын арттыра түскені анық. Дзюдо – тек күш сынасу емес, ол тәртіп пен табандылыққа, қансарлық пен жауапкершілікке үйретін тәрбие мектебі.

«БАТЫР» клубы патриоттық тәрбиеге басымдық бере отырып, болашақ чемпиондарды даярлау жолында жүйелі жұмысын жалғастыруда. Бүгінгі жеңіс – ертеңгі үлкен белестердің бастауы. Жас спортшылардың бұл жеңісі – аудан спортының өркендеп келе жатқанының дәлелі. Алдағы уақытта да дзюдошылар аудан намысын абыроймен қорғап, жаңа асуларды бағындырады деген сенім мол.

Ш.ДОСКЕЕВА

«Дипломмен - ауылға» бағдарламасымен аудан орталығынан баспана да алды.

«Дипломмен - ауылға» бағдарламасы арқылы туған жеріме оралып, баспаналы болдым. Бүгінде Абай ауданы халқының денсаулығын қорғау жолында еңбек етіп, ел сенімін ақтауға бар күш-жігерімді жұмсаудамын. Анестезиология-реаниматология – жоғары қырағылықты, жедел шешім қабылдауды және терең білімді талап ететін сала. Жұмыс барысында тәулік бойғы кезекшілік, күрделі клиникалық жағдайлар және үлкен психологиялық жүктеме жауапкершілікті талап етеді. Адам өмірін сақтап қалуға үлес қосу, әр науқастың сауығып шығуына себепкер болу, күн сайын жаңа тәжірибе алу өз ісіме деген сүйіспеншілігімді арттырады. Өр мамандықтың қызығы мен қиыншылығы қатар жүреді. Қазіргі дәрігер өз білімін үнемі жетілдіріп отыру керек, заманауи технологиялармен жұмыс істей білуі қажет. Сондықтан әрдайым ізденіс үстінде болып, халыққа пайдам тисе, өмірлік миссиямды дұрыс орындап жатырмын деп ойлаймын, – дейді Темірұлан Шаяхметов.

Мамандығын мақтаншына балап, өз міндетін жауапкершілікпен атқаратын жас дәрігердің еңбегі де еленип, марапаттарға ие болуда. 2024 жылы Абай облыстық мәслихатының және облыстық Денсаулық сақтау басқармасының алғыс хаттарымен марапатталыпты. Былтыр Алматы қаласында өткен байқауда «Үздік 2025 жыл дәрігері» номинациясының иегері атанды.

Темірұланның жары Айдана да жалпытәжірибелік дәрігер, ерлі-зайыптылар аудандық аурухананда бірге еңбек етіп жүр. Жас отбасы екі бала тәрбиелеп отыр.

Бағдарлама биыл да жалғасады. Абай ауданы әкімінің баспасөз қызметінің мәліметінше, акушер-гинеколог, хирург, педиатр, ЛОР, психиатр-нарколог, акушер дәрігерлер мен математика, география, физика пәндерінің мұғалімдері қажет.

АҚСУАТ

Ақсуат аудандық мәдениет үйінде Абай облысы қорғаныс істері департаментінің бастығы Руслан Омаров жоғары сынып оқушыларымен кездесті.

ПОЛКОВНИК МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫ АРАСЫНДА

Жастарға әскери-патриоттық тәрбие беру, мектеп оқушылары арасында әскери мамандықтарды насихаттау, мамандық таңдауға бағыт-бағдар беру мақсатында өткен жиынға аудан мектептерінің 9-11 сынып оқушылары, Абай облысы қорғаныс істері департаменті бастығының орынбасары подполковник Мейрхат Саябаев, Ақсуат ауданы әкімінің орынбасары Мерей Қайырбеков, Ақсуат аудандық қорғаныс істері бөлімінің бастығы Рүстем Сейілханов, аудандық ардагерлер кеңесінің төрағасы Өміртай Секенов, Ауған соғысының ардагері Ержан Рахымжанов, аудандық әскери комиссариаттың бұрынғы бастығы Нұртас Әбділбаев, ата-аналар, аудан мектептеріндегі алғашқы әскери дайындық пәнінің мұғалімдері қатысты.

Кездесу барысында қорғаныс істері департаментінің бастығы Руслан Серікханұлы жоғары сынып оқушыларына әскери оқу орындарына түсу талаптары, оқуға қабылдау талаптары, әскери қызметтің артықшылықтары, Отан алдындағы азаматтық борышты өтеудің маңызы туралы жан-жақты әңгімелеп берді. Мектеп шәкірттері өздерін толғандырған сұрақтарына жауап алып, әскери саладағы жаңалықтармен танысты.

Кездесуде полковник Руслан Серікханұлы жоғары сынып оқушыларына әскери оқу орындарына түсу талаптары, әскери қызметтің артықшылықтары, Отан алдындағы азаматтық борышты орындаудың маңызы туралы жан-жақты әңгімеледі.

Шәкірттер өздерін толғандырған сұрақтарына жауап алып, әскери саладағы соңғы жаңалықтармен танысты.

Х.СӘТІЕВ

ЖАРМА

«АЙГӨЛЕК» - БАЛАЛАРДЫҢ РУХАНИ ЖАН СЕРІГІ

Балалар әдебиеті мен шығармашылығына қанат бітіріп, жас ұрпақтың рухани серігіне айналған «Айгөлек» журналы жуырда 25 жылдық мерейтойын кең көлемде атап өткен болатын.

Гүлім ЗАМАНБЕКҚЫЗЫ,
«Semei tanu»

Ширек ғасыр бойы бала жүрегіне жол тауып, талай жас дарынның талабын ұштаған басылымның мерейтойы - барша оқырман қауымның ортақ қуанышы. Жарма ауданының Шар қаласындағы Т.Көбдіков атындағы орта мектептің 3-сынып оқушысы Сәзім Ерікқызы мен сынып жетекшісі Жаннұр Шалқарқызы мерейтойлық кештің куәсі болып қайтты. Мерекелік кеш барысында балалар түрлі сайыстарға қатысып, өз өнерлерін көрсетуге мүмкіндік алды. Т.Көбдіков атындағы орта мектептің үздік те өнерлі оқушыларының бірі Сәзім Ерікқызы да сайысқа қатысып, жүргізуші ретінде өзін сынап көрді. Сахнада өзін сенімді ұстап, көпшілік алдында еркін сөйлеген Сәзім дикициясымен, жинақылығымен көрерменнің көңілін жаулап алды.

Осындай ауқымды шараға қатысу – бастауыш сынып оқушысы үшін үлкен жетістік. Мұндай рухани кештер жас өркеннің шығармашылық қабілетін шыңдап қана қоймай, оның өзіне деген сенімділігін арттырады. Ал ұстаз үшін шәкірттің жетістігін көру – зор мақтаншын. Жаннұр Шалқарқызының жетекшілігімен

Сәзім талай байқаулар мен мәдени шараларда белсенділік танытып келеді. Мерейтойлық кеште шәкірттің өзін жүргізушілік қырынан көрсете білуі де сол еңбектің жемісі.

Болашағынан зор үміт күттіретін Сәзім Ерікқызы алдағы уақытта биік белестерді бағындырып, білім мен өнер жолында толағай табыстарға жетеді деп сенеміз. Осындай тағылмды шараларға қатысу – жас талап үшін үлкен мектеп, ал оны жетелеген ұстазы үшін абырой мен мәртебе.

25 жыл ішінде «Айгөлек» журналы талай баланың қиялын самғатып, білімге, өнерге, ізгілікке баулып келеді. Басылым бетінде жарық көрген шығармалар жас оқырманның дүниетанымын кеңейтіп, шығармашылыққа деген қызығушылығын арттырып келеді.

Мерейтойлық кеш «Айгөлектің» достары үшін шабыт пен қуаныш сыйлаған басқосу болды.

ЖАҢАСЕМЕЙ

Жаңасемей ауданы әкімі Озерки ауылының тұрғындарын жеке мәселелері бойынша қабылдады. Ашық форматта өткен қабылдауға келген азаматтар өздерін толғандырған бірқатар өзекті мәселелерді көтерді.

ТҮРҒЫНДАР МӘСЕЛЕСІ НАЗАРДА

Erkejan Qaisa,
«Semei tanu»

Қабылдау барысында тұрғындар ең алдымен жұмыссыздық мәселесін көтеріп, ауылда шағын кәсіпкерлікті дамытуға қатысты ұсыныстарын жеткізді. Атап айтқанда, шаштараз, тігін цехы сияқты қызмет көрсету салалары бағытындағы кәсіп түрлерін жолға қою арқылы жаңа жұмыс орындарын ашуға болатынын айтты. Сонымен қатар интернет желісінің сапасы мен байланыс тұрақтылығын жақсарту мәселесі де назардан тыс қалмады.

Аудан әкімі әрбір өтінішті мұқият тыңдап, көтерілген мәсе-

лелердің өзектілігіне тоқталды. Кәсіпкерлікті дамыту бағытында мемлекеттік бағдарламалар аясында берілетін қолдау тетіктері түсіндіріліп, гранттар мен жеңілдетілген несиелер мүмкіндігі туралы ақпарат берілді. Интернет сапасына қатысты мәселе жауапты мекемелермен бірлесіп қарастырылып, тиісті жұмыстар жүргізілетіні және бақылауға алынатыны айтылды.

Кездесу соңында аудан басшысы тұрғындармен кері байланыс тұрақты түрде жалғасатынын атап өтіп, ауылдың әлеуметтік-экономикалық дамуына бағытталған жұмыстар кезек-кезеңімен жүзеге асырылатынын жеткізді.

Жаңасемей ауданында 2013-2014 жылдары туған кіші жасөспірімдер арасында бокстан ашық турнир өтті. Спорттық бәсекеге көршілес өңірлерден келген жас боксшылар да қатысып, өзара мықтыны анықтады.

Erkejan Qaisa,
«Semei tanu»

Турнирдің негізгі мақсаты – жасөспірімдердің жарыс тәжірибесін арттыру, спорттық шеберлігін шыңдау, оларды облыстық және республикалық деңгейдегі жарыстарға дайындау, сондай-ақ бұқаралық спортты дамыту.

Жарыстың ашылу салтанатында ұйымдастырушылар жас спортшыларға сәттілік тілеп, бокс спортының жас буындар тәртіпке, табандылыққа және төзімділікке тәрбиелейтін атап өтті.

ҮРЖАР

КАСІПКЕРЛІККЕ СЕРПІН БЕРГЕН БАҒДАРЛАМА

Ауыл тұрғындарының әл-ауқатын арттыруға бағытталған бағдарламалардың бірі – «Ауыл аманаты». Бұл бағдарлама Үржар ауданында жемісті жүзеге асырылып, тұрғындардың тұрмысын түзеуге, кәсіпкерлік саланы дамытуға зор мүмкіндік беріп отыр. 2023 жылдан бері ауданда 70 жоба қаржыландырылып, 80-нен астам жаңа жұмыс орны ашылған.

Ay-Kerkem Maqyish,
«Semei tanu»

Бағдарламаның игілігін көріп отырған тұрғындардың бірі – Сайлаугүл Сағатбекова. Бестерек ауылында тұратын ол бағдарлама арқылы жеңілдетілген несие алып, жартылай дайын өнім өндіру цехын іске қосқан болатын. Бүгінде өз ісі өрге басқан кәсіпкер үш ауылдасын тұрақты жұмыспен қамтып отыр.

- 2023 жылы «Ауыл аманаты» бағдарламасы бойынша жартылай дайын өнім өндіру цехын ашу мақсатында 4 млн теңге несие алдым. Алғашында тұшпара өндіруді қолға алдық. Уақыт өте келе өзге де жартылай дайын өнімдерді өндірісімізге қостық. Өнімдерімізді дүкенімізде, өзге дүкендерде саудалап отырмыз. Сұраныс өскен сайын өнім түрлерін де арттырып келеміз. Қазіргі күні 13 түрлі өнім өндіреміз. Болашақта кәсібімізді кеңейту жоспарымызда бар. Мемлекет тарапынан көрсетілген қолдау бізге үлкен демеу болды, - дейді ауылдастарын таза, табиғи өніммен қамтып отырған кәсіпкер.

Өндіріс орнында дайындалатын өнімдер сапа талаптарына сай өзірленіп, аудан тұрғындарына қолжетімді бағамен ұсынылуда. Мемлекеттік бағдарламаның игілігін көрген кәсіпкер алдағы уақытта өндіріс көлемін ұлғайтып, өнім түрлерін көбейтуді жоспарлауда.

Жалпы, Бестерек ауылында «Ауыл аманаты» бағдарламасы бойынша 6 жоба жүзеге асырылыпты.

- 2023 жылы бағдарлама аясында, тұшпара цехынан бөлек, ірі қара мал өсіру бағытындағы 5 жобаға 19,7 млн теңге бөлінді. Шаруалар 40 бас ірі қара, 9 жылқы сатып алып, өсіріп отыр. Құзырлы мекемелер тарапынан қаржының мақсатты пайдаланылуына бақылау жүргізілуде. Бағдарлама ауыл тұрғындарының әл-ауқатын арттыруға айтарлықтай үлес қосты, - дейді ауыл әкімі Данияр Сағанаев.

КӨКПЕКТІ

БАСПАНА ҚАЛПЫНА КЕЛТІРІЛДІ

Жуырда аудан әкімі Нұрбек Қошқарбаев жұмыс сапарымен Үлгілімалшы ауылына барды. Сапар барысында өткен жылдың желтоқсан айының соңында орын алған өрт оқиғасынан кейін қалпына келтірілген тұрғын үйдің жай-күйімен танысты.

Gulim Zamanbekqyzy,
«Semei tanu»

Өткен жылдың желтоқсан айының соңында Үлгілімалшы ауылындағы екі пәтерлі тұрғын үйдің шатыры толықтай өртеніп кеткен болатын. Тіпсіз жау салдарынан баспананың негізгі бөлігі де жарамсыз күйге түскен еді. Бұл оқиға тек үй

иелеріне ғана емес, бүкіл ауыл тұрғындарына ауыр тиді. Осы қиын сәтте ауыл азаматтары бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығарып, зардап шеккен отбасыға қолдау көрсетті. Көпшіліктің қаржылай көмегімен қажетті құрылыс материал-

ЖАҢА КОНСТИТУЦИЯ ЖОБАСЫ ТАЛҚЫЛАНДЫ

Жаңасемей ауданының Озерки ауылында Жаңа Конституция жобасын түсіндіруге арналған кездесу өтті. Ауылдағы мектеп ұстаздары қатысқан жиында ел дамуының жаңа кезеңіне жол ашатын құжаттың мәні терең түсіндіріліп, жобадағы басым бағыттар талқыланды.

Gulim Zamanbekqyzy,
«Semei tanu»

Іс-шараны Жаңасемей ауданы жастар орталығы директорының міндетін атқарушы Еркеназ Айтқожа жүргізіп, ұстаздармен ашық форматта пікір алмасты. Кездесу барысында ұсыныстар айтылып, ой-пікірлер ортаға салынды.

Жиын барысында Жаңа Ата Заңның жобасында адами капиталды дамытуға, білім мен ғылымды қолдауға, инновациялық бастамаларды ілгерілетуге айрықша мән берілгені атап өтілді. Мемлекеттің басты құндылығы адам екені айтылып, сапалы білім беру, зияткерлік әлеуетті арттыру және жастарға тең мүмкіндік жасау стратегиялық міндет ретінде айқындалғаны түсіндірілді.

Сонымен қатар экологиялық мәдениетті қалыптастыру мәселесіне де ерекше назар аударылды. Қатысушылар «Таза Қазақстан» бастамасының маңызын атап өтіп, қоршаған ортаны қорғау тек заң талаптарымен шектелмей, азаматтық жауапкершілік пен мектепте алған тәрбиеге байланысты екенін атап өтті. Ұстаздар жастардың экологиялық акцияларға белсенді қатысуы туған жерге деген жанашырлықтың көрінісі екенін де айтты.

Кездесуді қорытындылаған Еркеназ Айтқожа қатысушыларды елдегі өзгерістерге бейжай қарамай, өз пікірін білдіру үшін референдумға қатысуға шақырды.

Мұндай басқосулар қоғам өкілдерінің көзқарасын ескеруге, ортақ ұстаным қалыптастыруға және азаматтардың белсенділігін арттыруға ықпал етеді.

БОКС ТУРНИРЫ ӨТТІ

Турнир барысында әртүрлі салмақ бойынша тартысты жекпе-жектер өтіп, қатысушылар өздерінің техникалық дайындығы мен тактикалық шеберлігін паш етті.

Көрермендер үшін бұл жарыс нағыз спорт мерекесіне айналып, боксшылар қауым жас спортшылардың қайсарлығына куә болды.

Әсіресе финалдық кездесулер

жоғары қарқынмен өтіп, жанкүйерлердің ерекше ықыласына бөленді. Жекпе-жектер барысында жас боксшылар соңына дейін тайсалмай, жеңіске деген жігерін көрсетті. Төрешілер алқасы әрбір спортшыға әділ баға беріп, жарыс талаптарына сай жеңімпаздар мен жүлдегерлерді анықтады.

Жарыс қорытындысы бойынша үздік нәтиже көрсеткен спортшылар медальдармен, дипломдармен және арнайы сыйлықтармен марапатталды. Сонымен қатар белсенділік танытып, тартысты жекпе-жек көрсеткен бірқатар қатысушыларға алғыс хаттар табысталды.

– Бұл турнир мен үшін үлкен тәжірибе болды. Рингке шыққанда толқығаным рас, бірақ бапкерімнің айтқан ақилын еске алып, бар күшімді салдым. Қарсыластарым мықты болды, әр раунд мені шыңдай түсті. Алдағы уақытта бұдан да жоғары деңгейдегі жарыстарға қатысып, жақсы нәтиже көрсетуге тырысамын, – дейді жас спортшылардың бірі.

Елдің әлеуметтік-экономикалық, демографиялық және аумақтық дамуына тікелей әсер ететін маңызды факторлардың бірі – көші-қон үдерісі. Елімізде жүзеге асырылып жатқан «Жұмыс күшінің ұтқырлығын арттыру үшін ерікті түрде қоныс аудару» бағдарламасы өңірлердің еңбек ресурстарын теңгеруге және халық санын арттыруға мүмкіндік беріп отыр.

ЕЛГЕ ЕЛ ҚОСЫЛСА – ҚҰТ

Ay-Kerim Jakyip,
«Semei tanu»

Аймағымыздағы ірі аудан саналатын Үржарда бүгінде 40 мыңнан астам тұрғын бар. Өңірге қоныс аударушыларды тарту барысында бұл бағдарлама өз жемісін беріп отыр.

- Өңірлік квотаға сәйкес, биыл ауданға 40 адамды қоныстандыру көзделіп отыр. Оның ішінде 25-і қандастар болса, 15-і өзге өңірлерден қоныс аударушылар. Былтыр аталған бағдарлама аясында 20 отбасы, жалпы саны 45 адам Қытай Халық Республикасынан, 4 отбасы, 19 адам Алматы және Жетісу облыстары мен Астана қаласынан ерікті түрде көшіп келді. Олардың барлығына тиісті төлемдер мен көмек түрлері көрсетілді, - дейді Үржар ауданы Мансап орталығының директоры Бауыржан Амиргалинов.

Бағдарлама аясында қоныс аударушыларға мемлекет тарапынан нақты қаржылай қолдау шаралары қарастырылған. Атап айтқанда, көшуге бір реттік 70 АЕК көлемінде материалдық көмек беріледі. Сонымен қатар ауылдық жерде тұрғын үйді жалға алу және коммуналдық қызметтерге ақы төлеу шығыстары отбасы құрамына байланысты 15 АЕК-тен 21 АЕК-ке дейін төленеді.

Бұдан бөлек, қатысушыларға тұрғын үй сатып алу мүмкіндігін арттыру мақсатында 1625 АЕК, яғни 7028125 теңге көлемінде экономикалық ұтқырлық сертификаты қарастырылған.

- 2025 жылы 18 отбасыға көшу шығындарын өтеу мақсатында 14 312 480 теңге көлемінде материалдық көмек берілді. Сонымен бірге тұрғын үйді жалдау және коммуналдық қызметтерге жұмсалатын шығындар отбасы құрамына сәйкес бір отбасыға ай сайын төленіп отыр. Экономикалық ұтқырлық сертификаты бойынша 3 отбасыға 10 349 620 теңге көлемінде қаржылай қолдау көрсетілді, - деді аудандық Мансап орталығының маманы Жазира Рысбекқызы.

«Елге ел қосылса – құт» демекші, бұл бағдарлама өңірдің еңбек нарығын дамы-

туға, халық санын көбейтуге және ауылдық елді мекендердің әлеуметтік тұрақтылығын нығайтуға ықпал етумен қатар, тарихи Отанын аңсаған қандастарымыздың атамекенге оралуына мүмкіндік беріп отыр. Бағдарлама арқылы атамекенге бет бұрғандардың бірі – Ниязбек Ершат пен Жібек Сапиянның отбасы.

Олар 2024 жылы Қытай Халық Республикасынан Ақжар ауылына қоныс аударған. Мемлекеттік қолдау шаралары толық көрсетіліп, 3,5 миллион теңге көлеміндегі экономикалық ұтқырлық сертификаты арқылы тұрғын үй сатып алған. Қазіргі таңда Жібек Сапиян ауылдағы «Үкілі» асханасында аспаз болып еңбек етіп жүр.

- Мемлекеттік бағдарлама арқылы тарихи отанымызға оралғанымыз үшін, киелі топырағына табан тірегеніміз үшін бақыттымыз. Айдыңдай Алақөлімнен, бауырында аң-құсы өрген асқарлы тауымен, төрт түлік малға құт болған жазира даласымен, тамылжыған табиғатымен, саф алтындай таза ауасымен кез келген адамды баураған Үржардай ауданда тұрып жатқанымызға өте қуаныштымыз. Ауыл халқы құшақ жая қарсы алды, баспанамыз бар, еңбекке араласып, жаңа ортаға бейімделдік. Осы өлкеде өсіп-өнсек деген арман-мақсатымыз бар, - дейді Жібек Сапиян.

ЖАРМА

БЕРЕКЕЛІ ЖӨРМЕҢКЕ

Өткен сенбіде Семей қаласындағы «Северный» сауда-логистикалық орталығы аумағында Жарма ауданының ауыл шаруашылығы тауар өндірушілерінің жәрмеңкесі өтті. Шараға Аршалы, Ақжал, Үшбіік, Қапанбұлақ және Қарасу ауылдық округтерінің шаруалары қатысып, қала тұрғындарына экологиялық таза әрі сапалы өнімдерін ұсынды.

Жәрмеңкеде негізінен ет өнімдері сатылымға шығарылды. Қой еті 2800 теңгеден, жылқы еті 3000 теңгеден, сиыр еті 3200 теңгеден саудаланды. Жәрмеңкедегі бағаның нарықтағыдан төмен болуы қала тұрғындары үшін тиімді болса, ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілер үшін өз өнімдерін тікелей тұтынушыға жеткізуге мүмкіндік береді.

Ұйымдастырушылардың айтуынша, мұндай жәрмеңкелер ауыл мен қала арасындағы байланысты нығайтып, жергілікті тауар өндірушілерді қолдауға бағытталған. Сонымен қатар тұрғындарды қолжетімді бағадағы табиғи азық-түлікпен қамтамасыз етуге ықпал етеді.

ЖАҢА ТЕХНИКА

ТАРТУ ЕТТІ

Қаратөбе ауылдық округіне EIAMAN group компаниясының демеушілігімен жаңа трактор сыйға берілді.

Жаңа техника ауылдағы көктемгі және күзгі науқан кезінде, сондай-ақ абаттандыру, жолдарды күтіп ұстау, коммуналдық жұмыстарды жүргізу барысында үлкен көмек болмақ. Ауыл тұрғындарының айтуынша, мұндай заманауи техника – ауыл тұрғындары үшін аса қажет әрі уақтылы берілген көмек.

Техниканы табыстауға арналған іс-шараға аудан әкімінің орынбасары С.Сәтбеков қатысып, демеушілік танытқан азаматтарға алғыс білдірді. Жиын барысында аталған компания тарапынан ауыл балаларына сыйлықтар да табысталды.

Ауыл жұртшылығы осындай игі бастамаға ұйытқы болған EIAMAN group компаниясына ризашылықтарын жеткізіп, кәсіпкердің бастамаларына табыс тіледі.

КӨКПЕКТІ

«ЖАҚСЫЛЫҚ ЖАСАП ЖАРЫСАЙЫҚ!»

Көкпекті ауданында «Жақсылық жасап жарысайық!» атты эстафеталық акция бастау алды. «Жақсылық жасау – жарыс емес, жүректің ісі» деген қағиданы ту еткен жастар акция аясында ардагерлерге, көмекке мұқтаж жалғыз басты қарттарға көмек көрсетеді.

Ігі бастаманы алғаш болып аудан орталығы Көкпекті ауылының жастары қолға алып, нақты іспен үлгі көрсетті. Еріктілер ауылдағы жалғыз жасты қарияның ауласындағы қарды шығарып, үй аумағын қоқыстан тазартып, отын жарып, қолғабыс жасды.

Бұл бастама - үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсету сияқты ұлттық дәстүріміздің жарқын үлгісі. Жақсылық жасауды жас буын осылайша өзгелерге өнеге көрсетіп, қоғамда мейірім мен жанашырлық сынды адами қасиеттерді насихаттауда.

Эстафеталық акцияны Көкпекті ауылының жастары көршілес Үлгілімалшы ауылының жастарына жолдап, игі істі жалғастыруға шақырды.

ТЕРРОРИЗМГЕ

ҚАРСЫ КОМИССИЯ

ОТЫРЫСЫ ӨТТІ

Көкпекті ауданында терроризмге қарсы комиссия жұмыс тобының кезекті отырысы өтті. Аудан әкімінің аппарат басшысы, комиссия төрағасы Дархан Дюсембаевтың төрағалығымен өткен жиынға ауылдық округ әкімдері онлайн форматта қатысты.

Отырыста Биғаш, Қ.Аухадиев және Үлкенбөкен ауылдық округтері әкімдері атқарылған жұмыстар туралы баяндады. Аталған округтерде қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, діни ахуалды тұрақтандыру, жастар арасында ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу бағытында іс-шаралар жүзеге асырылған.

Күн тәртібіндегі мәселе бойынша аудандық ішкі саясат бөлімінің басшысы А.Рахымбаев пен жергілікті полиция қызметінің басшысы Ж.Разаев та есеп берді.

Жиынға қатысушылар мемлекеттік органдар арасындағы өзара іс-қимылды нығайту, әлеуметтік желілердегі мониторинг жұмыстарын күшейту, «тәуекел топтарындағы» азаматтармен жеке профилактикалық жұмыстарды жандандыру мәселелерін қозғады.

Отырыс соңында комиссия мүшелері мен қатысушылар алдағы кезеңге нақты тапсырмалар алды. Жауапты мекемелерге профилактикалық іс-шараларды жүйелі жүргізу, ведомствоаралық байланысты нығайту, жастармен жұмысты күшейту міндеттелді.

ҮРЖАР

ҚАУІПТІ АУМАҚТАР

БАҚЫЛАУДА

Аудан әкімі Ақылбек Башимбаев Абай облысы Төтенше жағдайлар департаментінен келген жұмыс тобының комиссия мүшелерін қабылдады.

Жұмыс тобы қауіпті аумақтарға шолу жасап, қардың еруі мен өзен-көлдердегі су деңгейінің көтерілуіне байланысты туындауы мүмкін қауіптердің алдын алу шараларын пысықтады. Іс-шараға аудандық мекеме басшылары, төтенше жағдайлар бөлімі мен прокуратура өкілдері, «AMANAT» партиясының аудандық филиалы, сондай-ақ аудан әкімдігі аппаратының төтенше жағдайлар жөніндегі бас маманы да қатысты. Жиын барысында жауапты құрылымдардың өзара іс-қимыл алгоритмі нақтыланып, дайындық жұмыстарының барысы талқыланды.

Жұмыс қорытындысы бойынша тиісті мекеме басшыларына тапсырмалар беріліп, көктемгі су тасқынының алдын алу, тұрғындардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету және материалдық-техникалық дайындықты күшейту міндеттелді.

– Ертең саған барып жолықсам, өте тығыз әңгімем бар. Бір сағаттай уақытыңды қи, – деді баяғыдағы университеттегі ұстазым. Дауысы зілді.

– Келіңіз, аға, күтемін, – деп елп ете түстім.

– Сағат он бірде сенде боламын, – деді де телефонын өшіре салды.

Бектасов дегенде бүкіл студенттер жым болушы еді, керемет қатал, ешкімге иілмейді. Сымының қыры пышақтай, аппақ жейде, жалтыраған туфлiлi қандай еді, шіркін! Кезінде ірі қызметтердің тізгінін ұстаған бұл ағамыз ректор да болған, одан министрге дейін өскенінде бір шатаққа іліксе керек. Бөрінен тұттай айырылып, әйтеуір әзер-әзер аман қалып, біздің университетке профессор болып орналасқан шағы екен.

Кішкентай ғана мекеменің кішкентай басшысымын, әйтеуір жеке кабинетім бар. Дәл айтқан уақытында кабинетіме кіріп келді. Амандасып, хал-жағдай сұрасып жатырмыз.

Сұңқақ бойлы сымбатты жігіт еді, уақыт қоя ма, кішірейіп, еңкіш тартыпты. Толқын-толқын қап-қара шашын артқа сілкіп тастап, сөйлеп бір кеткенде бүкіл аудитория тым-тырыс, ұшқан шыбынның ызығы естілмейтін. Міне, қазір сол бұйра шаштан жұлым да жоқ, күздегі жел жыққан шөмеледей сиреген, түгел ағарып кеткен басына қарап кәрілік бұл кісіге де жеткен екен-ау деп ойладым.

Иә, одан бері бақандай қырық жыл зуылдап өте шығыпты-ау...

Хатшы қызға шай алдырдым.

– Сенімен амандасайын деп арнайы келдім. Ішім толған шер мен зар. Сен зейінді шәкіртімің ғой. Айтпасам жарылып кетермін – деп кеудесін кере аһ ұра күрсінгенде бетіне быжылаған өрмекшінің торындай әжімдер қаптап кетті. Қос қолдап басын сығымдап ұстап отырды да, маған тесірейе қарады кеп.

– Тоқетерін айтайыншы... Сен мені қарттар үйіне өткіз! Қолың ұзын, дәреже-беделің бар, таныстарың жетеді. Саған айтар тілек-аманатым – осы.

Айтқанына сенер-сенбесімді білмей ақсақалға бақырая қарап қалдым.

Дүркіреген ректор, министр, кейінгі кездегі аптап шілдеде қаһарланса қар жаудыратын күркіреген профессор Бектасов қалай ғана қарттар үйіне бармақшы?

– Мен сексен тоғыздамын. Ұзақ жас – ұзақ оқу секілді адамды әбден қажытады екен. Қазір сыртым бүтін болғаныммен, әшейін қауашып құр сүлдем жүр. Бұл дүниенің адамы емес, жәй жүрген саяхатшы секілді мең-зең мәңгіріп қалдым. Қатарымның бәрі кетті, тілдесер, сырласар жан жоқ. Өткен өмірімді еске алсам, ішім ұдай ашиды. Тәтті өмірдің сұрауы қатты. Желмен жарысып, өз көлеңкеңді қуып жете алмайсың!.. Солай, қарағамы...

– Аға, шынымен, дом престарельхқа бармақшымысыз? – деп орысша араластырып қайта сұрадым.

– Некуда идти! Бәрін өзiм құртты!.. – дегенде байқадым профессордың екі-үш тісі жоқ, жағы қушып, өлген тауықтың жүніндей қасы түп-түгел аппақ.

– Жүріңіз, аға бір жерге барып шай ішіп отырып асықпай әңгімелесейікші, – дедім.

Баяғыдағы офицер секілді тіп-тік, сарт-сұрт жүретін сырбаз жігіт ағасын енді сүйемелдеп әзер түрегелттім. Данғұр-дұңғыры басылмайтын Алматыда тоихана, асхана дегенің соңғы жылдары қаптап кетті. Өзбектің «Киш-миш» деген кафесіне кіріп, жеке бөлме алдым.

– Қанағат шырағым, басыңды қатырып қайтем. Тәтті дәурен атқан оқтай зү етіп өте шығыпты. Көрікті, келбеті болу да адамды бұзады екен. Әйтеуір қыз-келіншектердің жанында суға жүзген балықтай емін-еркін болып, айдарымнан жел есіп, қылымсыған небір сүлулар құшағыма құлап түсетін. Өп-әдемі әйелім – медик, бір ұл, екі қыз тауып берді. Бірақ мен дуаланған бейбақпын, қыз-келіншек қуып кеттім. Қайран әйелім, талай мәрте ұстап алса да балаларымыз үшін кешіре-кешіре, жүрек талмасы ұстайтын дімкөс болды. Адам ес-түстен адаспасын де, өзiм құралас ойнақтаған бір жәдігей бөле жатып жыбысып, бала-шағамды тастап қалай соның қолына кіріп алғанымды білмей қалдым. Ол кезде шалқыған ректормын, жаңағы албастыға орталықтан үш бөлмелі үй алып бердім. Бұрынғы байларнан қалған екі қызы бар, соның үлкенінің атына жаздырып алды. Одан әрі есіп айхай министр болғанымда жәдігей бөле «жырасамын» деп дігір салды. Ұлымды – сұрқияның досы, оның бap арманы үйлі болу екен. Сымпитып дипломатыммен ғана қуып шықты-ау...

Ақшалы еркек қартаймайды, одан кейін бұл аған екі мәрте үйленді, қаншама у-ду сылқымдарға буда-буда жиған-тергенімді шаштым десеңші!.. Өстіп жүргенде алғашқы бейбішем қайтыс болып кетіпті. Естідім, бірақ жерлеуіне бара алмадым, барғым келмеді. Мейірімін жоғалтқан жан – кісілігінен де тұттай айырылады. Қайран асыл жарым-ай!..

Балаларына: «Әкеңе қараңдар, әкеңді сыйлаңдар, оған өкпелемеңдер...» – деп айта-айта аманаттап кетіпті ғой...

«Көп асқанға – бір тосқан» демекші, арақ деген жындысуға үйір болып, қызметіменен қуылдым, тіпті бір қағаздарға қызулықпен қарамай қол қойып жіберіп, сотталып кете жаздап, әзер қортылдым. Университетке профессор болып орналастым, біраз жыл сыбай-салтаң бойдақ боп жүріп қалдым. Жас келіп қалғанда бұлықсыған

отызға жетпеген алтындай сары шашты, сазандай топ-толық, дөңгелеген орыс келіншекпен әмпей-жәмпей болып, ақыры соның бір бөлмелі үйіне кіріп алдым. Алты жасар сарыүрпек ұлы бар, күйеуі сотталып кетіпті.

Жазғы демалысымда әйелімнің төркініне – Волгоградқа артынып-тартынып барып қайттық. Ескі ағаш үйде тұратын кәрі әке-шешесі мен бауырларымен танысып, самагон, брага іштік, дидарына көз жетпейтін шалқыған Волгаға шомылып, бау-бақшасына көмектесіп, күнге күйіп, қараторыланып шыға келдік. Әшейін ішерге тамағын әзер тауып отырған бейшараларға барынша көмектестім, жиһаз, тоңазытқыш, теледидар сыйладым, ерқайсысына: «Сауып, сүтін ішіндер деп базардан сиыр сатып әпердім.

Мәз-мейрам боп: «Лида, мына профессор күйеуіңнен айырылма. Молодец ол!» – деді бәрі қайтарымызда келіншегіме табыстап, мені сілекейлеп жағалай сүйіп шығарып салды.

– Аға, тамақтан алсаңызшы... Тағы не заказ берейік? – дедім. Бектасов толқып, дауысы дірілдей әңгімесін әрі жалғай түсті.

– Қойынымда сары алтын емес, сары-ала бас улы жылан жатқанын қайдан білейін... «Жаным, жаңа үй алайық, мына жалғыз бөлме тар ғой бізге» деп айналдырған соң орталықтан жаңа салынған биік ғимараттан төрт бөлмелі үйді келіншегімнің атына сатып әпердім. Сөйтіп жүргенде жүрегімнің талмасы ұстап, Кардиология ауруханасынан бірақ шықтым. «Инфарк, жүрекше қалақшасы жөнді істемейді» деп тәсімді айырып, операция жасады. Наркоз беріп, кеудемді тілгілеп тастаған, есімді жасам аузы-мұрныма түтікшелер тығып қойған.

Кеше ғана түлпардай секіріп жүрген Бектасов ауруханадан көзжіреген мүгедек болып шықтым. Екі ай санаторийге жіберді. Одан қайта ауруханаға жатқызды. Күнде азанда алды-мен дәрі ішемін. Түйір дәрі жұтпасам жатқанда ұйықтай да алмайтын хәлге жеттім. Екінші топтағы мүгедек болып, дәріхана мен ауруханадан шықпайтын болдым. Келіншегім Дубайда демалып, құлпырып келді.

Ең соңғы жиған-тергеніме төрт бөлмелі үй әпердім емес пе? Баяғыдай шалқып жүрер ақшам жоқ, дәрі-дәрмегіме жетер-жетпес қалт-құлт етіп жүргенде Лидам сойқанды салды. «Түрмедегі күйеуім шығып келді, сонымен қайта қосыламын, бала да сонікі», – деп үйден сүмірейтіп қуып шықты. Не деген сұрқия, қаншыер десеңші! Төрт бөлмелі үйді сықырлатып толтырып қойдым, астына су жаңа машина да әпердім емес пе!..

Барар жер, басар тау жоқ, бас мәңгіріп, көшеде қаңғырып қалдым. Қаладағы арзанқолдау қонақүйде бір айға әзер шыдадым, ас-су ішу керек, қасыма өңкей кебеже қарын алқаштар түнейді, түңі бойы жын-ойнақ. Есегіренеп, есім кетіп жүргенде тұңғыш қызым Балқия іздеп келіп, тауып алды. Екеуіміз ұйғыр асханасынан лағман жеп, көк шай ішіп отырып кезек-кезек көзімізді сығып, өксіп алысамыз. Қыз дегеннен айналайын, нағыз жанашыр солар ғой. Қызметімнің буына ісіп- кеуіп жүргенімде бұларды мүлде естен шығарып, ұмытып кеттім емес пе?!

Қызым шабаданымды көтеріп, Кеген ауданында тұратын үйіне алып қайтпақ болды. Қара қатқақ әзірейілдей қақылдаған қара күз, бұлуыңғыр дала, қарабураша қабат-қабат түнерген бұлттар да толғақ қысқан әйелдей теңселеді. Қалтырап дірілдеп денемді суық қармап автобуста да жылына алмай-ақ қойдым. Кегенге жеткенше жылбысқы жаңбыр жылады да тұрды. Ары қарай тау ішіндегі ауылына тағы автобус күттік, кеш түскен сәтте ғана қоныз секілді ескі автобуска мініп, иірқыр жолмен қиядан-қияға, өрге қарай ызылдап көтеріле бердік.

Екі белдің ортасындағы дөңесте орналасқан шағын ғана ауыл. Жауынға малшынып шет көшедегі шаңырағына малмандай су болып еңтігіп, сан тоқтап әзер жеттім-ау...

Екі бөлмелі саман ескі үй, төрт баласы шешесін бас салды. Күйеу-бала жекеменшік сиыр бағады екен, ол да су-су болып киімдерін ортадағы темір пешке кептіруде. Шыжылдатып, бы-

жылдатып қызым ас әзірледі. Аласа дөңгелек үстелге қойған дастарқан-дағы тағамды жауша жапырып, кеспе қуырдақты сыпырып-сиырып жеп тауыстық.

– Балаларым ашығып қалыпты ғой! – деді қызым қысылып. Күйеу баланың қабағы ашылмайды, көп сөзге жоқ, терлеп-тепшіп шай ішісімен қисая кетіп, қорылдап ұйқыға басты. Түнде қызуым көтерілді, төрт бала кезек-кезек жылайды, бұрышта үйді көшірердей ысқырып-пысқырып барып, жуан қорылға ұласатын күйеу бала билік етпейді. Таңға дейін көз іле алмадым, күйіп-жанып барам, қалшылдап-дірілдеп бірде – өлердей жаураймын да, сәлден кейін қайта пысынап бүкіл тұла бойым оттай жанып, ыстықтап алаурап кетемін. Ақыры шыдай алмай далаға шықтым, бүкіл әлем бозаң тартқан, үлпілдеп әппақ қар жауып тұр.

Үйге қайта кіре бере құласам керек, есімді түк білмеймін. Жедел жәрдем шақырыпты, ол келгенше санды-

рақтап күйіп-жанып, қызуым қырыққа жетіп аласұрып жатыппын. Ертесіне кешке келген жедел жәрдем аудандағы ауруханаға әкеп салды. Ақыры, несің айтайын, екі өкпе қабынып, суық тиген, күркілдеп жөтеліп табандатқан жиырма күн тапжылмай жатып, дертім әзер қайтқандай болды. Балқия хабар берсе керек ұлым Темір мен кіші қызым Жібек келіп қайтты. Мен не дейін? Көз жасыма ерік беріп еңкілдеп, есейіп кеткен балаларымды құшақтап жылай бердім. Соңғы кездері сәл нәрсеге көңілім босап, жылауық болып алдым. Өкелік мейірім көрмеген тірі жетім боп өскен балаларым енесін тапқан бұзаудай құшағыма кіре береді. Бәрінің иықтары бүлкілдеп, қыстыға боздағанда қара жерге кіріп кете жаздадым ғой. Ешқайсысымыз ашылып ештеңе айта алмадық. Тек қайтар кездерінде ұлым:

– «Мамам: «Әкеңе қарсы сөйлемендер. Өкелеріңді кешіріңдер, іздеп тауып алыңдар. Өкелеріңнен артық бұл әлемде жан жоқ, соны түсініңдер», – деп кетті ғой» дегенде тірідей өлдім ғой. Тұлып боп, тілім күрмеліп, екі қызым мен ұлымға тіл қарай алмай жер боп қалдым ғой мен бейбақ.

Балқия ауруханадан үйіне шығарып алып еді, еңтігу басталды, жүрегім атқақтап соғып, бір үрей кеудемді кеулейт өртеп, тұн баласы шоқиып отырып шығатын жаман әдет пайда болды. Қайта ауруханаға түстім, енді қан қысымым көтеріліп кетіпті, жүректе ақау бар. Бұл таулы жер маған мүлде жақпайды. Алматыға барып емделуге қағаз беріп, шығарып салды.

Кардиология ауруханасында жатып шыққан соң, ұлым үйіне алып кетпек болды. Балқияны – тауда, жүрек шыдамайды, кіші қыз – Астанада. Темір демекші, бәрі Тимур деп кеткен балам қабадай сақал-мұрт өсіріп алған, жұмыстан қолы босаса болды мешітте болады. Үйі – қала шетінде, баяғыда өзiм соқсам, әкемнің қара шаңырағының орынында. Ұлым төрт немереммен бірге азан-қазан ғып намаз оқиды, басын шайқап, зікір салады.

Мен атеист-коммунистпін, біртүрлі бат. Жалам қанша уағыз айтып, үгіт-тесе де көндіре алмады. Сақал-мұрты қауғандай, қысқа шалбар кигендер келіп жатады, бәрі бірігіп азан шақырады.

Темір өзi ғана емес төрт ұлын да соңынан ертіп мешіттен қалдырмайды, сақалдылардың үйіне барып, түңі бойы сонда болып қайтады. Келінімді де тұмшалап киіндіріп қойған, қап-қара қалың хиджабын қысы-жазы бүрке-ніп киіп жүрген.

Есік алдындағы шошалада төсегім, сонда жеке жатамын. Қайта-қайта аурухана, санаторийге апарып салады. Балам мен немерелерім кітап, газет оқымайды, телевизор көрмейді. Мен газетсіз өмір сүре алмаймын, күнде ыңқылдап барып киоскпен газет-журнал сатып аламын. Он екі жыл сол шошалада ғұмырым өтті, ешкімге керек емеспін, ешкім мені іздемейді. Өрттей едім, өзiмнің теріме өзiм симай, бықсып жанып, мүлде сөніп, суық күлге айналып бара жаттым ғой.

Темірім дертке шалынды, азып-шегіп, құр сүйегі саудырап қалды. Дәрігер дегеннен өлердей қадады, өзіне де немерелеріме де ине салдырмайтын, дәрі ішкізбейтін қысық мі-

незі морт. Ақыры төсекке таңылды. Үйге шақырып көрсеткен таныс дәрігерім жеке сөйлесіп: «Балаңыз жаман ауруға шалдыққан, енді емдеуге кеш, асқынып кеткен», – деп айтқанда маңдайымнан балғамен ұрғандай есеңгіреп қалдым.

Аппамсадай ірі денелі Темірім жүдеп-жадап шөмііп, құр сүйегі саудырап содан кейін алты ай бойы құр сүлдесі қалып, жатты да қойды. Өз ауруымды ұмытып, жалғыз тал ұлымның асты-үстіне түсіп қараумен болдым. Түк дәрі ішпейді, укол салдырмайды. Қуарып- сазарып қара су ғана ұрттап екі көзі жауғендеп сұлқ жатқанын көргенде жүрегім парша-парша болады-ау...

– Балам, қалайсың? – деймін.

– Жақсы, папа, – дейді кезерген ер-нің әзер қимылдатып.

Құр жаңқа қу сүйек боп, өз қолым-да жан тапсырды. Бүкіл қаба сақалдылар қаптап, ай-шайға қарамай жүгіре көтеріп, сол күні-ақ жерлеп тастады.

(Әңгіме)

Үйге жан адам кіргізбейді, ас дайындаппайды, тек Құран оқытады. Жалғыз тал ұлымнан да айырылдым. Енді бәйбішем мен балам жатқан қос бейітке жұма сайын барып, торығып-толғанып, зарланып ішкі запыранымды ақтарамын. Бәріне өзiм кінәлімін, міне, енді олар тып-тыныш мәңгілік меке-нінде жатыр. Ал мен сүмелек аш тазыдай әлі сүйретіліп жүрмін, әдейі «қорлықтың бар азабын тарт» деп тастап кеткендей, мәңгіріп жүрдім де қойдым. Астапыралла, десеңші содан кейін бар ғой мен бар ауру-дөрттен құлан-таза жазылып шыға келдім. Мендегі барлық сырқатты балам алып кеткен екен ғой...

Айлар алмасып, жылдар жылжып өтіп жатты. Өз қанымнан туылған ұрпағым – немерелерім мүлде жат, бөтен. Зіңгіттей боп өсіп, сақал-мұрттары едірейген олар менімен мүлде сөйлеспейді, тасбиқтарын сылдырлатып басқа әлемде жүр. Бүгінгі күнге қанша айтып, жалынсамда мойындарын бұрғыза алмай зарландым ғой. Олар – зындандағы заһар тіршілікке дуаланған пенделер, ештеңеге селт етпейді. Баламның қырқын да, асын да бергізбеді, бірде-біреуі бейітке де бармады-ау, шіркіндер! Екі үлкен немерем қабат үйленіп, үйге хиджаб киген екі келін түсірді. Тар шалбар киген сақалдылардың қыздары екен.

Шошаладан кетуіме тура келді, жас жұбайлардың бірі соған кіріп алған соң мен Астанаға – кенже қызым-дікіне тарттым.

Жібек жанұшырып қарсы алғанымен, күйеу балам жақтырмады. Екі бөлмелі үйінде енесі, күйеуі, үш баласы жәнә күйеу баламның байдан қайтып келген қарындысы бір ұлымен тұрып жатыр екен. Бұл қаланың жазы аптап қапырық, бармақтай қалың масасы тұн баласы шабуылдап маза бермейді, қысы үскірік боран. Көшеге шықсаң боздаған қара желі сүйегіңнен өтеді. Бір жылдай у-шу өткен шаңыраққа әзер шыдап, келер жазда Алматыма қайттым. Барар жер, басар тауым жоқ, баяғы ұлымдікіне келдім. Көшеге шықсаң боздаған қара желі сүйегіңнен өтеді. Бір жылдай у-шу өткен шаңыраққа әзер шыдап, келер жазда Алматыма қайттым. Барар жер, басар тауым жоқ, баяғы ұлымдікіне келдім, сүмірейіп. Төсек салып сыртқы сарайға орналастырды. Сарайдың бір бұрышында тоқал тарғыл сиыр малжандап бұзауымен байлаулы тұрады, екінші шетінде мен жатамын. Әйтеуір пенсиям бар, өзіме жетеді. Ешқайсысы мені жақтырмайды, мен бір жатқан алжыған кәрі төбет секілді, анда-санда келіндерім тамақ әкеп береді. Ортақ үйдегі дастарқанына да шақырмайды.

Сарайдың бір шетін реттеп, жөндеп, қартонмен бөйдіп қысқа қарай электр пеш қойдырып алдым. «Құдай-ай, неге мені алмайсың», – деп қарғанамын. Неге мені осынша ит қорлыққа салып қойдың? Бәйбішем мен ұлымның қос бейітін барып жалынып-жалбарынамын, бүкіл шерімді айтып, тарқатамын...

– Аға, тамақтан алмадыңыз ғой. Мына наутпен көк шай ішіңізі, – деп шынысына шай құйдым. Ол бір ұрттады да, меңірейіп, бір қауым уақыт сіле-йіп отырып қалды.

– Қанағат қарағым, жақтырып, шошытып алғаным жоқ па?

Алжыған шалдың мылжыңы демессің... Енді ақырына дейін тыңда. Заман бұзылды ма, адам бұзылды ма? Тірі жүре берген соң, небір сойқан сорақыны көре береді екенсің. Бір күні

төрт немерем мен жатқан сарайға кіріп кеп тізіліп тұра қалды. Тұңғыш немерем бірден сөз бастады.

– Ата, өзіңіз білесіз, менің де, мына інімнің де үш-үштен баласы бар. Енді мына соңғы екі інімді үйлендірмекшіміз. Мына сарайды бұзып, тез арада екі бөлмелі там салып алуымыз керек, – деді қауғайда аузы-мұрынын басқан сапсиган сақалын сипап.

– Мен қайтемін? – дедім немереле-ріме жауғендей қарап.

– Оны да ойластырдық. Сізді қарттар үйіне өткіземіз, – дегенде тастебемнен таспен ұрғандай тілім аузыма сыймай шөкііп отыра қалдым.

Атаңа нәлет, осы босағада неге өліп қалмадым. Ендігі өмірім не болмақ? Баяғы Болатбай бидің ұрпағы Бектасов деген ректор, министр болған дөкей ел-жұртына, бала-шағасына сыймай қарттар үйінде жатыр дейтін болды ғой. Қарабет болдым, қасірет қой бұл.

– Ата, құжаттарыңызды дайындаңыз. Алхамдулла, келесі аптада апарып тастаймыз, – деді де төртеуі тізілген қалпы шығып кетті. Ама! жоқ, Алматыдағы Момышұлы көшесіндегі қарттар үйін барып көрдім. Екі адамға бір бөлме, дәрі-дәрмегің көтерген медиктер жүгіріп жүр. Тап-таза. Тек бұл жерге жатуға кезекке тұрады екенсің, осында жатуға арыз жазған кемпір-шалдар көп, үш-төрт жылсыз мүлде орналаса алмайтынымды айтып бастығы сөзбен сылап-сипап шығарып салды.

Талғар қаласындағы қарттар үйіне барып көрсем, бұл – жекеменшіктікі, ақша төлейсің. Ескі барак үйлерде бір бөлмесінде бес-алты көзжіреген кәрілер ыңқылдап жатыр. Астана түбіндегі төрт қабатты қарттар үйінде қазақтар аз. Көбісі – басқа ұлт. Ұсқынсыз алқаш, бомждар шетінен. Не істеймін? Тұңғышым Балқияның жеті баласы бар, кенже қызым әлі үйін кеңейте алмай жүр. Күйеу бала араққа салынып, жұмыстан шығып қалыпты.

Сордан арылмаған тайқы маңдайымды тоқпақтап не істерімді білмеймін. Қайда, кімге барамын? Қанағат, шәкірттерімнің ішінде зейіндісі едің. Ойлап-ойлап саған келуді жөн санадым. Сен горсобестің бастығына мені алып кір, Алматыдағы дом presta-релхқа орналастыр, шырағым. Осы тілегім, аманат саған!

Даяшымен еспешот айрылысып далаға шығысымен горсобестің бастығына қалта телефонмен хабарлас-тым. Жұмысында отыр екен: «Келіңіз», – деді. Қазір көз келген мекемеге кіру – қияметтің қылкөпірінен өтуден әрмен қиын. Сыртқы есіктегі полицейден өтіп, үшінші қабаттағы күзетші тергеп, бастыққа әзер кірдік. Өз-өзінен шаршап отырған, жасына жетпей кемпір боп кеткен бастық әйел көзділдірігінің астымен сүзіле қарап, әңгімемді тоқтатып тастап.

– Ол жерге жатуға мыңнан астам кезекте тұр. Өр тоқсан сайын арнайы комиссия кезек бойынша кімді жатқызатынын шешеді. Қарттар үйіндегі өлген, кеткендердің орнына соларды жатқызамыз, – деді әңгіме бітті дегендей қос алақанын жайып.

Пушкин көшесімен төмен қарай жүріп келеміз. Ойы, сөзі бұзылмаған, құлағы да естиді. Бұл бейбақ сормандай қарияға әбден қиын болды-ау...

– Кәужереп құр сүйегі қаңсыған қақсаған тірі өлік мен сілімтік кімге керекпін, а? Жүрегім өртеніп тұр. Өзімнің қаным ғой дейтіндер тасжүрек, қатыгез боп кетіпті. Зауал ғой бұл. Бәріне өзiм кінәлімін! Тек қана өзiм! Өткен, шіркін, өмірімді қайта бастасам ғой... Өткен-ай!.. Торығып, өкінемін, бәрі кеш, – деп ол кеудесін қара жүрсінді. Автовокзалға апарып, таскисге ақшасын төлеп, үйіне дейін жеткізіп салуын тапсырдым.

– Қарағым, Қанағат, айып етпе! Сені шаршатып жібердім бе? Атандың назары жығылғанымен, сен сияқты асыл інімнің базары тарқамасын. Мә, мына беторамалды алшы. Қанша қауқуып жүрем дейсің, сыртым – бүтін, ішім – шер. Олай-бұлай боп кетсем кім маған жыртқы таратады. Мынау сол жыртқысым, – дегенде Бектасов ағайдың көзі суланып, дауысы дірілдеп кетті.

Біздің елде пайғамбар жасынан асқан кісі қайтқанда қойғаннан кейін бейіті басында құлаш кездеме жыртып, «жыртқы» деп тарататын. Кейінгі жылдары жыртқы деп, осындай беторамал үлестіретін салтқа айналды.

«МЕНИҢ АУЫЛДАСТАРЫМДЫ» ОҚЫҒАННАН КЕЙІН...

Ұлылар елінің ұнпарағы – Абай облысына тарайтын «Semei tanu», «Вести Семей» газеттерін ұзақ жылдар бойы үзбей оқып келеміз. Бүгін менің қолымда басылымның биылғы жылдың 16 және 23 қаңтары күндері шыққан №4 және №6 сандары. Бұл сандарда журналист Риза Асанқызының «Менің ауылдастарым» атты әлеуметтік очеркі жарияланды. Көптеген оқырманның көңілінен шыққан (сеніммен айтып отырмын) бұл очеркті өз басым үлкен қызығушылықпен, ынтамен екі мәрте оқып шықтым. Газетті жауып қоя салуға қимай, қолыма қалам алып, автор толғаған ойды әрі қарай жалғастыруды жөн санадым.

Шынында да, уақыттың қалай өткенін байқамай да қалыппыз. Балалық шақ, жастық кезең, оқу, қызмет, бала тәрбиесі... бәрі өткен шақтың еншісінде қалды. Десек те санамызда сақталған дүниелер аз емес. Ең бастысы – бәріміздің ауылда өсіп, ауылдан түлеп ұшқанымыз. Бүгінгі өңгімеіміздің өзегі де – осы. Үш-төрт ауылдас басымыз қосыла қалса, «есінде ме...», «білесің бе, сол көршіміз...» деп, ауылымыз, ауылдастарымыз жайлы талай өңгіме тиегің ағтамыз. Сол сәтте теледидар да, телефон мен смартфон да жайына қалады.

Очеркті қайта орасақ, Осындай тақырыпты тауып, оны жүрек сүзгісінен өткізіп, әбден пісіріп оқырманға ұсынудың өзі – үлкен батылдық. Бұл – журналистік ізденістің нәтижесі, «үңсіз өткен ғұмырларға қойылған қарапайым ескерткіш».

Очеркті оқи отырып, әр жолына еріксіз үңілесің. Иә, ауыл туралы өңгіменің жөні бөлек. Әр ауылда, ата-әжелеріміз бен әке-аналарымыздан кейін, өз Райхандары, Рахилалары, Рәтәй, Бақыт, Жәмкендері, Кәмәлі, Раузасы, Мариясы болды. Әрқайсысы әр ауылда өмір сүрсе де, тағдырлары ұқсас еді. Бөле-жара айтатын ештеңе жоқ: бала-шаға, үй шаруасы, дала жұмысы, мал күтімі, қорақпсы, бау-бақша, күнкөріс... Автор айтқандай, «бір-бірімен туыстай болып кеткен көршілердің қуанышы да, қайғысы да ортақ болатын».

Автордың тіл байлығы, ой ұшқырлығы, байқағыштығы оқырманды бейжай қалдырмайды. Менің назарымды аударғаны – журналистің шығармашылық қуаты. Бұл салада жүргендер оқырман хаттарын оқи отырып, бірде қуанып, бірде ренжиді – әртүрлі жағдай болады. Ал өздеріне келгенде, «жақсы сөз – жарым ырыс» екенін ұмытып, көбінесе үңсіз қалатыны рас. Айтайын дегенім – автордың қаламынан көлемді, мағыналы шығарма туған. Кейіпкерлердің болмысын ашудағы дәлдік, өмірге берген бағасы – соның дәлелі. Мәселен, «қазақ ауылының әйелі өз тағдырын көбіне талқыламайды, таласқа салмайды. Оның көнбестігі – көну емес, ішкі тәкаппарлық» деген ойдың өзі қаншама мағына береді. Немесе: «Қазір өткенге ой жүгіртсем, ол өз өмірім емес (Рәтәй апасы - автор), өзгенің өмірін түгендеп жүріпті...». Міне, бір шаңырақтың ғана емес, тұтас ауылдың тарихын арқа алп өткен жанның бейнесі. Автор айтқандай, дәл осындай әйелдердің арқасында ауыл аман қалды.

Тағдыр, болмыс... күнделікті тіршілік, бала тәрбиесі, жоқтан бар жасап, дастарқан жаю, үйлендіру, ұзату, үлкенді сыйлау, түсіну, тыңдай білу, сабыр сақтау – мұның бәрін өмірдің өзі үйреткен. Автор осының бәрін жіліктеп, көп нәрсенің бетін ашып, оқырманға үлкен рухани сый жасады. Бұл – батырлар галереясы, бұл – өмір мектебі.

Сабырлы, өмірдің қадірін түсінетін, үлкенге құрмет көрсете білетін жастарымыз көп болса екен дейсін. Өкінішке қарай, Шерхан Мұртаза айтқандай, әйтеуір, «бір кем дүние».

Полигон туралы да өте орынды айтылған, оның өзі бір тақырып... Айтар ой көп, бірақ автордан асып сөйлеу мақсат емес. Дегенмен қазіргі таңда бар: осындай шығармашылық дүниелер жиі жарық көрсе. Өйткені, автордың өзі айтқандай, бұл – жоқтау емес, бұл – ауыл тағдыры.

Бүгінде ауыл туралы ән көп. Бірақ ауылға деген сағынштан да маңыздысы – ауыл адамдарына деген құрмет, оларды ұмытпау, түсіну, іздеп бару. Бұл – үлкен тарихты білу, тағылымын алуден сөз.

Тақырыпты терең аша білген авторға алғыс айтқым келеді. «Бұл - ескерту», – деп аяқтайды ол очеркті. Бұл ескерту тек полигон жаралаған бесіктер үшін ғана емес, тұтас ауыл үшін ескерту деп қабылдануы керек. Өйткені сөз АУЫЛ туралы. Сөздің қадірі де осында.

Зоя БУЛАНОВА,
Үржар ауданының Құрметті азаматы,
Үржар ауданы

«Қарты бар үйдің қазынасы бар» дейді дана халқымыз. Алайда көп жасау бір басқа да, ақсақалдыққа лайықты ғұмыр кешіп, қазыналы қария атану бір басқа. Өкінішке қарай, тағылымы мен парасатын танытып, ақылшы болып, айналасына мейірім шуағын шашып жүрген қарттарымыздың қатары сиреп барады. Ал сол аздық ішінде саналы ғұмырын ел дамуына арнаған, әмірі өнегемен өріліп, адамгершілік болмысымен көпшіліктің ілтипатына ие болған жандар қашанда құрметке лайық. Осындай ардақты азаматтардың бірі – облыстың сауда саласында ұзақ жылдар бойы лауазымды қызметтер атқарып, бүгінде тоқсанның төріне шығып отырған Ұзақбай Омарұлы Мұқашев.

ҒИБРАТТЫ ҒҰМЫР ИЕСІ

үшін үлкен бөлмедей болып еді.

Ұзақбай Омарұлының отбасында төрт перзент дүниеге келді. Тұңғышы Сәуле Ұзақбайқызының мамандығы – дәрігер, Семейдің жедел жәрдем ауруханасының эндокринология бөлімінің меңгерушісі. Майя мен Дамира есімді қыздары әке жолын қуып, сауда саласында еңбек етеді. 1968 жылы дүниеге келген ұлы Қайрат Ұзақбайұлы Семейдің педагогикалық институтын тамамдаған.

Отбасында балаларға қатал тәрбие берілді. Ұлы мен қыздары жауапкершілік, мейірімділік пен шынайылық сияқты асыл қасиеттерді бойларына сіңіріп өсті. Зоя апамыз шаңыраққа келген әрбір қонақты жылы қабақпен қарсы алып, лайықты құрмет көрсетті. Ұзақбай аға да жұбайына әрдайым ілтипат танытты. Түрлі демалыс, сауықтыру орындарына апарып, Алматының көктемгі бәйшешектерін сыйға тартып отыратын.

Ұзақбай Омарұлы салауатты өмір салтын берік ұстанады. Болмысы қарапайым, тірлігі тұнық. Осы уақытқа дейін шылым шегіп көрмеген ағамыз таңғы жаттығуларын үзбей жасайды. Қазір саяжайында немерелерін тәрбиелеп, шөберелерін күтіп жүрген жайы бар.

Айналасына мейірім шуағын төгіп, жана-шырлық танытып жүретін Ұзақбай Омарұлы туған жерінің өсіп-өркендеуі үшін аянбай еңбек етті. Рым Байғонысов, Тұратай Сүлейменов, Иван Афанасьевич Шерин, Жәкен Сугралін, Чимбулат Уразбаев, Қанат Смағұлов, Ғазиза Құрманғалиев сынды өмір жолында жолыққан жаны ізгі азаматтарға әрдайым ризашылығын білдіріп отырады.

Ұзақбай Омарұлы, Сіз мәнді де мағыналы ғұмыр кешіп, 90 жастың салиқалы биігіне көтеріліп отырсыз. Өскеанды ұрпаққа бағыт-бағдар көрсете білдіңіз. Осындай аға буынның өнегелі істерін үлгі етіп, тағылымды өмір жолынан қуат алған талай ұрпақ азамат болып қалыптасты. Сан мыңдаған ұрпақ даңқты екелердің адами қасиеттерін бойына сіңіріп, дәстүр сабақтастығымен кейінгі буынға аманаттап келеді. Өмір соңлақтарында өзінен кейінгі толқынға адами болмысымен, кесек істерімен үлгі бола білген аға ұрпақ өкілдерін құрмет тұту — халқымызға тән қасиет. Халқымыз қашанда үлкенін қадірлеп, ақсақалын ардақтаған. Сіз де артыңызда із қалдырып, ақсақал атануға әбден лайықты ғұмыр кештіңіз. 90 жастың биігіне абыроймен шығып отырсыз. Бүгінгі мерейтойыңыз жарқын да өнегелі өміріңіздің жемісі іспетті.

Құрметті Ұзақбай Омарұлы! Сізді 90 жас мерейтойыңызбен және Зоя апамызбен отасқандарыңызға 67 жыл толуымен құттықтаймыз! Өміріңіздің жалғасы – ұрпақтарыңыз бен жақындарыңыздың ортасында ақылшы болып, аман-есен отыра беруіңізге тілектеспіз. Сіздей өмірден түйгені мол қазыналы қарияның тәжірибесі, ақыл-кеңесі жас буын үшін әрдайым қастерлі құндылық болып қала бермек. 90 жасыңыз құтты болсын!

Гүлім ЗАМАНБЕКҚЫЗЫ

ЕРІКТІЛЕР АКЦИЯСЫ

РАМАЗАН АЙЫНДАҒЫ ІЗГІ ІС

Еріктілер акциясы – қоғамдағы әлеуметтік жауапкершілікті арттырып, мұқтаж жандарға қолдау көрсетуге бағытталған игі бастама. Акцияның негізгі мақсаты – әлеуметтік жағдайы төмен отбасыларға, қарттар мен мүмкіндігі шектеулі азаматтарға нақты көмек көрсету, мейірімділік пен жанашырлық сынды адами қасиеттерді кеңінен насихаттау.

Абай облысы бойынша Мемлекеттік қазынашылық департаментінің басшысы Мұқтар Төлегенұлының бастамасымен Еріктілер акциясы аясында әлеуметтік жауапкершілікті нығайтуға бағытталған қайырымдылық шарасы ұйымдастырылды. Іс-шара барысында жалғызбасты ана мен екі мүмкіндігі шектеулі баласы бар мұқтаж отбасыға қолдау көрсетілді.

Департамент қызметкерлері отбасының тұрмыс жағдайымен танысып, қажетті азық-түлік пен күнделікті тұрмысқа қажетті заттарды табыстады.

Қасиетті рамазан айында жасалған бұл игі іс – ұжымның бірлігі мен жауапкершілігінің, қоғамдағы әлеуметтік осал топтарға деген жанашырлығының айқын көрінісі.

А. МУКАТАЕВА,
Абай облысы бойынша
Мемлекеттік қазынашылық
департаменті
басшысының орынбасары

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ

ТІЛ МЕРЕЙІ – ЕЛ МЕРЕЙІ

Әлемдегі тілдердің нақты санын анықтау мүмкін емес. Бір деректерде тілдердің саны 10 мыңға жуық деп көрсетілсе, басқалары 7 мың немесе 6 500 тіл бар деп жазады.

Ал әлемде сөйлеушілер саны 100 мыңнан астам небәрі 100-ге тарта тіл ғана бар екен. 10 млн-нан көп адам сөйлейтін тілдердің саны 40-қа жуық екен. Қуанышқа орай, сол 40 тілдің қатарында қазақ тілі де бар, ал бұған дейін ол әлемдегі 71 ірі тілдің қатарында саналатын.

Қазақ тілі түркі тілдері ішінде сөздік қоры ең бай тілдердің бірі ғана емес, сонымен қатар әлемдегі ең таза тілдердің бірі болып саналады. Сөз қорының 60 пайызы түркілік түбірлі сөздерден тұрады. Түркі тілдері арасында таралуы бойынша қазақ тілі үшінші орында, түрік және өзбек тілдерінен кейін келеді.

Тіліміздің мәртебесі – еліміздің мәртебесі. Ана тілімізді құрметтеп, бағалай білсек, еліміздің өңесі де биік болады. Тіл – әрбір ұлт үшін қастерлі құндылық. Сондықтан әрбір адам өз ана тілін көзінің қара-

ҰРПАҚТАР САБАҚТАСТЫҒЫ

Семей қаласындағы №49 жалпы орта білім беретін мектепте «Талантты ардагер – талапты жас ұстаз» атты қалалық фестиваль өтті. Қалалық ардагерлер кеңесі мен білім бөлімі бірлесе ұйымдастырған бұл іс-шараға ардагер ұстаздар, жас мұғалімдер, білім бөлімі өкілдері мен қала жұртшылығы қатысты.

ҰСТАЗДЫҚ ҰЛАҒАТТЫҢ АЛТЫН КӨПІРІ

Гүлім ЗАМАНБЕКҚЫЗЫ,
«Semei tanu»

Іс-шараға сондай-ақ Абай облыстық ардагерлер кеңесінің төрағасы М.Әлин, Семей қалалық білім бөлімінің басшысы Д.Асқарова, қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы К.Құсманұлы, сонымен қатар кәсіподақ ұйымы мен әжелер алқасының, мәдениет және өнер саласының өкілдері қонақ ретінде шақырылды.

Фестивальдың басты мақсаты – білім саласына еңбек сіңірген ардагер ұстаздардың мол тәжірибесін жас мамандарға үлгі ету, ұрпақтар сабақтастығын нығайту, ұстаз мәртебесін арттыру. Шара барысында «Ұстаз – ұрпаққа өнеге, өмірге бағдар беретін шамшырақ» деген тұжырымның мән-мағынасы терең ашылып, ардагер мен жас ұстаздың ортақ миссиясы айқын көрініс тапты.

Салтанатты жиын рух-ты әндерден құралған попуримен басталды. Фестиваль-шымылдығын №49 мектептің «Жұлдыз» вокалды студиясының балалар хоры ашты.

Фестивальдың ашылуында сөз сөйлеген Мұратказы Әлин жастарға тәлім-тәрбие беру-де мұндай мазмұнды басқосу-лардың маңызы зор екенін атап өтті. Сондай-ақ биылғы жылдың ел және өңір үшін тарихи маңы-зы зор жыл болып отырғанына тоқталып өтіп, Берік Уәлиұлы басшылыққа келген уақыттан бері өңірде жүйелі жұмыстар атқарылып жатқанын айтты.

Фестиваль барысында білім мен өнерді, тәжірибе мен жанаушылықты тоғыстырған мазмұнды бағдарламалар ұсы-нылып, мұғалім мамандығының қоғамдағы орны, ұрпақ тәрби-есіндегі аға буынның рөлі кеңі-нен насихатталды. Ардагер ұс-

таздардың өмірлік тәжірибесі мен жас мамандардың тың иде-ялары үндескен бұл тағылым-ды шара қатысушыларға ерек-ше рухани серпіліс сыйлады.

Келесі кезекте сөз алған қалалық білім бөлімінің басшысы Дидар Асқарова ардагер ұстаз-дарға алғысын білдіріп, олар-дың мол тәжірибесі мен қажы-рылығын еңбегі, белсенділігі мен ұйымшылдығы жас буынға үл-гі-өнеге екенін атап өтті.

- Ардагерлер кеңесінің жұ-мысымен жақсы танысып, Қызмет барысымен қай кезде барсақ та, жинақы кабинеттері мен бір мақсатқа жұмыла еңбек етіп жүрген ұйымшыл ұжымды көреміз. Үнемі тың бастамалар көтеріп, елге пайдалы істердің басы-қасында жүретін ардагер-лердің қажыр-қайраты еріксіз таңғалдырады. Сол сәтте «Мен не тыңдайды? Осы ардагер жасына жеткенде біз де кейін-гі ұрпаққа өнеге боларлық игі істер атқара аламыз ба?» деген ой келеді. Сіздер жас ұрпақ тәрбиесіне атсалысып, ұстаз-дарға үнемі қолдау көрсетіп ке-

лесіздер. Сіздерге алғысымыз шексіз. Баршаңызға толағай та-быстар тілеймін!- деді.

Фестиваль барысында са-йысқа қатысқан мектептер қатарында Шөкәрім аты-ндағы көпбейінді №5 гимна-зия, №№17, 19, 42, 49 жалпы орта білім беретін мектептер, Қ.Рысқұлбеков атындағы №33 гимназия мен Ы.Алтынсарин атындағы №37 мектеп-гима-зиясы бар. Әділ қазылар алқа-сының шешімімен бас жүлде №49 жалпы орта білім бере-тін мектепке берілді. I орын-ды №5 және №17 мектептер, II орынды №19 және №37 мек-тептер, ал III орынды №33 және №42 мектептер иелен-ді. Фестивальды ұйымдасты-рып, өткізуде Семей қалалық білім қызметкерлері ардагер ұстаздар кеңесінің төраға-сы Серікбол Көппайұлы мен орынбасары Жанат Сембаева сынды ардагер ұстаздардың еңбегін ерекше атап өтуге бо-лады.

«ABAI AIMAQ MEDIA» ЖШС ұжымы әріптесіміз Жадыра Төлегенқызының әкесі

Сарбосы Төлеген Саматұлының

мезгілсіз қайтыс болуына байланысты отбасы мен туған-туыстарына қайғыларына ортақта-сып, көңіл айтады.

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ НЕГІЗІНДЕГІ «ӨМІР САҒАТЫ»

**King's College London ға-
лымдары денсаулық сақтау
саласында серпіліс жасап,
адамның өмір сүру ұзақы-
тығы мен денсаулық жағ-
дайын болжай алатын жа-
санды интеллект негізіндегі
бірегей «сағатты» әзірледі.**

Алайда метаболикалық жас нақты жастан төмен болған жағдайда (яғни қартаю баяу жүргенде) бұл әрдайым мықты денсаулықтың кепілі бола бермейді. Ғалымдардың айтуынша, толық қорытынды жасау үшін қосымша зерттеулер қажет.

Авторлардың пікірінше, MileAge технологиясы профилактикалық медицинаны түбегейлі өзгертуі мүмкін. Ол денсаулықтың нашарлау белгілерін ерте анықтауға және өмірді ұзартуға бағытталған шараларды дер кезінде қабылдауға мүмкіндік береді. Болашақта мұндай «сағаттар» денсаулықты бақылауға және өмір салтын бейімдеуге арналған жеке құралға айналып, қартаю үдерісін барынша баяулатуға көмектесуі ықтимал.

Бұл «өмір сағаттары» бізге тек қанша уақыт қалғанын білуге ғана емес, сонымен қатар сол уақытты сапалы өткізуге әрі денсаулығымызды қалыпты ұстауға мүмкіндік береді.

Қан құрамының деректерін пайдалана отырып, зерттеушілер MileAge деп аталатын метаболикалық жасты анықтау әдісін жасады. Бұл көрсеткіш ағзамыздың ішкі жүйесінің қаншалықты «биологиялық тұрғыдан жас» немесе «көрі» екенін көрсетеді.

Science Advances порталында жарияланған зерттеу аясында команда UK Biobank ұсынған 225 мыңнан астам адамның деректері негізінде 17 оқыту алгоритмін дайындады.

Жасы 40 пен 69 аралығындағы қа-

тысушылар өздерінің метаболиттерін — зат алмасу процесінде түзілетін молекулаларды — талдауға мүмкіндік берді. Нәтижесінде метаболикалық «сағаты» хронологиялық жасынан озып кеткен адамдарда («дельта MileAge») созылмалы аурулар, әлсіздік және өлім қаупінің жоғары болуы жиірек кездесетіні анықталды. Сондай-ақ оларда қартаю үдерістерімен және жасқа байланысты аурулармен, мысалы атеросклерозбен, тікелей байланысты жасушалық «қалпақшалар» — теломерлердің қысқаруы байқалған.

БЖЗК 2026 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша қазақстандықтардың зейнетақы жинақтарының көлемі 25,97 трлн теңгеден асты. 12 айдағы өсім 3,18 трлн теңгеге немесе 13,9%-ға өсті.

НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕР ТҰРАҚТЫ ӨСІМ КӨРСЕТТІ

2026 жылдың 1 қаңтарында міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ) есебінен қалыптасқан зейнетақы жинақтарының көлемі 24,48 трлн теңге. 12 айдағы өсімі — 11,9%.

Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ) бойынша зейнетақы жинақтары — 726,58 млрд теңге, 12 айдағы өсімі — 11,1%.

Бір жыл ішіндегі ең үлкен өсім — 22,6% ерікті зейнетақы жарналары (ЕЗЖ) бойынша жинақтар көрсетті, олардың 2026 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша көлемі 9,73 млрд теңге.

Салымшылардың (алушылардың) зейнетақы шоттарына 2024 жылғы 1 қаңтардан түсе бастаған жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары (ЖМЗЖ) 2026 жылдың 1 қаңтарына 760,15 млрд теңге болды.

Түсімдер

Зейнетақы жинақтарының көлемі зейнетақы жарналары мен инвестициялық кіріс түріндегі кіріс ағындары есебінен ұлғаяды. Бір жыл ішінде салымшылардың жеке және шартты зейнетақы шоттарына 3 251,67 млрд теңге түсті, өткен жылдың сәйкес кезеңіндегі көрсеткіштен 16,6%-ға (немесе 462,28 млрд теңгеге) артық.

МЗЖ есебі жүргізілетін жеке зейнетақы шоттарына (ЖЗШ) 2025 жылдың басынан бастап 2026 жылғы 1 қаңтарға дейін 2 659,56 млрд теңге (өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда МЗЖ көлемі 8,9%-ға ұлғайды), МКЗЖ — 133,37 млрд теңге (өсім — 17,4%), ЕЗЖ — 2,32 млрд теңге түсті. 12 айдағы ЖМЗЖ есебінен жарналар 456,42 млрд теңгені құрады.

Төлемдер мен аударымдар

2025 жылы БЖЗК-дан жарналардың барлық түрлері бойынша жасалған төлемдер мен сақтандыру ұйымдарына аударымдар 2 051,05 млрд теңгені құрады. Бұл бытыр жасалған төлемдер көлемінен 54,9% немесе 727,20 млрд теңгеге көп.

Зейнет жасына толуына байланысты төлемдер жыл бойына 24,4% ұлғайып, 01.01.2026ж. 254,13 млрд теңгеге жетті. БЖЗК-дан зейнет жасына толуына байланысты кесте бойынша берілетін орташа айлық төлем — 35 970 теңге.

2025 жылы тұрғын үй жағдайларын жақсартуға және емделуге арналған біржолғы зейнетақы төлемдері (БЗТ) 1 254,57 млрд теңге, мұрагерлік бойынша 58,15 млрд теңге, ҚР-дан тыс жерге тұрақты тұруға кетуге байланысты 43,75 млрд теңге, мүгедектігі бар адамдарға — 3,10 млрд теңге, жерлеуге — 10,46 млрд теңге көлемінде төлем жасалды. Сақтандыру ұйымдарына 426,89 млрд теңге аударылды.

ЖЗШ саны

2026 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша БЖЗК-дағы зейнетақы шоттарының жалпы саны — 18,24 млн. бірлік (12 айдағы өсім — 1,06 млн бірлік немесе 6,2%). Бұл ретте салымшылардың (алушылардың) БЖЗК-дағы ЖЗШ саны 2026 жылдың 1 қаңтарына 12,72 млн бірлік болды. Оның ішінде: 11,30 млн - МЗЖ бойынша, 764,1 мыңы - МКЗЖ бойынша, 466,3 мыңы — ЕЗЖ есептелетін шоттар.

Айта кетейік, МЗЖ есебі жүргізілетін шоттардың жалпы санына (11,30 млн бірлік) елден тысқары жерлерге тұрақты тұруға кеткен, бірақ жинақтарын алу үшін жүгінбеген алушылардың, мұрагерлері зейнетақы жинақтарын мұраға ресімдемеген қайтыс болған салымшылардың, 2017 жылдан бастап зейнетақымен мемлекеттік қамсыздандырылуға толық ауыстырылған ескері қызметшілердің және шоттарына Қазақстан заңнамасына сәйкес жарналар түспеуі тиіс салымшылардың (алушылардың) басқа да санаттарының шоттары кіреді.

Сондай-ақ, халықаралық тәжірибеге сәйкес күнтізбелік жыл ішінде кемінде бір рет болса да жарна түскен ЖЗШ белсенді болып саналатынын айта кеткен жөн. Есепті кезеңнің қорытындысы бойынша МЗЖ түсетін белсенді ЖЗШ-ның нақты үлесі жарналар жүзеге асырылуы мүмкін және 2025 жылғы 1 қаңтарға дейін ашылған шоттарды және 2025 жылы ашылған жаңа шоттарды қамтитын 10,11 млн ЖЗШ-ның жалпы санынан 71,29% (7,21 млн шот) құрады.

БЖЗК-дағы ЖМЗЖ туралы мәліметтер ескерілетін шартты зейнетақы шоттарының саны - 5,51 млн бірлік. Зейнетақы активтеріне қатысты барлық өзекті ақпарат epnf.kz сайтындағы «Статистика және аналитика» бөлімінде орналастырылған.

«БЖЗК» АҚ баспасөз орталығы

Арктика мен Антарктида

Арктика – Жер шарының солтүстігінде орналасқан ерекше аймақ. Мұнда мұз басқан мұхиттар, қыс мезгілінде толассыз қараңғылық және шексіз аяз билік етеді. Бұл өңір табиғаттың қаталдығына қарамастан, өзінің биологиялық әртүрлілігімен, географиялық ерекшеліктерімен және климаттық маңызымен адамзатты таңғалдырып келеді. Арктика туралы көпшілік бермейтін сирек деректер мен қызықты мәліметтермен таныс болыңыз.

терілуіне және экожүйелердің бұзылуына әкелуі мүмкін. Мұз еруі салдарынан кеме қатынасы үшін жаңа жолдар ашылууда. Бұл солтүстік теңіз жолының стратегиялық маңызын арттырып отыр.

Арктикада мұқ, қына және сирек гүлді шөптер ғана өседі. Ауа райының қолайсыздығына қарамастан, мұнда ғылыми станциялар жұмыс істейді. Бұл станциялар климат, биология, геофизика сияқты бағыттарда зерттеулер жүргізеді. Арктикада тұман жиі болады және ол көбінесе теңіз суының салқындануынан пайда болады. Бұл жағдай кеме қатынасын қиындатады.

Арктиканың экожүйесін қорғау үшін халықаралық келісімдер мен жобалар қабылданған. Бұл аймақтың табиғи тепе-теңдігін сақтау бүкіл әлем үшін маңызды саналады. Арктиканың тағдыры — бүкіл адамзаттың ортақ жауапкершілігі. Сондықтан бұл ерекше аймақты сақтау — болашақ ұрпақ үшін аса маңызды міндеттердің бірі.

Арктика мен Антарктида жер шарының екі полюсінде жатқан суық аймақ. Біреуі оңтүстік полюсте, біреуі солтүстікте жатыр.

Арктика — Жер шарының солтүстік полярлық аймағы. Физика-географиялық аумақ. Солтүстік мұзды мұхит пен оған жапсарлас аралдарды қамтиды. Арктиканың

оңтүстік аумағы солтүстік полярлық шеңберімен шектесіп жатыр. Қызығы сол — екеуі екі полюсте, суық аймақта жатса да, температурасы екі түрлі. Яғни, Арктика жылылау. Мұның бірнеше себебі бар.

Біріншіден, Солтүстік мұзды мұхит Атлант мұхитымен шектесіп жатқандықтан, одан жылу алып жатыр. Гольфстрим жылы ағысы суық мұхитқа әжептәуір жылу әкеледі.

Екіншіден, Солтүстік мұзды мұхитқа құйып жатқан Еуразия мен Солтүстік Американың өзендері де жылы. Ол да Арктиканы жыл сайын жылумен қамтып отырады. Антарктидада жаз ұзағырақ әрі 7 пайыз күн сәулесін көбірек алса да, жылу ағыс пен жылы өзеннен құралақан.

Үшіншіден, Антарктида Арктикаға қарағанда биірірек жатыр. Антарктида құрлығының орташа биіктігі — 2000 метр. Ал Арктиканыкі — 900 метрдей. Сондықтан Антарктиданың қалың мұз бен тоң басып жатыр. Мұздықтың орташа биіктігі — 1800 метр. Антарктиканың таулы, қырат жерлері көп. Ал Арктикадағы мұздық теңіз деңгейімен бірдей.

Екі полярлық аймақтың биіктігі әртүрлі болғандықтан, бірінде 25-28°C болса, екіншісінде 13°C.

Қызықты деректер

* Тарақан 1 секундта 50 рет жерге тиіп, қайта көтеріле алады

* Олар қараңғыда жақсы көреді, күндіз көрінсе, көптеп таралып кеткенінің белгісі

* Тарақандардың ДНҚ-сында антибиотикке төзімділік гені бар — бұл олармен күресте қиындық туғызады

* Тарақан — тіршілікке ең төзімді, бейімделгіш әрі күрделі жүйесі бар жәндік.

* Тарақандар иіс пен дәм сезуге өте қабілетті — олар антенналар арқылы 1 нанограмм иісті таниды

* Олар топпен байланыса алады, бір-біріне сигнал береді

* Қауіп төнгенде тез шешім қабылдайды, есте сақтау мен бағытты есте ұстау қабілеті бар

* Тарақандар ыстық пен суыққа, аштық пен уға төзімді. Олар 7 күн суысyz, 30 күн аш жүруі мүмкін. Бассыз да бір апта өмір сүре алады — өйткені тыныс алу жүйесі денесінде орналасқан

* Бұл жәндікке сәуле, радиация, у да онша әсер ете бермейді. Сондықтан да олар ядролық апат кезінде тірі қалады деген аңызға айналған пікір бар (және ол негізсіз емес).

Материалдар ғаламтор беттерінен алынған

«Семей таңы» газеті 1969 жылы «Құрмет белгісі» орденімен, 2009 жылы Қазақстан Республикасы Президентінің бұқаралық ақпарат құралдары саласындағы грантымен марапатталған.

Директор – Риза АСАНҚЫЗЫ МОЛДАШЕВА

Бас редактор – Роза ПУШПАҚОВА

www.semeytany.kz

ABAI AIMAQ медиахолдингі

www.semeytany.kz Email: info@semeytany.kz

Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі Ақпарат комитеті берген қайта тіркеу куәлігі № КЗ49VPY00121173, 05.06.2025 ж.

Газет «ABAI AIMAQ MEDIA» ЖШС компьютерлік орталығында теріліп және беттеліп, «Басып шығару баспасы» «Рекламның даярдаушысы» ЖШС (Өскемен қаласы, Абай даңғылы, 20) баспа орталығында объектілік өзгерткішпен басылған шығады.

Индекс 06061. Тел.: 8775 433 44 08. Бағасы келісімді.

Аптасына екі рет - сәтсенбі, жұма күндері шығады.

Жарияланған мақалалардың авторлардың пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама үшін жауапкершілік жарнама берушілердің құзырында.

Меншікті тілшілеріміз: Бороудилихада - 8 776 740 87 21, Бесқарағайда - 8 775 433 44 08.

Редакцияның мекенжайы: F18A5H3, Семей қаласы, Қайым Мұхамедханов көшесі, 12. Тел.: Директордың қабылдау бөлмесі - 52-36-57; бас редактор - 52-04-75; редактордың орынбасары - 52-09-84; жарнама және баспасөзге жазылу бөлімі - 56-08-03; факс - 52-04-75; бухгалтерия - 52-38-32

ШЫҒАРЫЛЫМНЫҢ ТАРАЛЫМЫ 30 155

Кезекші редактор Гүлім ЗАМАНБЕКҚЫЗЫ

ЭФИРНАЯ СПРАВКА № 5 от 25.02.2026

к Договору № 01/26 от 05.01.2026

ЗАКАЗЧИК: ТОО «Legal Ecology Concept»

ИСПОЛНИТЕЛЬ: ТОО «Schaefer Enterprises»

Рекламные услуги: размещение объявления в бегущую строку на телеканале «ALTAI»

Текст: «АстанаВостокГрупп» ЖШС Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы хабарлайды. Жобалық құжаттаманың атауы: «М-44-65-(10В-5g-1,2,6,7) блогы шегінде қатты пайдалы қазбаларға арналған геологиялық барлау жұмыстарының жоспарына» ықтимал әсерлер туралы есеп Абай облысында». Әсер ету аумағы: Абай облысы, Семей қаласынан оңтүстік-батысқа қарай 30 км жерде. Жұмыс учаскесінің ауданы 8,8 км² құрайды. Координаттары: 1. 50°10'00'' сс, 80°05'00'' шб; 2. 50°10'00'' сс, 80°07'00'' шб; 3. 50°08'00''сс, 80°07'00'' шб; 4. 50°08'00'' сс, 80°05'00'' шб. Қоғамдық тыңдаулар 07.04.2026 жылы сағат 15:00-де Қазақстан Республикасы, Абай облысы, Жарма ауданы, Қаратөбе а.о., Қаратөбе ауылы, 2 квартал, 1 ғимараты, «Қаратөбе ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ ғимаратында өтеді. Қоғамдық тыңдауларға қатысу үшін мына сілтеме бойынша өту қажет: <https://us06web.zoom.us/j/84475982957?pwd=saVEr4xk625pj9jmiDhMH51GQ2LeQz.1>.

Конференция идентификаторы: 844 7598 2957, кіру коды: 525277. Тіркеу талқылау басталғанға дейін 30 минут бұрын басталады. Қосылу мәселелері бойынша көзделіп отырған қызмет бастамашысының телефондары бойынша хабарласуға болады. Жобалық құжаттама пакетімен бірыңғай экологиялық порталда танысуға болады <https://ndbecology.gov.kz>, сондай-ақ «Абай облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы» ММ ЖАО сайтында e-priroda.gov.kz «қоғамдық тыңдаулар» бөлімінде: <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat>. Барлық ескертулер және / немесе ұсыныстар бірыңғай экологиялық порталда, сондай-ақ: Семей қаласы, Тұрлыханов көшесі, 30, «Абай облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы» ММ, тел. қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде қабылданады: 8 (7222) 35-44-32. Электрондық мекен-жайы: prirodnyye-resursy-obl.abay@mail.ru. Қоғамдық тыңдауларды өткізу қағидаларына сәйкес ашық жиналысты өткізу мерзімі қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімі бойынша қатарынан бес жұмыс күніне дейін ұзартылады. Жоспарланған қызметтің бастамашысы: «АстанаВостокГрупп» ЖШС, Қазақстан Республикасы, 070000, Өскемен қаласы, Михаэлиса көшесі, 24/1, БСН: 160540003608. Жобалық құжаттаманы әзірлеуші: «Legal Ecology Concept» ЖШС, Өскемен қ., 070002, М. Горький к-сі, 21, БСН: 211040029201, Тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toolec21@gmail.com. Қосымша ақпаратты электрондық пошта арқылы алуға болады: toolec21@gmail.com және тел: +7 (777) 414-90-10. Лицензия №02943Р 25.07.2025 жылы «ҚР экология және табиғи ресурстар министірілігі» ММ берілді.

ТОО «АстанаВостокГрупп», в соответствии с требованиями Экологического кодекса РК, уведомляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания. Наименование проектной документации: Отчет о возможных воздействиях к «плану геологоразведочных работ на твердые полезные ископаемые в пределах блока М-44-65-(10b-5g-1,2,6,7) в Абайской области». Территория воздействия: Область Абай, в 30 км к юго-западу от г. Семей. Площадь участка работ составляет 8,8 км². Координаты: 1. 50°10'00'' сш, 80°05'00'' вд; 2. 50°10'00'' сш, 80°07'00'' вд; 3. 50°08'00''сш, 80°07'00''вд; 4. 50°08'00'' сш, 80°05'00'' вд. Общественные слушания состоятся 07.04.2026 года в 15:00 часов по адресу: Республика Казахстан, область Абай, Жарминский район, Каратобинский с.о. село Каратобе, квартал 2, здание 1, в здании «ГУ Аппарат Акима Каратобинского сельского округа». Населенные пункты село Каратобе относится к Каратобинскому сельскому округу. Общественные слушания проводятся в смешанном формате

(открытого собрания и видеоконференцсвязи на платформе ZOOM). Для участия в общественных слушаниях необходимо пройти по ссылке: <https://us06web.zoom.us/j/84475982957?pwd=saVEr4xk625pj9jmiDhMH51GQ2LeQz.1>. Идентификатор конференции: 844 7598 2957. Код доступа: 525277. Регистрация начинается за 30 минут до начала обсуждения. По вопросам подключения можно обращаться по телефонам инициатора намечаемой услуги. С пакетом проектной документации можно ознакомиться на Едином экологическом портале <https://ndbecology.gov.kz/>, а также сайте МИО ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай» e-priroda.gov.kz в разделе «Общественные слушания»: <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat>. Все замечания и/или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на Едином экологическом портале, а также по адресу: г. Семей, ул. Турлыханова, 30, ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», тел.: 8 (7222) 35-44-32. Электронный адрес: prirodnyye-resursy-obl.abay@mail.ru. Согласно Правилам проведения общественных слушаний срок проведения открытого собрания продлевается до пяти последовательных рабочих дней по решению участников общественных слушаний. Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «АстанаВостокГрупп», 070000, Республика Казахстан, Восточно-Казахстанская область, город Усть-Каменогорск, ул. Михаэлиса, д. 24/1, БИН 160540003608. Разработчик проектной документации: ТОО «Legal Ecology Concept», г. Усть-Каменогорск, 070002, ул. М. Горького, 21, БИН: 211040029201, тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toolec21@gmail.com. Дополнительную информацию можно получить по адресу электронной почты: toolec21@gmail.com и тел: +7 (777) 414-90-10. Лицензия №02943Р от 25.07.2025 года выдана ГУ «Министерство экологии и природных ресурсов РК».

Дата выхода: 25 февраля 2026 г.

Сумма: 101 600 (сто одна тысяча шестьсот) тенге

Исполнитель:

ТОО «Schaefer Enterprises»

/Директор / Потешкина А.В./

Заказчик:

ТОО «Legal Ecology Concept»

/Директор / Мустафаева С.И./

Қоғамдық тыңдаулар!

«АстанаВостокГрупп» ЖШС Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы хабарлайды. Жобалық құжаттаманың атауы: "М-44-65-(10Б-5г-1,2,6,7) бөлігі шегінде қатты пайдалы қазбаларға арналған геологиялық барлау жұмыстарының жоспарына" ықтимал әсерлер туралы есеп Абай облысында". Әсер ету аумағы: Абай облысы, Семей қаласынан оңтүстік-батысқа қарай 30 км жерде. Жұмыс учаскесінің ауданы 8,8 км² құрайды. Координаттары: 1. 50°10'00" ш.с., 80°05'00" ш.б.; 2. 50°10'00" ш.с., 80°07'00" ш.б.; 3. 50°08'00" ш.с., 80°07'00" ш.б.; 4. 50°08'00" ш.с., 80°05'00" ш.б.

Қоғамдық тыңдаулар 07.04.2026 жылы сағат 15:00-де Қазақстан Республикасы, Абай облысы, Жарма ауданы, Қаратөбе а.о., Қаратөбе ауылы, 2 квартал, 1 ғимараты, "Қаратөбе ауылдық округі әкімінің аппараты" ММ ғимаратында өтеді.

Қоғамдық тыңдауларға қатысу үшін мына сілтеме бойынша өту қажет: <https://us06web.zoom.us/j/84475982957?pwd=saVEr4xk625pj9jmiDhMH51GQ2LeQz.1>

Конференция идентификаторы: 844 7598 2957, кіру коды: 525277. Тіркеу талқылау басталғанға дейін 30 минут бұрын басталады. Қосылу мәселелері бойынша көзделіп отырған қызмет бастамашысының телефондары бойынша хабарласуға болады.

Жобалық құжаттама пакетімен бірінші экологиялық порталда танысуға болады <https://ndbecology.gov.kz>, сондай-ақ "Абай облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ ЖАО сайтында [e-priroda.gov.kz](https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat) "қоғамдық тыңдаулар" бөлімінде: <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat>.

Барлық ескертулер және / немесе ұсыныстар бірінші экологиялық порталда, сондай-ақ: Семей қаласы, Тұрлыханов көшесі, 30, "Абай облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ, тел. қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде қабылданады: 8 (7222) 35-44-32. Электрондық мекен-жайы: prirodnuy-resursy-obl.abay@mail.ru.

Қоғамдық тыңдауларды өткізу қағидаларына сәйкес ашық жиналысты өткізу мерзімі қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімі бойынша қатарынан бес жұмыс күніне дейін ұзартылады.

Жоспарланған қызметтің бастамашысы: "«АстанаВостокГрупп» ЖШС, Қазақстан Республикасы, 070000, Өскемен қаласы, Михазлиса көшесі, 24/1, БСН: 160540003608.

Жобалық құжаттаманы әзірлеуші: "Legal Ecology Concept" ЖШС, Өскемен қ., 070002, М. Горький к-сі, 21, БСН: 211040029201, Тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toolec21@gmail.com.

Қосымша ақпаратты электрондық пошта арқылы алуға болады: toolec21@gmail.com және тел: +7 (777) 414-90-10.

Общественные слушания!

ТОО «АстанаВостокГрупп», в соответствии с требованиями Экологического кодекса РК, уведомляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания. Наименование проектной документации: Отчет о возможных воздействиях к «плану геологоразведочных работ на твердые полезные ископаемые в пределах блока М-44-65-(10Б-5г-1,2,6,7) в Абайской области». Территория воздействия: Область Абай, в 30 км к юго-западу от г. Семей. Площадь участка работ составляет 8,8 км². Координаты: 1. 50°10'00" ш.с., 80°05'00" ш.б.; 2. 50°10'00" ш.с., 80°07'00" ш.б.; 3. 50°08'00" ш.с., 80°07'00" ш.б.; 4. 50°08'00" ш.с., 80°05'00" ш.б. Общественные слушания состоятся 07.04.2026 года в 15:00 часов по адресу: Республика Казахстан, область Абай, Жарминский район, Каратобинский с.о. село Каратөбе, квартал 2, здание 1, в здании «ГУ Аппарат Акима Каратобинского сельского округа». Населенные пункты село Каратөбе относятся к Каратобинскому сельскому округу. Общественные слушания проводятся в смешанном формате (открытого собрания и видеоконференцсвязи на платформе ZOOM). Для участия в общественных слушаниях необходимо пройти по ссылке: <https://us06web.zoom.us/j/84475982957?pwd=saVEr4xk625pj9jmiDhMH51GQ2LeQz.1> Идентификатор конференции: 844 7598 2957 Код доступа: 525277.

Регистрация начинается за 30 минут до начала обсуждения. По вопросам подключения можно обращаться по телефонам инициатора намечаемой услуги.

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на Едином экологическом портале <https://ndbecology.gov.kz/>, а также сайте МИО ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай» e-priroda.gov.kz в разделе «Общественные слушания»: <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat>.

Все замечания и/или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на Едином экологическом портале, а также по адресу: г. Семей, ул. Тұрлыханова, 30, ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», тел.: 8 (7222) 35-44-32. Электронный адрес: prirodnuy-resursy-obl.abay@mail.ru.

Согласно Правилам проведения общественных слушаний срок проведения открытого собрания продлевается до пяти последовательных рабочих дней по решению участников общественных слушаний.

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «АстанаВостокГрупп», 070000, Республика Казахстан, Восточно-Казахстанская область, город Усть-Каменогорск, ул. Михазлиса, д. 24/1, БИН 160540003608.

Разработчик проектной документации: ТОО «Legal Ecology Concept», г. Усть-Каменогорск, 070002, ул. М. Горького, 21, БИН: 211040029201, тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toolec21@gmail.com.

Дополнительную информацию можно получить по адресу электронной почты: toolec21@gmail.com и тел: +7 (777) 414-90-10.

3.03.2026
16:07

"Абай облысында М -44-65-(10В-5g-1,2,6,7) блогы шегінде қатты пайдалы қазбаларға арналған геологиялық барлау жұмыстарының жоспарына" ықтимал әсерлер туралы есеп бойынша баяндама

Осы жоспар №3500-EL лицензиялық алаңы шегінде геологиялық барлау жұмыстарын жүргізуді көздейді, Абай облысында М-44-65-(10В-5g-1,2,6,7) блогында қатты пайдалы қазбаларды барлауға арналған лицензияға сәйкес жүргізілді.

Осы ГРР жоспарының мақсаты лицензиялық алаң шегінде алтынның перспективалы кен көріністерін анықтау болып табылады. Жоспарланған жұмыстар іздеу кезеңіне жатады.

Жұмыстарды жүргізу үшін Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігі "АстанаВостокГрупп" жауапкершілігі шектеулі серіктестігіне берген 28.07.2025 ж. № 3500-EL лицензиясы негіз болып табылады.

Жоспарланған қызмет. 2.3.Қазақстан Республикасының 02.01.2021 жылғы № 400-VI Экологиялық кодексіне 1-қосымшаның 2-бөлімінің 2-тармағы, 2-тармағы (қатты пайдалы қазбалар ресурстарын бағалау мақсаттары үшін тау-кен массасын алу және топырақтың орнын ауыстыру арқылы қатты пайдалы қазбаларды барлау) көзделіп отырған қызметтің әсерін скринингтеу рәсімін жүргізу міндетті болып табылатын қызмет түрлері мен объектілерге жатады.

Әкімшілік жағынан лицензиялық алаң Қазақстан Республикасының Абай облысы, Семей қаласының әкімдігіне бағынатын аумақта орналасқан. Семей қаласынан оңтүстік-батысқа қарай 30 км жерде.

Зерттеу және талдау нәтижелері бойынша лицензиялық алаң шегінде егжей-тегжейлі геологиялық барлау жұмыстарын жүргізу үшін перспективалы төмендегі учаскелер бөлінді:

5 және 6-аймақ, сондай – ақ 3 және 11 жыныстардың учаскелері қуаттылығы 5-15 м құмтастар мен алевролиттердің қабаттасуымен, оңтүстік-шығыста-кварц тамырлары бар ұсақ-орташа түйіршікті құмтастармен ұсынылған.

Учаске жұмыс аймағына тән ауа райының қыртысында құрамында алтын бар минералдануды анықтау үшін перспективалы. Үлгілерде мазмұны 0,1 – 4,8 г/т аралығында өзгереді.

Іздестіру маршруттарын геологиялық бөлу шегінде жұмыс учаскесінің геологиялық құрылысын егжей-тегжейлі зерделеу үшін маршруттың барысы мен бақылау нүктелерін үздіксіз сипаттай отырып, 1:100 000 масштабтағы геологиялық-түсіру жұмыстарының нәтижелері бойынша жасалған дайын геологиялық негізде жүргізу жоспарлануда. Рельефтің кимасы 1 м-ден кейін 1:1000 масштабтағы 8,8 км² жұмыс учаскесіне мензульдік түсірілім жүргізіледі, жергілікті геодезиялық желі құрылады. Геодезиялық негіздің бастапқы пункттері Мемлекеттік Геодезиялық желінің триангуляциясының тірек пункттері болады. Жоспарлы және биіктік негіздеме бұрыштары (Талдамалық нүктелер) 0,3 м тереңдікке металл түйреуіштермен бекітілетін үшбұрыштар түрінде орындалатын болады. Жұмыстар "геологиялық барлау жұмыстарын топографиялық-геодезиялық қамтамасыз ету жөніндегі негізгі ережелердің", "1:1000-1:5000 масштабтағы топографиялық түсірілім жөніндегі нұсқаулықтардың" талаптарына сәйкес орындалады.

Топографиялық түсірілімді орындау барысында бұрын табылған барлық арықтар мен бұрғылау ұңғымалары аналитикалық түрде байланыстырылады. Бұрғылау жұмыстарын қамтамасыз ету мақсатында жергілікті жерге жобалық ұңғымалар аспаптық түрде шығарылады, ал бұрғылаудан кейін барлық ұңғымалар аналитикалық түрде бекітіледі.

Арықтарды рудалық аймақтың созылу крестіне, ал қажет болған жағдайда - тотыққан және бастапқы кендерді сенімді ашу мақсатында олардың табаны бойынша ені 1,0 м және тереңдігі 2,0 м-ге дейін, ең жоғары ұңғыма тереңдігі 3 м (орташа 2 м) дейін созу бойынша өту көзделеді

Барлығы 3750,3 пог өтеді. жалпы салмағы 40 572 кг, арықтардың орташа ені – 1,0 м, тереңдігі – 2,0 м 3864 борозды сынамаларды іріктеумен м арық (9000,72 м3).

Тазарту жұмыстары механикаландырылған түрде де жүзеге асырылады. Алынатын массаның болжамды көлемі 9000,72 м3.

Іздестіру ұңғымаларының нысаналы мақсаты минералдану аймақтарын және пайдалы компоненттердің мөлшері ескірген жыныстардың қуатының тереңдігіне дейін жоғарылаған болжамды аймақтарды қадағалау болып табылады.

Жобаланатын жұмыстар учаскесі Қазақстан Республикасының Абай облысы шегінде, Семей қаласынан оңтүстік-батысқа қарай 30 км жерде орналасқан. Жұмыс учаскесінің ауданы 8,8 км2.

Жобаланатын жұмыстардың құрамына мынадай негізгі жұмыс түрлері кіреді: топографиялық-геодезиялық сүйемелдеу, тау-кен жұмыстары, РС-бұрғылау-Ұңғымаларды бағаналы бұрғылау, сынамаларды іріктеу, талдамалық зерттеулер, ГРП геологиялық сүйемелдеу, камералдық жұмыстар.

Камералдық жұмыстар 1:1000 масштабты учаскенің топопланын жасауды, сондай-ақ геологиялық барлау деректерін ілеспе байланыстыру кезінде оған келесі түсіру нүктелерін шығаруды қамтиды. Топографиялық-геодезиялық жұмыстар 1942 жылғы координаттар жүйесінде Орындалатын болады, биіктік жүйесі Балтық.

Осы жобада 2026-2030 жылдар кезеңінде іздестіру және барлау жұмыстарын жүргізу көзделеді.

АТМОСФЕРАЛЫҚ АУАНЫҢ ЖАЙ-КҮЙІНЕ ӘСЕРІН БАҒАЛАУ

Атмосфераға ластаушы заттардың болжамды шығарындыларының жалпы көлемі шамамен: жылына 13,89 тоннаны құрайды. Шығарылатын ЗВ тізбесі: азот оксиді (3 қауіптілік сыныбы), көміртек оксиді (4 қауіптілік сыныбы), күкіртсутек (2 қауіптілік сыныбы), шекті көмірсутектер 12-19 (4 қауіптілік сыныбы), бейорганикалық шаң: 70-20% кремний диоксиді (3 қауіптілік сыныбы), азот диоксиді (2 қауіптілік сыныбы), күкірт диоксиді (3 қауіптілік класы), қара көміртегі (күйе) (3 қауіптілік класы), формальдегид (2 қауіптілік класы), акролеин (2 қауіптілік класы).

Оператор ластауыштардың шығарындылары мен тасымалының тіркелімін жүргізу қағидаларына 2-қосымшада көрсетілген шекті мәндерден асатын мөлшерде кез келген ластауыштардың шығарындыларын жүзеге асырмайды, сондай-ақ кәсіпорынның қызметі ластауыштардың шығарындылары мен тасымалының тіркелімін жүргізу қағидаларына 1-қосымшаға сәйкес ластауыштардың шығарындылары мен тасымалының тіркеліміне есептілікті ұсыну туралы талаптар қолданылатын тізбеге кірмейді.

Жоспарланған қызмет ластаушы заттардың төгінділерінің болуын көздемейді. Су ресурстарын пайдалануды азайту мақсатында жобада сумен жабдықтаудың айналымды жүйесін қолдану көзделеді.

СУДЫҢ ЖАЙ-КҮЙІНЕ ӘСЕРІН БАҒАЛАУ

Ауыз су және техникалық сумен жабдықтау көзі-ең жақын елді мекеннің немесе ең жақын су көзінің желілерінен әкелінетін су.

Өзен желісі нашар дамыған. Жалғыз Мұқыр өзені жұмыс учаскесінен батысқа қарай 12-14 км жерде ағып өтеді. Ол тек қар еріген кезде тұрақты су ағынына ие. Жылдың қалған уақытында өзен арнасында ащы-тұзды суы бар бөлек бөлінген қопсытқыштар байқалады.

Жоспарда көзделген жұмыстар су объектілерінің су қорғау белдеулерінен тыс жүргізілетін болады.

Барлау жұмыстарын жүргізу барысында су шаруашылық-тұрмыстық (шаруашылық-ауыз су қажеттіліктері) және техникалық қажеттіліктерге қажет болады. Қол жуғыштардың және басқалардың ағындары су өткізбейтін септикке төгіледі және қажет болған жағдайда тапсырыс берілген ассенизатор машинасымен әкетіледі. Техникалық суды пайдалану қайтымсыз шығындар болады, жуу сұйықтығы тұндырғыштарда тұндырылады, тазартылған су бұрғылау кезінде қайта пайдаланылады.

Барлау жұмыстарын жүргізу барысында су шаруашылық-тұрмыстық (шаруашылық-ауызсу қажеттіліктері) - жылына небәрі 90 м3 және техникалық қажеттілік – 260,37 м3 барлық жұмыс істеу кезеңіне қажет болады. Шаң басуға арналған су шығыны жылына 1200 м3 құрайды.

Барлау жұмыстарын жүргізу барысында су шаруашылық-тұрмыстық (шаруашылық-ауыз су қажеттіліктері) және техникалық қажеттіліктерге қажет болады.

ӨСІМДІКТЕР МЕН ЖАНУАРЛАР ӘЛЕМІНЕ ӘСЕРІН БАҒАЛАУ

Өсімдік жамылғысы аз, құрғақ дала мен шөлейт аймақтарға тән аралас шөптесін формалармен ұсынылған. Геологиялық барлау жұмыстарын жүргізу үшін қоршаған ортада өсімдік ресурстарын жинау жоспарланбайды. Жоспарланған қызмет үшін өсімдік ресурстарын пайдалану қажеттілігі жоқ. Жұмыс жүргізу учаскесінде жасыл желектерді кесу, көшіру және өтемақы тәртібімен отырғызу көзделмейді.

Жануарлар әлемі ұсақ кеміргіштермен, бауырымен жорғалаушылармен және құстармен ұсынылған. Қояндар, түлкілер мен қасқырлар сирек кездеседі.

Геологиялық барлау жұмыстарын жүргізу үшін жұмыс жүргізу учаскесінде жануарлар дүниесін, олардың бөліктерін, дериваттарын, пайдалы қасиеттері мен жануарлардың тіршілік әрекетінің өнімдерін пайдалану көзделмейді. Жануарлар әлемін жоспарланған қызмет үшін пайдалану қажеттілігі жоқ.

Жануарлар дүниесін көзделіп отырған қызмет шеңберінде пайдалану көзделмейді.

ЖЕР РЕСУРСТАРЫ МЕН ТОПЫРАҚҚА ӘСЕРІН БАҒАЛАУ

Ауданның рельефі салыстырмалы түрде әлсіз эрозиялық бөлшектенумен сипатталады. Кен орнының солтүстігінде Ертіс өзеніне қарай әлсіз еңісі бар жазық орналасқан. Мұндағы абсолютті белгілер 250-260 м - ден аспайды, ал салыстырмалы асып кетулер 5-10 м аралығында болады. Жеке жоталардың абсолютті биіктігі 280-310 м аралығында болады, оның аясында абсолютті белгілері 340-350 м болатын жеке шыңдар орналасқан, алайда мұндағы салыстырмалы асып кетулер де аз-шамамен 20-40 м. Төбелердің беткейлері жұмсақ, тегіс кең аңғарларға өте жұмсақ жақтары бар. Экспозиция әлсіз, ұсақ шоқылардың шамамен 30% - ы және кен орнының солтүстік бөлігіндегі 80-85% - дан астамы борпылдақ кайнозой түзілімдерімен жабылған. Мезозойлық ауа райының қабығы кең дамуда.

Жобаланатын жұмыстар учаскесі Қазақстан Республикасының Абай облысы шегінде, Семей қаласынан оңтүстік-батысқа қарай 30 км жерде орналасқан. Жұмыс учаскесінің ауданы 8,8 км2.

Осы жобада 2026-2030 жылдар кезеңінде іздестіру және барлау жұмыстарын жүргізу көзделеді.

ЖЕР ҚОЙНАУЫНА ӘСЕРІН БАҒАЛАУ

Жоспарланған жұмыстар аумағында қалдықтарды жер қойнауына көму көзделмейді. Жер қойнауына теріс әсерді жою бойынша жоспарланған жұмыстарды жүргізу кезінде күтілмейді.

ӨНДІРІС ЖӘНЕ ТҰТЫНУ ҚАЛДЫҚТАРЫНЫҢ ҚОРШАҒАН ОРТАҒА ӘСЕРІН БАҒАЛАУ

Барлау жұмыстарын жүргізу барысында аралас коммуналдық қалдықтар пайда болады – жылына 0,630 т (персоналдың тіршілік әрекеті нәтижесінде пайда болады), коды: 200301 (қауіпті емес), майланған шүберектер (сіңіргіштер, сүзгі материалдары (май сүзгілерін қоса алғанда, басқаша анықталмаған), сүртуге арналған маталар, қауіпті материалдармен ластанған қорғаныс киімдері) – 0,180 т/г (технологиялық жабдықтар мен автокөліктерге ұсақ жөндеу және техникалық қызмет көрсету кезінде қалыптасады), коды 15 02 02* (айна). Қалдықтарды уақытша сақтау арнайы жабдықталған алаңдарда жабық металл контейнерлерде жүзеге асырылатын болады. Қалдықтар жинақталуына қарай шарттық негізде Мамандандырылған ұйымдарға берілетін болады. Қалдықтарды тасымалдау үшін ластауыштардың шығарындылары мен тасымалдарының тіркелімін жүргізу қағидаларында белгіленген шекті мәндерден асып кету мүмкіндігі жоқ, сондай-ақ

кәсіпорынның қызметі ластауыштардың шығарындылары мен тасымалдарының тіркелімін жүргізу қағидаларына 1-қосымшаға сәйкес ластауыштардың шығарындылары мен тасымалдарының тіркеліміне есептілікті ұсыну туралы талаптар қолданылатын тізбеге кірмейді.

ФИЗИКАЛЫҚ ФАКТОРЛАРДЫҢ ӘСЕРІН БАҒАЛАУ

Қоршаған ортаға шу мен дірілдің пайда болу көзі болып табылатын арнайы техниканың жұмысы кезінде жеке қорғаныс құралдары қолданылатын болады. Шудың әсер ету деңгейі санитарлық ережелерде белгіленген ПДУ аспайды.

Өсімдіктер мен жануарлар әлеміне физикалық факторлардың әсер ету деңгейі келесідей бағаланады:

- Масштабы бойынша жергілікті – 1 балл;
- Уақыт бойынша ұзақ әсер ету-3 балл;
- Қарқындылығы шамалы – 2 балл.

Осылайша, физикалық факторлардың әсері төмен мәннің әсері ретінде анықталады.

ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ОРТАҒА ӘСЕРДІ БАҒАЛАУ

Осы жобаны іске асыру әлеуметтік қорғалу дәрежесін одан әрі арттыру, жұмыссыздық деңгейін төмендету, жергілікті халықты жұмыспен қамтуды арттыру, жұмыскерлердің табысын ұлғайту, халықтың өмір сүру деңгейін арттыру және әлеуметтік-мәдени сипаттамаларын жақсарту үшін жағдайлар мен алғышарттар жасауды қамтамасыз етеді.

АПАТТЫҚ ЖАҒДАЙЛАР.

Өнеркәсіптік қауіпсіздік пен ҚР заңнамасының талаптарын сақтай отырып, жобалық шешімдерді іске асыру жөніндегі жұмыстарды орындау барысында апаттық жағдайлардың туындау ықтималдығы өте аз. Ықпал ету рұқсат етілген деп бағаланады.

"Абай облысында М -44-65-(10В-5g-1,2,6,7) блогы шегінде қатты пайдалы қазбаларға арналған геологиялық барлау жұмыстарының жоспарына" ықтимал әсерлер туралы есеп

«АстанаВостокГрупп» ЖШС

- Осы жоспар №3500-EL лицензиялық алаңы шегінде геологиялық барлау жұмыстарын жүргізуді көздейді, Абай облысында М-44-65-(10В-5g-1,2,6,7) блогында қатты пайдалы қазбаларды барлауға арналған лицензияға сәйкес жүргізілді.
- Осы ГРР жоспарының мақсаты лицензиялық алаң шегінде алтынның перспективалы кен көріністерін анықтау болып табылады. Жоспарланған жұмыстар іздеу кезеңіне жатады.
- Жұмыстарды жүргізу үшін Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігі "АстанаВостокГрупп" жауапкершілігі шектеулі серіктестігіне берген 28.07.2025 ж. № 3500-EL лицензиясы негіз болып табылады.
- Жоспарланған қызмет. 2.3.Қазақстан Республикасының 02.01.2021 жылғы № 400-VI Экологиялық кодексіне 1-қосымшаның 2-бөлімінің 2-тармағы, 2-тармағы (қатты пайдалы қазбалар ресурстарын бағалау мақсаттары үшін тау-кен массасын алу және топырақтың орнын ауыстыру арқылы қатты пайдалы қазбаларды барлау) көзделіп отырған қызметтің әсерін скринингтеу рәсімін жүргізу міндетті болып табылатын қызмет түрлері мен объектілерге жатады.
- Әкімшілік жағынан лицензиялық алаң Қазақстан Республикасының Абай облысы, Семей қаласының әкімдігіне бағынатын аумақта орналасқан. Семей қаласынан оңтүстік-батысқа қарай 30 км жерде.

- Арықтарды рудалық аймақтың созылу крестіне, ал қажет болған жағдайда - тотыққан және бастапқы кендерді сенімді ашу мақсатында олардың табаны бойынша ені 1,0 м және тереңдігі 2,0 м-ге дейін, ең жоғары ұңғыма тереңдігі 3 м (орташа 2 м) дейін созу бойынша өту көзделеді
- Барлығы 3750,3 пог өтеді. жалпы салмағы 40 572 кг, арықтардың орташа ені – 1,0 м, тереңдігі – 2,0 м 3864 борозды сынамаларды іріктеумен м арық (9000,72 м3).
- Тазарту жұмыстары механикаландырылған түрде де жүзеге асырылады. Алынатын массаның болжамды көлемі 9000,72 м3.
- Іздестіру ұңғымаларының нысаналы мақсаты минералдану аймақтарын және пайдалы компоненттердің мөлшері ескірген жыныстардың қуатының тереңдігіне дейін жоғарылаған болжамды аймақтарды қадағалау болып табылады.
- Жобаланатын жұмыстар учаскесі Қазақстан Республикасының Абай облысы шегінде, Семей қаласынан оңтүстік-батысқа қарай 30 км жерде орналасқан. Жұмыс учаскесінің ауданы 8,8 км2.

- Жобаланатын жұмыстардың құрамына мынадай негізгі жұмыс түрлері кіреді: топографиялық-геодезиялық сүйемелдеу, тау-кен жұмыстары, РС-бұрғылау-Ұңғымаларды бағаналы бұрғылау, сынамаларды іріктеу, талдамалық зерттеулер, ГРР геологиялық сүйемелдеу, камералдық жұмыстар.
- Камералдық жұмыстар 1:1000 масштабты учаскенің топопланын жасауды, сондай-ақ геологиялық барлау деректерін ілеспе байланыстыру кезінде оған келесі түсіру нүктелерін шығаруды қамтиды. Топографиялық-геодезиялық жұмыстар 1942 жылғы координаттар жүйесінде Орындалатын болады, биіктік жүйесі Балтық.
- Осы жобада 2026-2030 жылдар кезеңінде іздестіру және барлау жұмыстарын жүргізу көзделеді.

• **АТМОСФЕРАЛЫҚ АУАНЫҢ ЖАЙ-КҮЙІНЕ ӘСЕРІН БАҒАЛАУ**

• Атмосфераға ластаушы заттардың болжамды шығарындыларының жалпы көлемі шамамен: жылына 13,89 тоннаны құрайды. Шығарылатын ЗВ тізбесі: азот оксиді (3 қауіптілік сыныбы), көміртек оксиді (4 қауіптілік сыныбы), күкіртсутек (2 қауіптілік сыныбы), шекті көмірсутектер 12-19 (4 қауіптілік сыныбы), бейорганикалық шаң: 70-20% кремний диоксиді (3 қауіптілік сыныбы), азот диоксиді (2 қауіптілік сыныбы), күкірт диоксиді (3 қауіптілік класы), қара көміртегі (күйе) (3 қауіптілік класы), формальдегид (2 қауіптілік класы), акролеин (2 қауіптілік класы).

- Оператор ластауыштардың шығарындылары мен тасымалының тіркелімін жүргізу қағидаларына 2-қосымшада көрсетілген шекті мәндерден асатын мөлшерде кез келген ластауыштардың шығарындыларын жүзеге асырмайды, сондай-ақ кәсіпорынның қызметі ластауыштардың шығарындылары мен тасымалының тіркелімін жүргізу қағидаларына 1-қосымшаға сәйкес ластауыштардың шығарындылары мен тасымалының тіркеліміне есептілікті ұсыну туралы талаптар қолданылатын тізбеге кірмейді.
- Жоспарланған қызмет ластаушы заттардың төгінділерінің болуын көздемейді. Су ресурстарын пайдалануды азайту мақсатында жобада сумен жабдықтаудың айналымды жүйесін қолдану көзделеді.

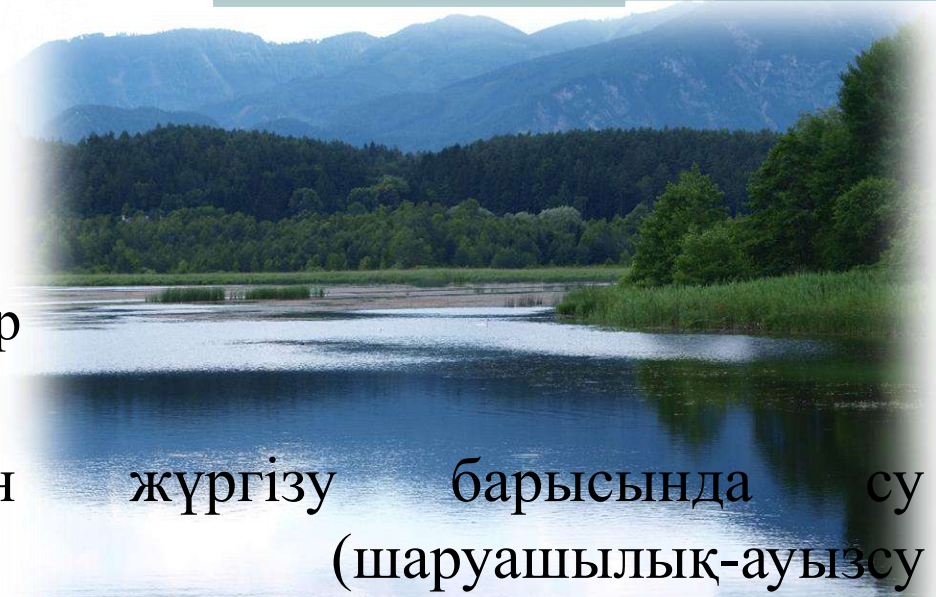
- **СУДЫҢ ЖАЙ-КҮЙІНЕ ӘСЕРІН БАҒАЛАУ**

- Ауыз су және техникалық сумен жабдықтау көзі-ең жақын елді мекеннің немесе ең жақын су көзінің желілерінен әкелінетін су.
- Өзен желісі нашар дамыған. Жалғыз Мұқыр өзені жұмыс учаскесінен батысқа қарай 12-14 км жерде ағып өтеді. Ол тек қар еріген кезде тұрақты су ағынына ие. Жылдың қалған уақытында өзен арнасында ащы-тұзды суы бар бөлек бөлінген қопсытқыштар байқалады.
- Жоспарда көзделген жұмыстар су объектілерінің су қорғау белдеулерінен тыс жүргізілетін болады.
- Барлау жұмыстарын жүргізу барысында су шаруашылық-тұрмыстық (шаруашылық-ауыз су қажеттіліктері) және техникалық қажеттіліктерге қажет болады. Қол жуғыштардың және басқалардың ағындары су өткізбейтін септикке төгіледі және қажет болған жағдайда тапсырыс берілген ассенизатор машинасымен әкетіледі. Техникалық суды пайдалану қайтымсыз шығындар болады, жуу сұйықтығы тұндырғыштарда тұндырылады, тазартылған су бұрғылау кезінде қайта пайдаланылады.

Шаңды басу. Жұмыстарды жүргізу кезінде ең ыстық жыл кезеңі (40 күндер) көзделеді бойынша жұмыстар жүргізу

- Барлау жұмыстарын жүргізу барысында су шаруашылық-тұрмыстық (шаруашылық-ауызсу қажеттіліктері) - жылына небәрі 90 м³ және техникалық қажеттілік – 260,37 м³ барлық жұмыс істеу кезеңіне қажет болады. Шаң басуға арналған су шығыны жылына 1200 м³ құрайды.

- Барлау жұмыстарын жүргізу барысында су шаруашылық-тұрмыстық (шаруашылық-ауыз су қажеттіліктері) және техникалық қажеттіліктерге қажет болады.

• **ӨСІМДІКТЕР МЕН ЖАНУАРЛАР ӘЛЕМІНЕ ӘСЕРІН БАҒАЛАУ**

- Өсімдік жамылғысы аз, құрғақ дала мен шөлейт аймақтарға тән аралас шөптесін формалармен ұсынылған. Геологиялық барлау жұмыстарын жүргізу үшін қоршаған ортада өсімдік ресурстарын жинау жоспарланбайды. Жоспарланған қызмет үшін өсімдік ресурстарын пайдалану қажеттілігі жоқ. Жұмыс жүргізу учаскесінде жасыл желектерді кесу, көшіру және өтемақы тәртібімен отырғызу көзделмейді.
- Жануарлар әлемі ұсақ кеміргіштермен, бауырымен жорғалаушылармен және құстармен ұсынылған. Қояндар, түлкілер мен қасқырлар сирек кездеседі.
- Геологиялық барлау жұмыстарын жүргізу үшін жұмыс жүргізу учаскесінде жануарлар дүниесін, олардың бөліктерін, дериваттарын, пайдалы қасиеттері мен жануарлардың тіршілік әрекетінің өнімдерін пайдалану көзделмейді. Жануарлар әлемін жоспарланған қызмет үшін пайдалану қажеттілігі жоқ.
- Жануарлар дүниесін көзделіп отырған қызмет шеңберінде пайдалану көзделмейді.

- **ЖЕР РЕСУРСТАРЫ МЕН ТОПЫРАҚҚА ӘСЕРІН БАҒАЛАУ**
- Ауданның рельефі салыстырмалы түрде әлсіз эрозиялық бөлшектенумен сипатталады. Кен орнының солтүстігінде Ертіс өзеніне қарай әлсіз еңісі бар жазық орналасқан. Мұндағы абсолютті белгілер 250-260 м - ден аспайды, ал салыстырмалы асып кетулер 5-10 м аралығында болады. Жеке жоталардың абсолютті биіктігі 280-310 м аралығында болады, оның аясында абсолютті белгілері 340-350 м болатын жеке шыңдар орналасқан, алайда мұндағы салыстырмалы асып кетулер де аз-шамамен 20-40 м.

- Төбелердің беткейлері жұмсақ, тегіс кең аңғарларға өте жұмсақ жақтары бар. Экспозиция әлсіз, ұсақ шоқылардың шамамен 30% - ы және кен орнының солтүстік бөлігіндегі 80-85% - дан астамы борпылдақ кайнозой түзілімдерімен жабылған. Мезозойлық ауа райының қабығы кең дамуда.
- Жобаланатын жұмыстар учаскесі Қазақстан Республикасының Абай облысы шегінде, Семей қаласынан оңтүстік-батысқа қарай 30 км жерде орналасқан. Жұмыс учаскесінің ауданы 8,8 км².
- Осы жобада 2026-2030 жылдар кезеңінде іздестіру және барлау жұмыстарын жүргізу көзделеді.

- **ЖЕР ҚОЙНАУЫНА ӘСЕРІН БАҒАЛАУ**

- Жоспарланған жұмыстар аумағында қалдықтарды жер қойнауына көму көзделмейді. Жер қойнауына теріс әсерді жою бойынша жоспарланған жұмыстарды жүргізу кезінде күтілмейді.

- **ӨНДІРІС ЖӘНЕ ТҰТЫНУ ҚАЛДЫҚТАРЫНЫҢ ҚОРШАҒАН ОРТАҒА ӘСЕРІН БАҒАЛАУ**

- Барлау жұмыстарын жүргізу барысында аралас коммуналдық қалдықтар пайда болады – жылына 0,630 т (персоналдың тіршілік әрекеті нәтижесінде пайда болады), коды: 200301 (қауіпті емес), майланған шүберектер (сіңіргіштер, сүзгі материалдары (май сүзгілерін қоса алғанда, басқаша анықталмаған), сүртуге арналған маталар, қауіпті материалдармен ластанған қорғаныс киімдері) – 0,180 т/ г (технологиялық жабдықтар мен автокөліктерге ұсақ жөндеу және техникалық қызмет көрсету кезінде қалыптасады), коды 15 02 02* (айна). Қалдықтарды уақытша сақтау арнайы жабдықталған алаңдарда жабық металл контейнерлерде жүзеге асырылатын болады.

- Қалдықтар жинақталуына қарай шарттық негізде Мамандандырылған ұйымдарға берілетін болады. Қалдықтарды тасымалдау үшін ластауыштардың шығарындылары мен тасымалдарының тіркелімін жүргізу қағидаларында белгіленген шекті мәндерден асып кету мүмкіндігі жоқ, сондай-ақ кәсіпорынның қызметі ластауыштардың шығарындылары мен тасымалдарының тіркелімін жүргізу қағидаларына 1-қосымшаға сәйкес ластауыштардың шығарындылары мен тасымалдарының тіркеліміне есептілікті ұсыну туралы талаптар қолданылатын тізбеге кірмейді.

• ФИЗИКАЛЫҚ ФАКТОРЛАРДЫҢ ӘСЕРІН БАҒАЛАУ

- Қоршаған ортаға шу мен дірілдің пайда болу көзі болып табылатын арнайы техниканың жұмысы кезінде жеке қорғаныс құралдары қолданылатын болады. Шудың әсер ету деңгейі санитарлық ережелерде белгіленген ПДУ аспайды.
- Өсімдіктер мен жануарлар әлеміне физикалық факторлардың әсер ету деңгейі келесідей бағаланады:
 - Масштабы бойынша жергілікті – 1 балл;
- Уақыт бойынша ұзақ әсер ету-3 балл;
- Қарқындылығы шамалы – 2 балл.
- Осылайша, физикалық факторлардың әсері төмен мәннің әсері ретінде анықталады.

• **ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ОРТАҒА ӘСЕРДІ БАҒАЛАУ**

- Осы жобаны іске асыру әлеуметтік қорғалу дәрежесін одан әрі арттыру, жұмыссыздық деңгейін төмендету, жергілікті халықты жұмыспен қамтуды арттыру, жұмыскерлердің табысын ұлғайту, халықтың өмір сүру деңгейін арттыру және әлеуметтік-мәдени сипаттамаларын жақсарту үшін жағдайлар мен алғышарттар жасауды қамтамасыз етеді.

- **АПАТТЫҚ ЖАҒДАЙЛАР.**
- Өнеркәсіптік қауіпсіздік пен ҚР заңнамасының талаптарын сақтай отырып, жобалық шешімдерді іске асыру жөніндегі жұмыстарды орындау барысында апаттық жағдайлардың туындау ықтималдығы өте аз. Ықпал ету рұқсат етілген деп бағаланады.

Назарларыңызға рахмет!